

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

Σεβαστόν

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1949

5000

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Βιβλίου
Βεβαίωση

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

α.ρ. 17298

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1949

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΗΡΑ

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Χρησιμοποιουμένων μετά τὰ παραδείγματα

Αισχ.	= Αισχύλος	Ἴσοκρ.	= Ἴσοκράτης
Αισχίν.	= Αισχίνης	Λουκ.	= Λουκιανός
Ἀνακρ.	= Ἀνακρέων	Λυκ.	= Λυκοῦργος (ὁ ῥήτωρ)
Ἀριστ.	= Ἀριστοτέλης	Λυσ.	= Λυσίας
Ἀρφ.	= Ἀριστοφάνης	Μέν.	= Μένανδρος
Δημ.	= Δημοσθένης	Ξ.	= Ξενοφῶν
Εὐθ.	= Εὐριπίδης	Ὅμ.	= Ὅμηρος
Ἑρόδ.	= Ἑρόδοτος	Πλ.	= Πλάτων
Θ.	= Θουκυδίδης	Σοφ.	= Σοφοκλῆς
Ἰσαϊ.	= Ἰσαῖος	Φωκυλ.	= Φωκιλίδης

Ἄλλαι συντομογραφίαι

Ἰλ.	= Ἰλιάς
Ὀδυσσ.	= Ὀδύσσεια
πρβλ.	= παράβαλε
βλ.	= βλέπε

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄. Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις συντάσσονται, ἤτοι τάσσονται ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, κατὰ ὠρισμένους κανόνας.

Οἱ συντακτικοὶ κανόνες τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς νέας γλώσσης, εἰς πολλὰ δὲ διάφοροι.

Σημειώσεις. Τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἤτοι περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων μιᾶς γλώσσης, λέγεται **Συντακτικὸν** αὐτῆς.

§ 2. Λόγος συντομώτατος (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) μὲ ἐντελῶς ἀπλοῦν περιεχόμενον καλεῖται (ἀπλῆ) **πρότασις**.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν της μία πρότασις εἶναι

α) **ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως**: ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός· (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β) **ἐπιθυμίας**: πρόσεχε. κλείσε τὸ παράθυρον· (ἀρχ. στέργε τὰ παρόντα).

γ) **ἔρωτηματικὴ**: εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἔστι Σωκράτης σοφός;) γὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;).

δ) **ἐπιφωνηματικὴ**: τί ὠραῖον ἄνθος! (ἀρχ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!).

§ 4. Ὄταν μία πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (δὲν ἢ μὴ· ἀρχ. οὐ ἢ μὴ), λέγεται **ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ**: ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης οὐκ ἔστι σοφός). **μὴ** γράφετε.

Ἄλλως λέγεται **καταφατική**: ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). γράφετε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται μία πρότασις πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α) **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος**, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μετ' ἄλλην ἢ μετ' ἄλλας προτάσεις, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ): ὁ Πέτρος γράφει. ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει **καὶ** ὁ Πέτρος γράφει. ἢ ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ εὐρίσκεται ἐδῶ. ἦλθε κανείς; νὰ μείνω ἢ νὰ φύγω; (ἀρχ. ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγὴν ἔχε. οὐκ ἤμφροβήθει, ἀλλ' ὠμολόγει. εἰπωμεν ἢ σιγῶμεν;)

β) **δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη**, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῆ ἢ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτήν, χρησιμεύει δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν καὶ τρόπον τινὰ ἐξαορτάται ἐξ αὐτῆς: ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, **διὰ νὰ** γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, **διότι** εἶναι ἀσθενής. εἶπέ μου, **ἂν** ἦλθε κανείς. μείνε ἐδῶ, **ἕως** οὗτου ἐπιστρέψω. (ἀρχ. Ἄβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκασεν, **ἵνα μὴ** Κῦρος διαβῆ. χαίρω, **ὅτι** εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, **εἰ** ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, **ἕως** ἂν φῶς γένηται).

Σημείωσις. Λόγος τις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαιρεῖται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοντέρων τῆς μίας προτάσεων καὶ καταλήγων, ὅταν εἶναι γραπτός, εἰς τελείαν στιγμήν ἢ κατακλειόμενος μεταξύ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περίοδος καλεῖται μέρος περιόδου μετ' ὁποσδήποτε αὐτοτελὲς νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μίας ἢ πλειόντων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξύ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξύ δύο ἄνω στιγμῶν.

Οὕτω π. χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφώντος Κύρου Ἀναβάσεως (1, 5, 5) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς: «Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπανα ἡ χώρα οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀλείτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπώλουν καὶ ἀνταγοράζοντες οὕτω ἕξων».

Β'. Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

α) Ἀπλή πρότασις.

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκεται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἥτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγορήμα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο περὶ τοῦ οὐοίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν: ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός· (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγορημα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ οὐοῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς: ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός· (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ἡ ἥλιος λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορημα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορημα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) **μονολεκτικόν**, ἥτοι νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ ἓνα μόνον ὀηματικὸν τύπον: ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίξει.

2) **περιφραστικόν**, ἥτοι νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ὀηματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν: ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός· (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). σὺ εἶσαι Ἑλλην· (σὺ Ἑλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ οὐοῖον φανερῶνει τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται κατηγορούμενον (σοφός, Ἑλλην), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ὀηματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) λέγεται ὀημα συνδετικόν, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον: Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἑλληνες.

Σημείωσις. Τὸ ὀημα εἶμι δὲν εἶναι πάντοτε συνδετικόν. Πολλάκις χρησιμοποιεῖται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπάρχειν (ὑπαρκτικὸν εἶμι) π. γ. Ἔστι Θεός (=ὑπάρχει Θεός).

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεικτικὴ): Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἶμι Ἑλλην. ἐκεῖνος ἄδει.

Δύναται ὅμως τὸ ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος καὶ ὀιαδήποτε λέξις ἢ

φράσις μὲ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά: τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι. Ξ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται. Πλ. τί ἐστὶ νόμος; Ξ. σφαλερόν ἐστὶ τό, ἀ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν: Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεύς.

Ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις δλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον: ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστὶν Πλ. τοῦτο ἐστὶν ἡ ἑθροικὴ Πλ. ταῦτα τί ἐστί; Ξ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν Πλ. Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴπη τις Δημ. ἀ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστὶν Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὑποκείμενον, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσόν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περὶ, κατὰ, ὑπὲρ μετὰ αἰτιατικῆς: εἰς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἰκοσι (=220 περίπου ἄνδρες) ἐνέμειναν ἐθέλονται Θ. ἀπέθανον τῶν βαββάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους Ἡρόδ. οἱ ὀπλίται ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους (=περίπου πεντακόσιοι).

§ 10. Τὸ συνδεδεικτόν. Συνδεδεικτόν ὄνμα κυρίως εἶναι τὸ ὄνμα εἰμί (§ 7). Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ ἄλλα ὄνματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικτά, ὡς

1) τὰ ὄνματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, (ὁ ἄοριστος καὶ ὁ παρακείμενος τοῦ ὄ. φύρμαι, ἦτοι τὸ) ἔφυν (=ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (=εἶμαι ἐκ φύσεως) κ.ἄ.: οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν Δημ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυν Εὐρ. (Πρβλ. Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα).

2) τὰ ὄνματα γίγνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ ὅσα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (=ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδεῖκνυμαι (=διορίζομαι) κ. ἄ.: ἡ πόλις φρούριον κατέστη Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν κατὸς ἐκβήσει σοφός (=καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς). Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τοιχοποιὸς Αἰσχίν. (Πρβλ. Βγήκε κλέφτης στὰ βουνά. Ἐκκληρώθηκε ἔνορκος. Ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος).

3) τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι κ. ἄ.: οὗτοι κόλακες καὶ θεοὶς ἐχθροὶ ἀκούουσιν (= ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥήμα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, δύναται νὰ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαῖνον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ.τ.τ. (ἐπιρροηματικὸν κατηγορούμενον): ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα (= μὲ εὐχαρίστησιν) Ξ. ἐθελοντῆς ὑπομένει τοὺς πόρους (= μὲ τὴν θέλησίν του) Ξ. οἱ στραιωῦνται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (= εἰς τὸ ὑπαίθριον) Ξ. Ἐπύαξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (= πρὸ τοῦ Κύρου) Ξ. (Ποβλ. Ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε σὶν κάμπο καβαλλάρης. Ἐδιάβαινε καμαρωτός. Ὁ Πέτρος ἦλθε πρῶτος κ.τ.τ.).

Σημεῖωσις. Μὲ μερικὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἓν ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρομαι, τρέφομαι κ.τ.τ.) ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ ῥήμα: (Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος): τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠύξητο (= ἠύξθη καὶ ἀύξηθ' ἐργῶνι μέγιστον) Ξ. διὰ τούτων Φίλιππος ἤρθη μέγας Δημ. (Ποβλ. Ὁ Πέτρος σπουδάξει γαιαρός = σπουδάξει γὰ νὰ γίνῃ γαιαρός).

6) Σύνθετος πρότασις.

§ 11. Μία πρότασις εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος: φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην Ξ. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν Πλ. (Ποβλ. Ὁ ψεύτης καὶ ὁ κλέφτης τὴν πρώτην μέρα χαίρονται. Ἡ μάνα μου ἦταν καλὴ καὶ ἀγαθὴ).

Γ'. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α) Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 12. Τὸ ῥήμα μᾶς ἀπλῆς προτάσεως μὲ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, γενικῶς συμφωνεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἥτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν: ἐγὼ γράφω, ὑμεῖς παί-

ζετε. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθη γὰρ ἄνδρ' αὐτῷ φύσει φιλοτιμοτάτῳ Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐδετέρου γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν: τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλὰ ἐστὶ Πλ.

Σημείωσις. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἀττικὴ, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικὸς ἀριθμὸς, θηλυκοῦ γένους, μετὰ περιληπτικὴν σημασίαν, ἥτοι ἀρχῆθεν π. χ. φύλλα = φύλλωμα, ξύλα = ξυλεία κλπ.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἐκάτερον ἐνικὸς ἀριθμοῦ, ὁπότε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμὸν: *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν* Θ. *ἤρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφραμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος* Θ. *Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάτην* Ξ.

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον, εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ': *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγώ τε καὶ σὺ* Πλ. *οὐδ' ἐγὼ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε* Πλ.

Σημείωσις. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως, ἢ ὁποῖα ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λόγοντα: *ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεὺς καὶ Καλικράτης καὶ Τιμάντωρ* Θ. *βασίλευς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δῶκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κόρειον στρατόπεδον* Ξ. (Πρβλ. *Σὲ πατάει ἡ Κονιαριὰ κι' οἱ Λαριστοὶ ἀγάδες*). *οἶδα σαφῶς ἐγώ τε καὶ σὺ* Ξ. (Πρβλ. *Νὰ βαφτιστῶ σὴ χάρη σου κι' ἐγώ καὶ τὸ παιδί μου*).

β) Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος,

ἀριθμὸν καὶ πῶσιν· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαιῶς μόνον κατὰ πῶσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): **ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρεῖος. οἱ ἀνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλάι. τὰ παιδία ἐστὶ καλά. ἡ πόλις φρούριον κατέστη Θ. οἱ Δελφοὶ εἰσι πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν σιλεγγίδες Ξ. ἡ Δῆλός ἐστι νῆσος.**

Ἄλλὰ

α) πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν μὲ αὐτὸ δηλοῦται οὐχὶ ἐν ὠρισμένον ὃν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπίθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ: **ὡς χαρίεν ἐστ' ἀνθρωπος, ὅταν ἀνθρωπος ἦ** (=ὁ ἀνθρωπος ἐν γένει). **αἱ μεταβολαὶ λυπηρὸν** (=αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β) πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πῶσιν γενικήν, ἢ ὁποῖα καλεῖται γενικὴ κατηγορηματικὴ καὶ δηλοῖ συνήθως

1) κτῆσιν: **τοῦτο τὸ πεδίον ἦν ποτε Χορασμίων** Ἡρόδ. (Πρβλ. **Αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου**).

2) ἐν διηρημένον ὅλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον: **Ἰπποκράτης ὅδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων** (=ἕνας ἀπὸ τούτων ἐντοπίους) Πλ.

3) ὕλην: **ἡ κρηπὶς ἐστὶ λίθων μεγάλων** (=ἀπὸ λίθους) Ἡρόδ.

4) ἰδιότητα: **εἰμὶ τριάκοντα ἐτῶν** (=τριακοντούτης). (Πρβλ. **Ὁ Πέτρος εἶναι δέκα χρόνων**).

5) ἀξίαν: **πολλοῦ ἀργυρίου γίγνεται** (=γίνεται πολὺ ἀκριβὸς) Δημ.

§ 15. Μιάς συνθέτου προτάσεως, ἢ ὁποῖα ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν: **Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ καλάι εἰσιν.**

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα διαφόρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον

γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδέτερου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδέτερου: **σενεληλυθότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήρη πολλὰ** Ξ.

3) ἔὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα: **αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσὶν** Ξ. **λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν** Ξ.

4) ἔὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων: **αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεφαιμένου καλέονται** Ἡρόδ.

Δ'. Ἑλληνικῆς πρότασις.

§ 16. Εἷς ἢ καὶ πλειότεροι ὅροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλείπουν, ὡς εὐκόλως ἐννοοῦμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. Πρὸβλ. τὰ σημερινά: **Ὁ Πέτρος!** (ἐνν. εἶναι ἐκεῖ ἢ ἔρχεται). **Εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; εἶναι** (ἐνν. ἐπιμελής ὁ Πέτρος).

§ 17. **Ἐλλειψις τοῦ ὑποκειμένου.** 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται· τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή: **πολλάκις ἐθαύμασα** (ἐνν. ἐγώ) Ξ. **τί φατε;** (ἐνν. ὑμεῖς). **Ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα** Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον

α) ὅταν ἡ ἐννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὠρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύνανται κανονικῶς ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς **ἐσήμενε** (τῇ σάλπιγγι) ἢ **ἐσάλπιγγε** (ἐνν. ὁ σαλπικτής), **ἐκήρυσσε** (ἐνν. ὁ κήρυξ), **οἰνοχοεῖτω** (ἐνν. ὁ οἰνοχόος), κ.τ.τ. (Πρὸβλ. τὰ σημερινά: **Σημαίνει διάλειμμα, σαλπίζει** σουσίτω).

Οὕτω ἄνευ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν φυσικὸν φαινόμενον, ὡς βροντᾶ, ἀστράπτει, βεῖ, ἔσεισε κ.τ.τ., διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα ἐνίοτε, ὅταν εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἐπικρατῇ ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, τίθεται ὡς ὑποκείμενον τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς: ἔσεισεν ὁ θεὸς Ξ. Ζεὺς ἀστράπτει Ὅμ. (Πρβλ. τὰ σημερινὰ βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ.τ.τ. καὶ τὴν παροιμίαν: *Τὶ βρέχει ὁ θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς*;).

β) ὅταν εἶναι ὄλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὁποῖα ὡς ὑποκείμενον δύναται νὰ νοῆται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι: τὰ Ὅμηρον σέ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (=λέγουν ὅτι σὺ) Ξ. μηδεὶν χρωτῶ τῶ πονηρῶ ὧν γὰρ ἂν ἐκείνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι) Ἴσοκρ. (Πρβλ. Πῶς σὲ λένε; Στὰ Σάλωνα σφάζουν ἀρνιά κλπ.).

γ) ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων: ὅσον χρόνον προύστη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μεγίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς — ἡ πόλις) Θ.

§ 18. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰοδῆποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ μιᾶς προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγόμενων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις: ὁ μὲν Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέφω) Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποίει). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστὶ). κοινὴ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον Ἴσοκρ. δεῦρο, ὧ ΣώκρATES (ἐνν. ἐλθέ). Πρβλ. Στὸ καλὸ (ἐνν. πῆγαινε). Χρόνια πολλὰ (ἐνν. νὰ ζήσης). Θέρους τρύγος πόλεμος (= ὁ θέρους καὶ ὁ τρύγος εἶναι πόλεμος).

Σημείωσις. Τοῦ ῥήματος εἰμὶ τὸ γ' ἐνικὸν ἐστὶ συνθῆστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμῆ, ἀνάγκη, καιρός, χρεῶν. ὦρα κλπ., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν, δυνατόν, οἶόν τε - ῥάδιον, χαλεπὸν - ἀμήχανον ὅσον, θαυμαστὸν ὅσον κλπ., ἐπὶ τῶν ἐξ-τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκόσ, πρέπον κλπ.: ἀνάγκη φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστὶ) Δημ. οὐ ῥάδιον ἐν

χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύσθαι Πλ. ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον Δημ. βαβράρων Ἑλληνας ἄρχειν εἰκὸς Εὐρ.

Γενικῶς ἡ ἀπλή παρτάξις ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου, χωρὶς κανὲν συνδετικὸν ῥῆμα, ἦτο ἀρχῆθεν κανονικὴ. Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ τοιαύτη σύνταξις, ἰδίως εἰς γνωμικά, εἰς ἐπιγραφάς, εἰς τυπικὰς φράσεις τῶν νόμων κ.τ.τ.: *χορήματ' ἀνήρ. χαλεπὰ τὰ καλὰ. ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρεμίδου*. (Πρβλ. τὰ σημερινά: Ἀνεμομαζώματα διαβολοσκοπίσματα. Ἀσκεπτος ὁ νοῦς διπλὸς ὁ κόπος). Αἱ τοιαῦται ἄνευ ῥήματος προτάσεις καλοῦνται ὀνομαστικαὶ προτάσεις.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων τοῦ ἐνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἐνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἔλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων: *κάτοπτρον εἶδους χαλκὸς ἐστίν, οἶνος δὲ νοῦ* (ἐνν. *κάτοπτρόν ἐστιν*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 20. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ § 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἦτοι προσδιορισμούς: *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. Κριτίας τῷ Θηραμένει φίλος ἦν Ξ. Ἀγασίπολις παῖς ἔτι ἦν Ξ*.

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ὀνόματα οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται ὀνομαστικοί. Οὗτοι

α) ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πῶσιν, λέγονται ὁμοίόπτωτοι: *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα*.

β) ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πῶσιν, λέγονται ἕτερόπτωτοι: *υἱὸς Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν*.

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐπιρρηματα ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρηματος, καλοῦνται ἐπιρρηματικοί: *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπλευσεν Ξ. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται Ξ*. (πρβλ. *νύκτωρ*).

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

1. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ὁμοιόπτωτοι.

α) Παράθεσις καὶ ἐπεξήγησις.

§ 21. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται ὡς ὁμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται *παράθεσις* ἢ *ἐπεξήγησις* αὐτοῦ.

1) Ὁ *κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς* προσθέτει ἐν ὀψωσδῆποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν: *Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς* (= ὁς βασιλεὺς ἦν). *Ἀθῆναι πόλις μεγάλη* (= αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν). (Πρβλ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης*. Ἡ Ἀγὰ Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι). *Φιλήσιος καὶ Δύκων, οἱ Ἀχαιοὶ* Ξ. *θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω* Πλ. (Πρβλ. Ὁ Ὀλυμπος κ' ὁ Κίσαβος τὰ δύο βουνά). (Πρβλ. καὶ § 13,1).

2) Ὁ *κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς* ἐπεξηγεῖ, ἤτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συμβαίνει νὰ σημαίη κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις δηλαδὴ: *ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα* (= δηλαδὴ ὁ Σάτυρος) Πλ. *τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οὔποτε σπανίζετε* (= δηλαδὴ ἐπαίνου) Ξ. (Πρβλ. *Οἱ κλέφτες τὰπαντήσανε, οἱ Κολοκοτρωναῖοι*).

Σημείωσις. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον μὲ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως λέγω (=θέλω νὰ πῶ, ἐννοῶ): *Τελαμῶνι δείξει μητρί τε, Ἐριβοῖα λέγω* Σοφ. Τότε ὅμως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ λέγω: *προσέκρονσα ἀνθρώπων πονηρῶν, Ἀνδροτίωνα λέγω* (= τὸν Ἀνδροτίωνα ἐννοῶ) Δημ.

§ 22. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμίαι, ἰδίᾳ δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαί: *ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ* Ξ. *τούτου τιμῶμαι ἑμαυτόν, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως* Πλ. Ὀμοίως: *Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σέ* (= ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) Θ.

Σημείωσις. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας, ἡ μέτερος, ὁ μέτερος, σφέτερος λαμβανομένης μετ' ἐμφάσεως προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτός, καθόσον αἱ λέξεις ἡ μέτερος, ὁ μέτερος καὶ σφέτερος ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ ὦν, ὁ ὦν, σφ ὦν: *Συντακτικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης* (Ἔκδ. 1949) 2

πολὴ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν (= ἀπὸ τῆς χάρας ἡμῶν αὐτῶν)
Θ. οἱ Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προεξήξαν (= τῷ κέρα σφῶν αὐτῶν) Θ.

Ἐομοία σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποιαι π. γ. *δαῖρ ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος* (= ἐμοῦ τῆς κυνώπιδος). *γοργεῖη κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου* (= τῆς Γοργοῦς, τοῦ δεινοῦ πελώρου) Ὅμ. Ἀθηναῖος εἶ, *πόλεως τῆς μεγίστης* (= ἐξ Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.).

§ 23. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλάκις ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική: *εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης* Ὅμ. *οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια* Πλ. *ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς* Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ μία παράθεσις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς δλόκληρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίξῃ κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαυτὴ παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται προεξαγγελτικὴ: *ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κέρα* Σοφ.

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ φράσεις τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὁμήρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν θάτερον, ἀμφοτέρων, τούναντιον κ. ἄ. τ.: *τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν* (= ὅπως συνήθως λέγουσι) Πλ. *καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ἡμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προῦδοτε, οὗτος δὲ ἡμᾶς νῦν προδέδωκεν* Αἰσχίν.

6) Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 24. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν: *μεγάλῃ πόλις* (πρὸβλ. *μεγαλόπολις*), *ὁ σοφὸς ἀνὴρ*.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὄχι μόνον κατὰ πτῶσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν: *ἀγαθοὶ στρατιῶται. μεγάλα πράματα. οὐδὲν διαφέρει ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου* Ξ.

Σημείωσις. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν: *πόλις ἐρήμη*

μεγάλη (= ἐρημόπολις μεγάλη). *ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολίδω τὸν τὰ κάτω* Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ καί: *φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός* Ξ. Ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον πολὺς λαμβανόμενον μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ τε—καί, δὲν ἐννοεῖται ὅμως κεχωρισμένως: *διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων οσοσόμενοι πάρεστε* (=διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 25. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, ἕκτος τῶν ἐπιθέτων, τῶν μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν, λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων *ἀνῆρ*, *γυνή*, *ἄνθρωπος*, ὀνόματα οὐσιαστικά προσσηγορικά, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα κ.τ.τ.: *γέρον ἀνῆρ, γραῦς γυνή, ἄνδρες δικασταί, ἀνῆρ τύραννος, ἄνθρωποι ὑπογραμματοεῖς*. (Πρβλ. *Γέρος ἄνθρωπος, γριά γυναικα, παππᾶς ἄνθρωπος*).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων *ὄρος*, *λίμνη*, *ποταμός* κ.τ.τ., τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου: *τὸ Πήλιον ὄρος, ὃ Ἀλφειὸς ποταμός, ἡ Ἀχερουσία λίμνη*.

3) μετὰ οἰουδήποτε ὀνόματος, γενικὴ πῶσις οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν: *ὃ τοῦ βασιλέως θρόνος* (=ὃ βασιλείου θρ.). *οἱ Ἀθηναῖοι δικασταί* (=οἱ Ἀθηναῖοι δ.). *τὰς ἡδονὰς θήρηνε τὰς μετὰ δόξης* (=τὰς ἐνδόξους) Ἴσοκρ. (Πρβλ. *Ὁ κάτω κόσμος. Τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σίτι*).

§ 26. Ὁ σύναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν ὡς οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως: *ὃ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὃ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδας οὐσίας ἐστὶ προδότης* (ἐνν. ἀνῆρ). *οἱ εἰδότες τὰ δέοντα* (=οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα) Ξ. (Πρβλ. *Ὁ τρελλὸς εἶδε τὸν μεθυσμένον* κ' ἔφηνε).

Οὔτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπιρρήματα ἢ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) *οἱ ἀθάνατοι* (=οἱ θεοί), *οἱ θνητοί* (=οἱ ἄνθρωποι), *οἱ πολλοί*

(=δ λαὸς ὁ δημοκρατικός), οἱ ὀλίγοι (=οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (=ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (=οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου ἢ οἱ νεκροί), κ.λ.π. (Πρβλ. οἱ πλούσιοι, οἱ φτωχοὶ—τὸ μαῦρο, τὸ ρετιναῖτο, ἔνν. κρασί: **Τ'** ἀντριωμένον τ' ἄρματα).

2) ἡ πατρις, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἔνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραια, ἡ ὑστεραια (ἔνν. ἡμέρα), ἡ δεξιὰ, ἡ ἀριστερὰ (ἔνν. χεῖρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ρητορικὴ (ἔνν. τέχνη), ἡ εὐθεία (ἔνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεῖα, ἡ ταχίστη (ἔνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἔνν. ναῦς), ἡ εἰμαρμένη, ἡ πεπρωμένη (ἔνν. μοῖρα), κλπ. (Πρβλ. τὰ ξένα—τὸ δεξι, τὸ ζερβί—ἡ καλογερικὴ, κλπ.).

3) τὸ ἱερὸν (=ὁ ναός), τὰ ἱερὰ (=τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκτεία, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολέμιων, τὰ οἴκτι, τὰ δέοντα (ἔνν. πράγματα), τὸ κοινὸν (=ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζὸν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἵππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν (ἔνν. στράτευμα), τὸ παρὸν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (=ὁ παρὼν χρόνος, κλπ.). (Πρβλ. Τὸ μωρὸ, τὸ μικρό, τὰ λεπτὰ κλπ.).

Οὔτω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφρημένον οὐσιαστικὸν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν: τὸ κακὸν (=ἡ κακία), τὸ δίκαιον (=ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (=οἱ Ἕλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός, οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (=οἱ ὑπήκοοι).

γ) Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 27. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοίωτος προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μίαν παροδικὴν (1) ἰδιότητα: Ἀγροίλαος **φαιδρῶ** τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (=μὲ τὸ πρόσωπον φαιδρὸν) Ξ. **ἠῶλίξεσθε ἐγκεχαλινωμένοις** τοῖς ἵπποις Ξ. (Πρβλ. *Περγατεῖτε μετὰ τὸ κεφάλι δρῆδι. Κάθεται μετὰ τὰ χέρια σταυρωμένα*).

1. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν εἰς ἣν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἤτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μία ἰδιότης, ἡ ὁποία διακρίνεται ἀπὸ

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

1) τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ: *ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους* (= ἔως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν) Ὁμ. *ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος* (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος) Σοφ. *τάξιν ἔσχάτην Αἴας ἔχει* (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως) Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (= ὁλόκληρος), μόνος καὶ αἱ ἄνω- νυμῖαι αὐτὸς (ὡς ὀριστική) καὶ ἕκαστος: *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. κατεκείμην τὴν νύκτα ὄλην* Πλ. *μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἷαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν* Ξ. *αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἵεναι* (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κανεῖς) Ξ. ἢ *καταδίκη ἦν κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μυαῖ* Θ.

Σημείωσις. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν· π. χ. ὁ μέσος = ὁ εἰς τὸ μέσον ἐνυρισκόμενος, ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος = τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ: οὐδ' οἱ πάντες ἄνθρωποι δύναται ἂν διελθεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων) Ξ. ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ λαμβανόμενον) Πλ. ὁ μόνος υἱός (= ὁ μονογενῆς υἱός). (Πρβλ. *Μὴν εἴδετε τὸ γιοῦλν μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου* ;).

2. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι.

Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 28. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχήθεν ἦσαν ὀκτώ, ἦτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ κλητική, ἡ αἰτιατική, ἡ γενική, ἡ ἀφαιρετική, ἡ δοτική, ἡ τοπική, ἡ ὀργανική· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἕξ αὐτῶν αἱ τρεῖς, ἦτοι ἡ ἀφαιρετική, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπική καὶ ἡ ὀργανική, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

ἀντίθετον ἰδιότητα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ: *τέμνει ὄξει τῷ πελέκει* (= μετὸν πέλεκυν ὄξυν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα ἐνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστὴν ἢ δὴ καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδές, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην: *τέμνει τῷ ὄξει πελέκει* (= μετὸν ὄξυν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὸν ἀμβλύν).

1) Ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι ἡ πῶσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς; (= ποιός;), ἡ πῶσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸν φορέα τῆς ῥηματικῆς ἐννοίας, ἥτοι ἡ πῶσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πῶσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπώτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἡ πῶσις τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν κ.τ.τ.: *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φygάν ἦν Ξ. ἤγειτο Ἀρχίδαμος ὁ Ζευσιδάμων, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς Θ. (Ὀμήρου) Ἰλιάς, Ὀδύσεια. ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος Ξ.*

Σημείωσις. Πολλάκις συμβαίνει νὰ χρησιμοποιηθῆται εἰς μίαν πρότασιν μία ὀνομαστικὴ, ἡ ὁποία συντακτικῶς δὲν εὐρίσκεται εἰς καμίαν σῆσιν μὲ τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως: *οἱ δὲ φίλοι, ἦν τις ἐπίστανται αὐτοῖς χρῆσθαι, ὥστε ὠφελεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι;* Ξ. Πρβλ. *Τότε ὁ ποντικὸς γίνηκεν ἡ καρδιά του* (ἀπὸ ἓνα παραμῦθι). Ἡ τοιαύτη ὀνομαστικὴ λέγεται ψυχολογικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, διότι ἐκφράζει τὴν ἐννοιαν, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τὴν ὁποίαν οὗτος τὴν παρουσιάζει ἔτσι ἀνεξάρτητον καὶ αὐτετελῆ, ὡς τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς φράσεως, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν συντακτικὴν συμφωνίαν τῶν λέξεων.

2) Ἡ κλητικὴ εἶναι ἡ πῶσις, κατὰ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορεύομεν πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα: *δεῦρο, ὦ Σώκρατες. ὦ ἤλιε καὶ γῆ.* (Πρβλ. *Ἐδῶ, Πέτρο. Μὴ μὲ μαλώνης, Κίσαβε*).

Σημείωσις. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς: *ὦ Ἀγχιόλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι Ξ. ἡ Πρόκνη, ἔκβαινε* (= ὦ Πρόκνη). (Πρβλ. *Γεῖά σας, χαρὰ σας, μάστοροὶ καὶ σῆς οἱ μαθητὰδες. Ποῦ εἰστε οἱ Μποτσαραῖοι;*).

3) Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἡ πῶσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνα; (ποιόν;), πόσον; ἥτοι ἡ πῶσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατευθύνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· προσέτι δὲ ἡ πῶσις, ἡ ὁποία δηλοῖ ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνου: *φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους εβδομήκοντα Θ. ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν Ξ.*

4) Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἡ πῶσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνοσ; ἡ πῶσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς) τὴν περιοχὴν εἰς τὴν ὁποίαν

περιλαμβάνεται κάτιτι, ἤτοι ἡ πτώσις, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐκφράζεται σχέσηις κτήσεως ἢ ἐξαρτήσεως, τὸ ὅλον τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι κάτιτι, ἢ τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται μία ἐνέργεια: αἱ τριχες τῆς κεφαλῆς. Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ᾤκησε (= εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.) Θ. σταγόνες ὕδατος. Ἐκτορος Ἀνδρομάχῃ. τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο (= ἀπὸ τὰ κηρία) Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν π ὅ θ ε ν ; (ἀπὸ τίνος ; ἐκ τίνος ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τίς ἢ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως: Θέτις ἀνέδν πολιῆς ἁλός (= ἐκ τῆς θαλάσσης) Ἰλ. Α, 359. Ἡρη μειδήσασα παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον (= παρὰ τοῦ παιδὸς) Ἰλ. Α, 596. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα (= ἀπὸ τὰς Θήβας) Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς τί ν α ; διὰ τί ν α ; (για ποιόν ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει μία πράξις ἢ ἐν πρᾶγμα: ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ (=εἰς τοὺς ἀνθρ.). ἕκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι (= ὅχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κτλ.). ἦλοι ταῖς θύραις (=διὰ τὰς θύρας, ἤτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν π ο ὕ ; ἢ π ὅ τ ε ; ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι: Ἀχιλλεὺς εὔδε μυχῷ κλισίης (= ἐν τῷ μυχῷ) Ὅμ. πατὴρ σὸς αὐτόθι μίμνει ἀγρῷ (= ἐν τῷ ἀγρῷ) Ὅμ. τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήκον τὴν γῆν, τῇ δὲ ὑστεραία πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον Θ.

8) Ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν μ ἐ τί ν α ; μ ἐ τί ; (μὲ ποιόν ; πῶς ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον σ υ ν ο δ ε ὕ εῖ τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινα ἐνεργειάν του (δοτικὴ τῆς συνοδεείας) ἢ τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς ὄργανον αὐτοῦ διὰ ταύτην (κυρίως ὄ ρ γ α ν ι κ ῆ δ ο τ ι κ ῆ): ἐντεῦθεν Κῦρος ἐξελαύνει συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι (= μὲ τὸ στρατεῦμα) Ξ. Ναναικῆ ἴμασεν μάστιγι ἡμίονους (= μὲ τὴν μάστιγα) Ὅμ.

Σημείωσις. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἡ ἀπόλεια μερικῶν ἐξ αὐτῶν προήλθεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πρβλ. *οἴκω*, δοτικὴ—*οἴκοι*, τοπικὴ—*οἴκω*=*οἴκοθεν*, ἀφαιρετικὴ) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πρβλ. *Ἦρη ἐδέξατο χεῖρὶ κύπελλον*, ἔνθα ἡ λέξις *χεῖρὶ* ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς=εἰς τὸ χεῖρι της, καὶ ὡς πτώσεως ὀργανικῆς=μὲ τὸ χεῖρι της), ἀφ' ἐτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσήμων ἐμπροσθέντων (πρβλ. *λέγω τινί τι καὶ λέγω πρὸς τινά τι*).

α) Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 29. Ἡ γενικὴ συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἑτερόπλωτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) Ἐν διηρημένον ὄλον (γενικὴ·δαιρευτικὴ): *ἀνὴρ τοῦ δήμου* Ὀμ. (Πρβλ. *Ἀνθρωπος τοῦ λαοῦ*), *ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλweis* (= ἀπὸ τοὺς στρ.). Ἡρόδ. *ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν*. *τὸ ἦμισυ τοῦ στρατοῦ*. *μέσον ἡμέρας* Ξ.

2) τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι κάτιτι ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ: *κώπη ἐλέφαντος* (= λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν) Ὀμ. *ἄμαξα σίτου* (= φορτωμένη σιτάρι). *ἀγέλη βοῶν* (= κοπάδι ἀπὸ β.) Ξ.

3) τὸν κτήτορα (γενικὴ κτητικὴ): *Περικλέους οἴκος*. *Ἀριστομάχη Ἀριστοκλέους*. ἱερὸς ὁ χώρος *τῆς Ἀρτέμιδος* (= ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτ.) Ξ. *οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφρονηκῶτων ἴδιοι* Δημ.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συνήθη εἶναι τὰ οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἑταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός).

4) τὸν δημιουργόν τινος: *νόμος Σόλωνος*. *ἔλκος ὕδρου* (= ἀπὸ ὕδρου, ἦτοι ἀπὸ δάγκαμα ὕδρου) Ὀμ.

5) ἰδιότητα, ἐπὶ ὀνομάτων τὰ ὅποια σημαίνουν μέγεθος ἢ ἡλικίαν, συναπτόμενα μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν: *δύο ἡμερῶν πλοῦς* Δημ. *ὀκτὼ σταδίων τεῖχος* Θ. *παῖς τριῶν ἐτῶν*. (Πρβλ. *δέκα χρονῶν ἀγόρι*).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα: *δέκα μνῶν* χωρίον Ἰσαί. *ἱερὰ* (= θυσία) *τριῶν ταλάντων*. ἢ *ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ ὀλίγου τινός* ἀξία ἐστίν Ξ. *δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητὴ* Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν: *δίκη κλοπῆς* (= διὰ κλοπῆν). *ὀργὴ τῶν πραττομένων* Δημ. (Πρβλ. *Ἡ πίκρα τοῦ χωρισμοῦ*). *οὐδεὶς ἔνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας*.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὰ αἰτίας, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινος).

8) τὸ ὑποκειμενον ἐνεργείας τινὸς (γενικὴ ὑποκειμενική): *Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* Θ. (πρβλ. *οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους*). (Πρβλ. *εἶναι θέλημα Θεοῦ* = θέλει ὁ Θεός).

9) Τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινὸς (γενικὴ ἀντικειμενική): *νομεὺς ἀγέλης* Ξ. (πρβλ. *ρέμει ἀγέλην*). ἢ *τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια*. (πρβλ. *ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων*). *Κρίτων ἦν Σωκράτους ὁμηγητής* Ξ. (πρβλ. *ὠμίλει Σωκράτει*). *Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν* Ξ. (πρβλ. *ἤκουσε καὶ ταῦτα*).

§ 30. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ ὅσα ἔχουν ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

Ι. συντάσσονται μετὰ καθ' αἷς γενικῆς (§ 28,4) τὰ ἐπίθετα

α) τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά· *ἐπιμελής, ἀμελής, δλίγωρός τινος*.

β) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά· *μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσμων τινός*.

γ) τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά· *ἐμπειρος, ἄπειρος, τρίβων, ἀήθης τινός* Πλ.

δ) τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά· *μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρης τινός*.

ε) τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά· *φειδωλός, ἀφειδής τινος*.

ς) τὰ ἀρχικὰ καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν· *κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος*.

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς: *οἰωνῶν σάφα εἰδὼς* Ὀδυσ. α, 202. *διδασκόμενος πολέμοιο* Ἰλ. Π, 811 (πρβλ. *ἐμπειρός τινος*).

II. συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 28, 5) τὰ ἐπίθετα

α) τοῦ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά· *μόνος* (= ἀποκεχωρισμένος), *ἔρημος, ἐλεύθερος, ἀγνός τινος*.

β) τὰ στερήσεως σημαντικά· *ἐνδής, γυμνός, κενός, δορφανός τινος*.

γ) τὰ διαφορᾶς σημαντικά· *διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλότριός τινος*: ἄλλα *τῶν δικαίων* (= διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.) Ξ.

δ) τὰ παραθετικά καὶ ὅσα ἔχουν ἔννοιαν συγκρίσεως (γενική συγκριτική)· *πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος: ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστίν* (= ἀπὸ τὸν λόγον) *Ξ· ναυμαχία αὕτη μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται Θ. Ἐπύαξα πρότερα Κύρου εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.*

Σημείωσις. Ὅτι ἡ γενική, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα, εἶναι ἀφαιρετική (§ 28,5), ἥτοι πτώσις ἣτις δηλοῖ τὸ πὸθεν ὀρμᾶται τι, δεικνύει σαφῶς ἢ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικὴν: *Ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα. Ὀρφανός ἀπὸ πατέρα. Διαφορετικὸς ἀπὸ σένα. Ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλον.*

Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 31. α) Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως: *ὁ Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης ἐστίν* (*Ὀλυμπος, α' ὅρος τῆς συγκρίσεως—Ὀσσα, β' ὅρος τῆς συγκρίσεως*).

2) Ὁ α' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὅρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα: *τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολέμιων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.*

3) Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως

α) ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πρβλ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου *ἢ* (= παρὰ) καὶ ὁμοιοπτώτως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως: *σιγή ποτ' ἐστίν αἰρετιώτερα λόγου* (= ἀπὸ τὸν λόγον). *προσῆκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν* (= ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους) *Θ. τὸ φυλάξασθαι τὰ γαθὰ χαλεπότερον τοῦ κτήσασθαι ἐστίν Δημ. Παρῦσατις ἐφίλει Κύρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀρταξέρξην Ξ. οἱ Πέρσαι Κύρω μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ.*

β) ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ κάποια ἄλλη λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ *ἢ* καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς

συγκρίσεως: *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤττον ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι* Ξ.

Σημείωσις: Ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντι ἢ πρὸ μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς (ὅπως συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): *μείζον' ὅστις ἀντι τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμῶν λέγω* (=ἀπὸ τὴν πατρίδα του) Σοφ. *μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δίκαιον* (=ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον, ἀπὸ τὸ δίκαιον) Πλ. *ἡλίον ἐκλείψεις πικρότεροι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρῶν χρόνου μνημονεύόμενα* ξυνέβησαν Θ.

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν συγκρινομένων, ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἢ διὰ τοῦ ἢ ὥστε ἢ διὰ τοῦ ἢ ὡς μετ' ἀπαρεμφάτου: *Ἄρισ ἐτυχε σεμινοτέρας ἢ κατ' ἀνδρωπον ταφῆς* Ξ. φοβοῦμαι μή τι μείζον ἢ ὥστε φέροιεν *δύνασθαι* κακὸν τῇ πόλει συμβῆ Ξ.

§ 32. Ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται, ὡς ἐννοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς: *τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλότερα δὲ* (ἐνν. αὐτῶν) Ξ. *ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἦτιων τῶν ἐναντίων ἐστίν* (=ἦτιων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (Πρβλ. *Ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερον σπίτι ἀπὸ τὸν Παῦλο* = ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Παύλου).

Σημείωσις. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὄρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότου κ.τ.τ., αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἢ καὶ ὀλόκληρον πρότασιν: *ἡ Κακία ἐφαίνετο λευκότερα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος* (=ἢ ὄντος ἦν, δηλ. ἀπὸ ὅ,τι πράγματι ἦτο) Ξ. *ἐγένετο κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου* (=ἢ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτὸ) Θ.

§ 33. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ἰδιότητά των καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἑξ αὐτῶν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμόν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σύγκρισις ὑπεροχῆς. (Οὔτω εἰς τὰ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινὰ ἰδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ἕτερον ἑξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σύγκρισις ἀντιθέσεως: *Ξενίας καὶ Πασίων κακίους εἰσι περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς*

περὶ ἐκείνους (=ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κακοὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθοί, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 4, 8. ἴδι, γέρον, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νέηαι (=γὰρ νὰ ἀπέλθῃς σῶος καὶ ὄχι βεβλαμμένος, ὅπως θὰ συμβῆ, ἐὰν μένης καὶ μ' ἐρεθίζῃς) Ἰλ. Α, 32. φθονέεσθαι κρέσσον ἐστὶν ἢ οἰκίρεσθαι (=εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεὶς εὐτυγῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἴκτου δυστυγῶν, ἦτοι μεταξὺ τῶν δύο κακῶν, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκίρεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμώτερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι) Ἑρῶδ. 3, 52.

Σημείωσις α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπίθετα κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφοτέρω εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν: στρατηγοὶ πλείονες ἢ βελτίονες (=μᾶλλον πολλοὶ παρὰ καλοὶ, ἦτοι πολλοί, ὄχι ὅμως καὶ καλοὶ) Ἄρφ. ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα (=ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι σοφῶς) Ἑρῶδ.

Σημείωσις β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλάκις τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικόν, καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου πῶς (=κάπως, ὀλίγον): οἳ τε πρεσβύτεροι καὶ οἳ νεώτεροι (=οἳ πρεσβῦται καὶ οἳ νέοι) Ἰσοκρ. μὴ τι νεώτερον ἀγγέλλεις; (=νεόν τι) Πλ. Κύρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος (=πολυλόγος πως) Ξ. τὸ σιγάτενμα ἀτακτότερον ἐχώρει (=ἀτάκτως πως, οὐχὶ ὅλως εὐτάκτως) Θ. (Πρβλ. Τὸ μεγαλύτερο τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερο =τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό. Ὁ ἄρρωστος σήμερα εἶναι καλύτερα =κάπως καλά, ὄχι τόσοσ ἀσχημα, ὅσον χθές).

§ 34. β) Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἀρχῆθεν τὸ ὑπερθετικόν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἢ δὲ κυρία διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἓν τι θεωρούμενα (Ἀρταξέρξης ἦν πρεσβύτερος Κύρου. χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς): διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδή, ἀλλὰ νοούμενα ἓν ἕκαστον χωριστά: Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας ἀξιολογώτατον αὐτὸν ἔσεσθαι τῶν προγεγενημένων (=ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἓν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγεγενημένων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχῆθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ ἢ ὁποῖα συνάπτεται μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως κατανατᾶ αὕτη νὰ εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ (§ 29, 1), ἐφόσον τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγ-

κρινόμενον εἶναι ἐν ἓκ τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται: Ἀθηναίων σοφώτατος Σωκράτης ἦν (=ἐνὸς ἑκάστου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιλαμβάνετο καὶ αὐτός)· πρβλ. Κῦρος ἀγαθῶν ἰσπέων κράτιστος ἦν ἰσπευδῆς Ξ.

Σημείωσις. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ υπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ μιᾶς ἰδιότητος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικά σημεῖα: σοφώτερος ἔμμου ἐγενόμην (=παρ' ὅ,τι ἤμουν πρὶν καθ' ὄλον τὸν βίον μου). τότε σοφώτατος σουτοῦ ἦστα (=σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περιόδον τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικὸν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι μία ἰδιότης ὑπάρχει εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμόν: φῦναι ὁ Κῦρος λέγεται κάλλιστος.

Σημείωσις. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἢ ἔννοια πολλάκις ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφορῶν λέξεων, ὡς μάλιστα, ὅτι, ὡς, ἦ, οἷος, ὡς οἷον τε, ἐν τοῖς ἀνθρώπων, δὴ: ἐν τοῖς πρῶτοι Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο (=πρῶτοι πρῶτοι οἱ Ἀθην.) Θ. (πρβλ. τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι Πλ.) οὐ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι Πλ. (πρβλ. Ὁ προστυχότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου). ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι Ξ. ἀποκρίνει ὡς οἷον τε διὰ βραχυτάτων Πλ.

Ὁμοίως καὶ διὰ τῆς προσθήκης τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ θετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου: κακῶν κάκιστε.

6) Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 35. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπλωτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικά παράγωγα ὀρημάτων ἢ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: ἡ τοῦ θεοῦ δόσις ὑμῖν Πλ. (πρβλ. ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός). οὐδεμία εὔνοια ἐμοὶ παρ' αὐτῶν Ξ. (πρβλ. οὐκ εὔνοι ἐμοὶ εἶαν).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλά.

α) Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς (§ 28, 6) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὠφέλειαν ἢ βλάβην, φιλίαν ἢ ἔχθραν, εὐπειθειαν ἢ ὑποταγὴν, τὸ ἀρμόζον ἢ τὸ πρέπον καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων ὠφέλιμος, βλαβερός **τινι**—φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ἐναντίος **τινι**—εὐπειθής, ὑπήκοός **τινι**—ἀρμόδιος, πρεπύδης,

ἀπρεπής **τινι**: τύραννος ἅπας ἐχθρός ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος Δημ.

Σημείωσις. Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ. τ. τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά: οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμοι τῆς πόλεως (§ 29, 3).

β) Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς (§ 28, 8) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκολουθίαν ἢ διαδοχήν, προσέγγισιν ἢ μεῖξιν, καὶ πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἢ σύν· ὁ αὐτός **τινι**—ὅμοιος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφερέης **τινι**—ἴσος, ἄνισος, ἰσόροπος, σύμφωνος, συνφῶδός, ὁμόγλωσσός **τινι**—ἀκόλουθος, διάδοχός **τινι**—πλησίος, γείτων, ὁμορος, συμμελής, ἄμεικτός **τινι**—συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἐνοχός **τινι**: οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι Πλ. αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, πολλάκις ἢ δοτικῇ λαμβάνεται βραχυλογικῶς: κόμαι Χαρίτεσιν ὁμοῖαι (=κόμαι ὅμοιαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) Ὅμ. (Πρβλ. § 32).

Σημείωσις 2. Ἡ μετὰ ἐπιθέτων συναπτομένη δοτικὴ σημαίνει ἐνίοτε ἀναφοράν, ἥτοι τὸ κατὰ τι: φιλοπροσῆγορος τῷ τρόπῳ. ἐρωμενέσεται ταῖς ψυχαῖς.

γ) Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 36. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπυτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφοράν: τυφλὸς τὰ τ' ὦτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ.

Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πλῆθος, (τὸ) ὄνομα: ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὖρος τετάρων πλέθρων Ξ. πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο, Θάψακος ὄνομα.

δ) Αἱ πλάγια πώσεις μετ' ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 37. α') Γενικῆ. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

α') ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά: *ἐνταῦθα τῆς ἡπείρου* Θ. *πολλαχοῦ τῆς γῆς* Πλ. *πρωτὶ τῆς ἡμέρας*. Ἡρόδ. *τηνικαῦτα τοῦ θέρους* Ἀρχ. *τοῖς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιούτων ἄδην εἶχομεν* (= μέχρι χορτασμοῦ, ἦτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα) Πλ. (Γενικὴ καθ' ὅσον τοῦ ὄλου· πρβλ. § 29, 1),

β) ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω), εἰς, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμόν, οἷον ἔξω, ἐκτός, πόρρω, πρόσω, κρύφα, λάθρα (τινός): *βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας;* (= ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. (πρβλ. *Πῶς εἶναι ἀπὸ ὑγείαν*); *Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κεῖται* (= ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενικὴ ἀφαιρετικῆ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς· πρβλ. § 28, 5 καὶ § 30, II).

Σημεῖοσις. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικὰ ἐπιρρήματα ἐντός, εἶσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπισθεν, ἐκατέρωθεν, μεταξὺ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ γενικῆς: *ἄξιός λόγου* (πρβλ. *ἄξιός λόγου*). *οὐκ ἀπειρώς αὐτοῦ ἔχω* (πρβλ. *ἀπειρώς τινός*).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικῆ), ἢ ὁποῖα δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν ἀναφώνησιν: *φεῦ τῆς ἀνοίας!* Σοφ. *αἰαὶ κακῶν!* *οἴμοι τέκνων!* Εὐφ.

§ 38. β') Δοτικῆ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς, § 28, 8) συνήθη εἶναι τὸ ἄμα (= σύν, συγχρόνως μὲ), ὁμοῦ (= μαζί μὲ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: *ἄμα τῇ ἡμέρᾳ. ταῦτα ἄμα τῷ κακῷ* καὶ *ἀισχρά ἐστι* (= ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ) Πλ. *ὁμοῦ τῷ πηλῷ* Ξ. *ὁμοῦ ἐκείνῳ* (πρβλ. *ὁμοίός τινι*). *συμφερόντως τοῖς φίλοις* (πρβλ. *συμφέρει τοῖς φίλοις*) Ξ. *ἐπομένως τῷ νόμῳ* (πρβλ. *ἐπομαί τινι*) Πλ.

§ 39. γ') Αἰτιατικῆ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ νῆ ἢ νὰί μὰ (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ μὰ ἢ οὐ μὰ (ἐπὶ ἀρνήσεως): νῆ *Δία* ἢ ναι μὰ *Δία*, μὰ *Δία* ἢ οὐ μὰ *Δία*· (πρβλ. μὰ *τὴν Παναγία*).

Σημείωσις. Ἡ παρά τὸ νή ἢ μὰ αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προσελ-
θοῦσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως ὄμνυμι (= ἐπισκολοῦμαι μάρτυρα): νή
Δία (= νή, ὄμνυμι τὸν Δία). Βλ. Ἰλιάδ. Ψ, 585. Ξεν. Κύρ. Ἄν. 6, 6, 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Αἱ ἈΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 40. Αἱ ἀντωνυμῖαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι
ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν
εἰς μίαν πρότασιν οἰονδήποτε ὄρον αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται διὰ
ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 21 κ. ἔ., § 29) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9,
§ 24 κ. ἔ.).

α) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

§ 41. 1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ
ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐ-
τῆς (σφεῖς) ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δει-
κτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ἢ ὑπὸ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυ-
μίας) αὐτὸς ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ πρὸς τὸ περὶ οὗ
πρόκειται πρόσωπον: "Εκτορος ἦδε γυνή (ἔστι) "Ομι. οὔτε ἡμεῖς ἐκεῖ-
νον ἔτι στρατιῶται, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι ἡμῖν μισθοδότης Ξ. αὐτὸς ἔφα
(= ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδή, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἤτοι τῶν ὀρθοτονομένων τύπων τῶν πλα-
γίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοί, σοῦ, σοί κλπ.)
χρῆσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἐμφασις καὶ πρὸ πάντων
ἀντιδιαστολή (πρβλ. § 17). Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χρῆσις τῶν ἔγ-
κλινομένων τύπων (μοῦ, μοί, κλπ.): ἐγὼ μὲν, ὧ ἄνδρες, ἦδη ὑμᾶς ἐπαι-
νῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει Ξ. οὐκ ἐμοὶ ἀλλὰ
σοὶ ἀρέσκει ταῦτα—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν Ξ. (πρβλ. Ἐμένα
φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει).

Σημείωσις. Οἱ ὀρθοτονοῦμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κα-
τόπιν τῶν προθέσεων: παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς
σέ, κλπ. (οὐδέποτε παρὰ μου κλπ. Ἄλλά: πρὸς ἐμέ καὶ πρὸς με).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγιαι πτώσεις

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (σὶ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσῳ ἀντανακλάσεως (βλ. κατωτέρω § 42, 2, β'): ἔλεξαν ὅτι πέμψειε **σφᾶς** ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς (= σφᾶς αὐτοὺς — αὐτοὺς) Ξ. Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγαι πτώσεις τῆς αὐτὸς, ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἔδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅταν ὑπάρχη ἔμφασις: *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν τούτῳ συγγενόμενος Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρκινοὺς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει) Ξ. *Τὰ Κόρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον* Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς

α) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτική, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστική εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ: *αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι παρὰ Ἀρδιαίων* Ξ. (πρβλ. § 27, 2).

β) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δήλωσιν ταυτότητος: *τὴν Ἀτικὴν ἄνθρωποι φηκον οἱ αὐτοὶ αἰεῖ* (= οἱ ἴδιοι, καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ) ὡς ὀριστική λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων: *καὶ αὐτὸς πολλῶν πολέμων ἔμπειρός εἰμι* (= ἐγὼ αὐτὸς) Θ. *σοφοὺς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει σοφός* (= καὶ σὺ αὐτός, καὶ σὺ ὁ ἴδιος). *ἔδοξε δὲ χρῆναι αὐτούς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θεῶν τάνδρος καὶ ὑμᾶς συμπαραλαβεῖν* (= ἡμᾶς τε αὐτοὺς = καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι) Πλ.

δ) κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς ὀνομάτων, οἷα τὰ ὀνόματα στρατηγός, πρεσβευτής κτλ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξαίρη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ κύριον καὶ σπουδαιότατον: *Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλείδης πέμπτος αὐτὸς* (= πρῶτος στρατηγός μὲ τέσσαρας ἄλλους συστρατήγους) Θ.

β) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι.

§ 42. 1) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ ἄρθρου· πρβλ. *ἐπελαθόμεν ἔμαυτοῦ* *Συντακτικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης* (Ἔκδ. 1949)

(=ἐλησμόνησα τὸν ἑαυτὸν μου) Πλ. *γῶθι σαιτὸν* (=τὸν ἑαυτὸν σου). *ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ* (=γιὰ τὸν ἑαυτὸν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α) ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀντὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ διὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό· (ἄμεσος ἢ εὐθειᾶ ἀντανάκλασις): (ἐγὼ) *ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ* Πλ. (ὕμεῖς) *βλάψετε ὑμᾶς αὐτούς* Πλ. *ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν*.

Σημείωσις. Συνήθως ὁμως (κατὰ τὸ δοκεῖ μοι ἢ ἐμοὶ δοκεῖ) λέγεται *δοκῶ μοι καὶ ἐμοὶ ἢ ἔμοιγε δοκῶ*, ἀντὶ τοῦ κωνοικοῦ *δοκῶ ἑμαυτῷ*.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως: *τὸν κομάρχην ᾤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας* (=πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κομάρχου) Ξ.

β) κατὰ τὸ γ' ἰδίᾳ πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφατικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνον ἐν αὐτῶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· (ἔμεσος ἢ πλαγία ἀντανάκλασις): *οἱ Κλαζομένιοι τὴν Πολίχναν εἰτείχισον, εἴ τι δέοι σφίσι αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν Θ. ὁ ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὄραν Ξ. πολλοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσάμενους Ξ*.

Πολλάκις ὁμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανάκλασεως χρησιμοποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου, κατὰ τὰς εὐχρηστοὺς πτώσεις αὐτῆς (οἶ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς, § 41, 3), συνηθέστερον δὲ αἰ πλάγια πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας αὐτός, ὅταν ὁ λόγος νοῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου (ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως: *λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας* (=αὐτῷ) Ξ. *οἱ φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων σφᾶς κατάγειν* (=αὐτοῦς) Θ. *λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρον ἐπιδεῖξαι τὸ σράτευμα αὐτῇ Ξ*.

Σημείωσις. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται

ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου: *δεῖ ἡμᾶς ἐρεῖσθαι ἑαυτοὺς* (= ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (ὕμεῖς) *ἀποφαίνεται σκαιοτάτους ἑαυτοὺς* (= ὑμᾶς αὐτοὺς) Δυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προήλθον αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι τῆς νέας γλώσσης, *τὸν ἑαυτόν μου, τὸν ἑαυτόν σου, τὸν ἑαυτόν του* κλπ.

γ) Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι.

§ 43. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι (ἀλλήλων, ἀλλήλους κλπ.) ἐκφέρονται πάντοτε (ὅπως καὶ αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι) ἄνευ ἄρθρου: *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* (= ὁ ἕνας τὸν ἄλλον). *βασιλεία καὶ τυραννίς διαφέρουσιν ἀλλήλων.*

Σημείωσις. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν): *διάλυσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἔχθρας* (= τὰς πρὸς ἀλλήλους) Ἰσοκρ. *ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνες* (= πρὸς ἀλλήλους) Δημ.

δ) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 44. 1) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ: ὁ ἐμὸς φίλος — ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροι στρατιῶται — ὑμέτεροι στρατιῶται κλπ. (πρβλ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος — ἰδικὸς μου φίλος κλπ.).

2) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μου, σοῦ, ἡμῶν, κλπ., § 29, 3), ὅταν ἡ σχέσις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως ἢ δὲν ὑπάρχη μὲν ἔμφασις, ὑπάρχη ὅμως ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας: *ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος* (= ὁ ἰδικὸς μου φίλος), *ὁ σοῦ φίλος* (= ὁ ἰδικὸς σου φίλος), *ὁ ἡμέτερος πατήρ* (= ὁ ἰδικὸς μας πατήρ) κλπ. — (ἐγὼ) *στέργω τὸν ἐμὸν φίλον* (= τὸν φίλον μου), (ὕμεῖς) *στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον* (= τὸν φίλον σας) κλπ.

Σημείωσις 1. Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -ὸν (πρβλ. ἐμός, -ή, -ὸν κλπ.), εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος ἢ ἐκεῖνος): *ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ* (= ὁ φίλος του) — *ὁ τούτου φίλος* (= ὁ ἰδικὸς του φίλος).

Ὁμοίως ἡ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἡ γενικὴ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκείνων): *ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν* (= ὁ φίλος των) — *ὁ τούτων φίλος* (= ὁ ἰδικὸς των φίλος) κλπ.

Σημείωσις 2. Ὄταν ὑπάρχῃ ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον δηλοῦνται διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σὸς ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκείνου χρησιμοποιεῖται ἡ γενικὴ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἑαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων χρησιμοποιεῖται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἡ γενικὴ ἑαυτῶν (πρβλ. § 22, Σημ.): (*ἐγὼ*) *στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον* (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (*ὕμεις*) *στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον* (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). (*οἱ*) *στέργουσι τοὺς ἑαυτῶν φίλους* (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

ε) Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 45. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὔτος, ἐκεῖνος

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δείξεως, (ἥτοι ὅταν κανεὶς τὰς χρησιμοποιεῖται δεικνύων συγχρόνως μὲ τὴν χεῖρα ἢ μὲ τὸ βλέμμα)

α) τῆς ὄδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν: *Πλάτων ὄδε* (= ἐτοῦτος ἐδῶ ὁ Πλ.). *ἦδε ἡ ἡμέρα* (= ἐτούτη, ἥτοι ἡ σημερινὴ ἡμέρα) Θ.

Οὔτω πολλάκις ἡ ὄδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμός μετὰ δείξεως: *ξὺν τῇδε ἀδελφῇ* (= ξὺν ἐμοὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ) Σοφ. *σκήπτρω τυπέεις ἐκ τῆσδε χειρὸς* (= ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β) τῆς οὔτος (= ἐτοῦτος, αὐτός) γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὅμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενωτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα: *οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει* (= αὐτοί, οἱ συστρατιῶται σου) Ξ.

Οὔτω ἢ οὔτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ τῆς σὺ μετὰ δείξεως: *οὔτος, τί ποιῆς;* (= ἔ! σὺ αὐτοῦ) Ἄρφ.

γ) τῆς ἐκεῖνος χρῆσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκόμενων τοπικῶς ἢ

χρονικῶς: *ῥῆες ἐκεῖναι* (= πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. *ἐκείνης* τῆς νεκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη Ξ.

2) ἐπὶ νοητῆς δείξεως, (ἴτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύῃ τι, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ), ἡ μὲν οὗτος συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ ὄδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα: *ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε* (= αὐτὰ λὲς ἐσὺ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ ἐκεῖνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς οὗτος ἢ τῆς ὄδε: *Χειρίσοφος μὲν ἀνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ* (= οἱ σὺν τούτῳ—οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. *ἐκεῖνο κερδαίνειν ἠγείται, τὴν ἡδονὴν* Πλ. (§ 21, 2).

§ 46. Αἱ ἀντωνυμῖαι τοῖσδε, τοσόσδε (καὶ τηλικόσδε) διαφέρουν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀπὸ τὰς ταυτοσήμους ἀντωνυμίας τοιοῦτος, τοσοῦτος (καὶ τηλικόστος) ὅ,τι διαφέρει ἡ ὄδε ἀπὸ τὴν οὗτος: ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρόνου *τοιαῦτα τοιάδε* πρὸς αὐτὸν ἔλεξε Ξ. (πρβλ. ἀκούσας *ταῦτα* τάδε εἶπε).

§ 47. Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας οὗτος (ἢ σπανίως τῆς ἐκεῖνος), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν: *ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος* Δημ. (πρβλ. *τῆς θάλασσης τὰ κύματα αὐτὰ μόν' τὸν ρωτοῦσαν*).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας οὗτος καὶ ὁ σύνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς, ὁ ὁποῖος ἐξαίρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον: *ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὗτω πράττειν* (= καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. *ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς* Ξ. (πρβλ. *λίγοι μὲν ἔφυγαν, κ' ἐκεῖνοι λαβωμένοι*).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ἐξαιρομένη μία ῥηματικὴ ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα: *Μένωνας δὲ οὐκ ἐξήγει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀρσίου ὄν τοῦ Μένωνος ξένου* (= καὶ δὲν τὸν ἐξήγει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. *οὐ ταῦτα ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων* (= καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

ς) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 48. 1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς σημαίνει ὅ,τι ἡ ἀντω-

νυμία ποιός εις τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ ποιός) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς: *τίς ἀγορεύειν βοίεται; τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν;* Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποιός σημαίνει ποιᾶς λογῆς; τί λογῆς; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις **περὶ τοῦ ποιοῦ** ἐνὸς προσώπου ἢ ἐνὸς πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν: *ποιόν σε ἔπος φύγε ἕρκος ὀδόντων;* Ὅμ. (πρβλ. *οὐδεις ἠρώτα ποία τις εἶη ἢ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς;* Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ποιός ἀντὶ τῆς τίς ἐπιθετικῶς: *ποίους λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν;* (=τίνας λόγους) Ἰσοκρ.

Σημειώσεις. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποιός (ποιός;) ἐπεκράτησε, ἢ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίνος καὶ τί· πρβλ. *τίος εἶναι αὐτὸ τὸ οἶτι;* *τί τρώγει;*).

§ 49. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτὲ (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄραγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποιός καὶ πόσος ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ **ἐκπληξίς** αὐτοῦ περὶ τούτου: *τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῷ Σάκκῳ οὕτω πολεμῆς;* (=γιατί ἄραγε, γιατί τάχα;) Ξ. *τίσι ποτὲ λόγους ἔπεισαν Ἀθηναίους;* (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους;). *ποιού τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης;* (=σάν ἀπὸ τί λογῆς σοῦ), Ξ. *πόσαι τινές εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει;* (=σάν πόσες, πόσες περιλου;) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ δευτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν βραχυλογικῶς: *Ἀγγελίαν φέρω χαλεπῆν. Τίνα ταύτην;* (=τίς ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις;) Πλ.

§ 50. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως: *τίνας οἶν ὑπὸ τίνων εὗρομεν ἂν μείζω εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων;* Ξ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου: *πότε ἂ χρὴ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται;* Δημ.

Σημείωσις. Οὗτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικά ἐκφράσεις ὅτι τί; (ἔνν. γίνεταί=γιά ποιόν λόγον;) καὶ ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἔνν. γένηται=μὲ ποιόν σκοπόν.); ἔτι καὶ τούτῳ αὐτῷ προσθήσετε; **δι** τί; **ἵνα** τί ταῦτα λέγεις; Πλ. ὡς τί δὴ φεύγεις; Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφρασιν: *τρέφεται δὲ ψυχὴ τίνι*; Πλ.

ζ) Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 51. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τῖς (= ἕνας, κάποιος, κανεῖς) εἶτε ὡς οὐσιαστικὸν εἶτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς καταφατικὰς προτάσεις: *ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ* (= ἄς πάη ἕνας ἢ κάποιος) Ξ. *ποῖ τις φήγη*; (= ποῦ νὰ... κανεῖς) Σοφ. *καὶ τις θεὸς ἠγεμόνεν* (= κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τῖς λαμβάνεται κανονικῶς ἡ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδεις (= κανεῖς, κανεῖς δὲν — ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεις (= κανεῖς, κανεῖς νὰ μὴ — ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας): *οὐδεις ἦλθεν* Ξ. *οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεις οὐδὲν* (= κανεῖς τίποτε) Ξ. — *μηδεις ἰδέτω* (= κανεῖς νὰ μὴν ἰδῆ) Ξ. *μὴ θῆσθε νόμον μηδένα* Δημ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί

α) λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει κάποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, κάτι, κάτι τι: *ἡῦχαι τις εἶναι* (πρὸβλ. *θαροεῖ πὸς κάτι εἶναι κ'* αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τί καὶ εἰς τὰς φράσεις λέγειν τι, ποιεῖν τι, κλπ.: *ἄρ' οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν παιοῦντες*; (= κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β) συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μειοῦται τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (= κάποιος ἀρκετά, πολὺ, ἔξαιρετικά... — κάπως, κάπου περὶπου, σὰν...): *δεινὴ τις δύναμις* (= κάποια πολὺ ἰσχυρά...) Ξ. *ὀλίγοι τινές* (= κάποιοι ἀρκετὰ ὀλίγοι) Θ. *ὄσος τις χροσός* (= πόσον πολὺς χροσός) Ὅμ. — *ἡμέρας ἑβδομήκοντά τινας* (= κάπου 70, καμιά ἑβδομηνηταριά) Θ. *διαφερόντως τι ἀδικούμεθα* (= κάπως ὑπερβολικά) Θ.

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία τῖς (ὅπως καὶ ἡ κανεῖς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ *ἐκαστος*, *ὁ καθένας*:

τοῦτό τις ἴσω (= ἄς ξέρη καθένας) Σοφ. (πρβλ. *εὐκολα μπαίνει κανείς στη φυλακή, μὰ δύσκολα βγαίνει*). Ἐπι τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νά συνάπτεται μετὰ τῆς ἀόριστου τις καὶ τὸ ἐπιθετον πᾶς ἢ ἡ ἀντωνυμία ἔκαστος: πᾶς τις Ἡρόδ. *ἕκαστός τις* Ξ.

Ἡ φράσις ἢ τις ἢ οὐδείς = σχεδὸν κανείς, ἢ δὲ φράσις ἢ τι ἢ οὐδὲν = σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἄλλος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήσις τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος. Δύναται δὲ νά ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τότε τὸ ἄλλος διὰ τοῦ ἕξ ἄλλου, ἐκτὸς τούτου, προσέτι κ.τ.τ.: αὐτὸς Ὀδυσσεὺς *τέρπετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες* (= καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος) Ὀμ. *ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας* (= καὶ ἐκτὸς τούτου καὶ ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμιαὶ ἕκαστος, ἐκάτερος, ἕτερος, οὐδέτερος (μηδέτερος), πότερος, οὐδείς (μηδεῖς) λαμβάνονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν (οἷον ἐθνῶν, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων κ.τ.τ.): *πόλεις τάσδε ἐκάτεροι* ξυμμάχους *εἶχον* (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. *ὅστις μηδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον τίποτε καὶ καλέσαι χρῆ;* (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) Ξ.

η) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 52. 1) Κανονικῶς ἢ μὲν ὁς (ἦ, ὅ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ οἷος, ὅσος, ἡλικίος ἀναφέρονται εἰς ἓν ὄρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ἢ δὲ ὅστις καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ (ὁπότερος, ὁποῖος, ὁπόσος, ὁπῆλικός, ὁποδαπός) ἀναφέρονται εἰς κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον: *Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὁς τὰ πάνθ' ὄρα* μακάριος *ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει* (= πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις).

Σημείωσις α'. Οὐχ ἦτον λαμβάνεται ἐνίοτε ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὁς: καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου *βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἰδούσαντο* Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὁς.

Σημείωσις β'. Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐν ὅ α,

ἦ, ὅπου, ὄθεν, οἷ) ἀντί τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς μετὰ τινος προθέσεως: ἤλασεν εἰς Ταροούς, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἔνθα ἦν τὰ Συνενείους βασιλεία (= ἐν ἦ) Ξ. δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὄθεν σε ἦνεγκα (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ Λακεδαιμόνος, οἷπερ πλειστάκις ἀφίξει (= εἰς ἦνπερ) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρήματος ὅπου καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ ὅπου (ὀπου, ποὺ) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν (ὅς, ὅστις, ὁ ὀποῖος): τὸν δρόμον, δπου πέρρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίνο (= τὸν ὀποῖον). γὰ βροῦν τὰ κλεφτοκάραβα ποὺ ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (τὰ ὀποῖα).

Σημεῖωσις γ'. Λέγεται πολλάκις ἀναλυτικώτερα καὶ περιγραφικώτερα ἔστιν ὅς ἢ ἔστιν ὅστις (= ἔστι τις ὅς ἢ ἔστι τις ὅστις) ἀντί τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας τίς: ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη (= κάποιος) Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν εἴη Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὕτη καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς: εἰσὶν οἷ ἢ ἔστιν οἷ (= ἐνιοί), ἔστιν ὧν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οὐς (= ἐνίους): ἔστιν ὄν καὶ κοιτὴν καθήμερον ἔπαιον Ξ. ἔστιν οἷ καὶ Ξενοφῶντα προβάλλοιτο πρεσβυτήν Ξ. πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. Ὅμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια ἐκ τοῦ ἔνι (= ἔστι) καὶ τοῦ οἷ, αἷ, ἄ (πρβλ. καὶ τὸ ἐπίρρημα ἐνί ο τε = ἐνι ὅτε, ἦτοι ἔστιν ὅτε).

Ὅμοίως δὲ ἀντί τοῦ οὐδεὶς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὅστις οὐ (= πᾶς τις): οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀπεκρίνετο (= παντὶ ἀπ.) Πλ.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία οἷος (= τέτοιος ποὺ) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις οἷος εἶμι ἢ οἷος τέ εἶμι μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις οἷος εἶμι σημαίνει εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποὺ (νά), εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος (νά): Ἀγησίλαος ἦμισα ἦν οἷος μεγαλγορεῖν Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκει καὶ οἷος ἦν ἐπεξίεναι Λεωκράτει Δημ.

Ἡ δὲ φράσις οἷός τέ εἶμι (ἢ οἷός τ' εἶμι) σημαίνει εἶμαι εἰς θέσιν, δύναμαι: Ἀλκιβιάδης οἷός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις οἷόν τέ ἔστι μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατόν νά).

3) α) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἷος, ὅσος, ἡλίκος πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς: οἷα ποιεῖς, ὦ εταῖρε! (= τί πράγματα εἶναι αὐτὰ ποὺ) Πλ. ὄσην ἔχεις τὴν δύναμιν! (= πόσον μεγάλην) Ἀρφ.

β) Αἱ σύνθετοι ἀναφορικοί ἀντωνυμιαὶ ὅστις, ὅποτις, ὅπόσος, ὀπηλίκος πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλαγία ἐρώτησις: ἀλλὰ *τίς γὰρ εἶ*; *Ὅστις*; *πολίτης χρηστὸς* (= Ἐρωτῆς ὅστις εἰμί; = ποῖος εἶμαι;) Ἄρφ. *οὗτος τί ποιεῖς*; *Ὅ,τι ποιῶ*; (= Ἐρωτῆς ὅ,τι ποιῶ; = Τί κάνω;) Ἄρφ.

4) Αἱ ἀναφορικοί ἀντωνυμιαὶ ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἔξωθεν, ἥτοι ἢ ὃς ἀναφέρεται εἰς τὴν οὗτος, ἢ οἶος καὶ ὅποῖος εἰς τὴν τοιοσόδε καὶ τοιοῦτος, καὶ ἢ ἡλίκος καὶ ὀπηλίκος εἰς τὴν τηλικόσδε καὶ τηλικοῦτος: *οἱ ἄνθρωποι τοῦτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὗς ἂν ἠγῶνται βελτίστους εἶναι* Ξ. *ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος* (= οὗτος ὄν). *οἴω τοσοῦτῳ ἐχρήτο Σωκράτης, ὅσον ἠδέως ἦσθι* Ξ. (πρβλ. *ὄσους* θὰ κόπηι τὸ σπαθί, *τόσους* θενὰ σκοτώσω).

Σημείωσις. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν νὰ ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον ὄ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν γενικὴν σημασίαν *χρῆμα ὄ, πρᾶγμα ὄ* (= πρᾶγμα πού, κάτι πού): *τυραννίδα θηρᾶς, ὄ πλήθει χορημασίῳ θ' ἄλισκεται* Σοφ. *Δερκυλίδας ἐσάτη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὄ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις* (ὄ= τὸ σταθῆναι τινα ἔχοντα τὴν ἀσπίδα) Ξ. πρβλ. § 14, α'.

5) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, ἢ δὲ πῶσις αὐτῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται. (Βλ. τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πῶσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, διότι ἡ πῶσις τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς ἀντωνυμίας, εἰς τὴν ὁποῖαν αὕτη ἀναφέρεται, εἶναι γενικὴ ἢ δοτικὴ: (*Ἐλξίς* τοῦ ἀναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς κάποιαν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἢ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται: ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς ἓν ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου: *οἱ χρησμοῦδοὶ ἴσασιν οὐδὲν ὄν λέγουσιν* (= οὐδὲν τοῦτων, ἄ) Πλ. *ὅπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθε-*

ρίας, ἧς κέκτησθε (=τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε (=σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὔς) Ξ. τούτους ἄρχοντας ἐποιεῖ ἧς κατεστρέφετο χώρας (=τῆς χώρας, ἦν) Ξ. ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (=σὺν τῇ δυνάμει, ἦν εἶχε) Ξ. (πρβλ. Πῶς ἀγαπῶ ὄποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα=ἐκείνον, ὁ ὄποιος φορεῖ. Ἀλλοίμονο σ' ὄποιον βρεθῆ ἔκει=σ' ἐκείνον, ὁ ποῖος βρεθῆ).

Σημείωσις. Σπανιώτερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, καὶ ἐκφέρεται κατὰ τὴν πτώσιν ἐκείνης: τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ νίει, ἀξία ἐστὶ δέκα τάλαντων (=ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ. (πρβλ. Τὴν πίττα, πὺν ἔφαγε ὁ σπαγός, ἦταν κολοκυνθένια=ἡ πίττα πὺν—ἡ πίττα τὴν ὁποῖαν ἔφαγε κλπ. Ἀπὸ λαϊκοῦ τραγουδοῦ).

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὅστις οὐ καὶ θαυμαστόν (ἐστίν) ὅσος ἢ ὅση ἢ ὅσον: οὐδενὶ ὄτῳ οὐκ ἀποκρίνεται (=οὐδεὶς ἐστίν, ὄτῳ) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι (=οὐδεὶς κίνδυνός ἐστίν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δημ. μετὰ ἰδρωτός θαυμαστοῦ ὄσου (=μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστὶ μεθ' ὄσου) Πλ. ἐκείνος θαυμαστὴν ὄσῃν περὶ σέ προθυμίαν ἔχει (=θαυμαστὴ ἐστίν ἡ προθυμία, ὄσῃν κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται κατὰ σειρὰν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία τὰς εἰσάγει, συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἐξῶθεν εἰς τὴν κατὰλληλον πτώσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας: Ἀριαῖος, ὄν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναί καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν περὶ αὐταί (=καὶ ὄν ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν) Ξ. — Ποῦ δὴ ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀγῆρ, ὄς συνεθήρα ἡμῖν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν; (=καὶ ὄν σὺ μάλα ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χρῆθ' ὄσαν, ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός; (=καὶ ὄν μισεῖ) Σοφ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὄστις, ὄποισ, ὄπόσος, ὄπηλίκος, πλεισταίς ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δ ἢ ἡ δ ἢ ποτε ἢ οὐν κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως: ἐγὼ πάσχειν ὄτιοῦν ἔτοιμος (=ὄτι-δήποτε, ὁποιοῦνδήποτε πάθημα) Δημ. οὔτε δι' ἐχθραν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἡντινοῦν (=οἰανδήποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυσ.

Τ Ο Α Ρ Θ Ρ Ο Ν

§ 53. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας.

1) ἀρχῆθεν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν πρόκειται περὶ ἑνὸς ὄρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου: *Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα* (= τὸν ἄνδρα) Ὀδυσσ. α, 1. *νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν* (= νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) Ἰλ. Α, 10 (πρὸβλ. Λατινικὴν γλῶσσαν).

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι καὶ δι' αὐτῶν

α) ὁ λέγων ἐδείκνυεν ἓν πρόσωπον ἢ ἓν πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον: *πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ*; (= τ ο ὕ τ ο ν ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὀδυσσ. π, 70.

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα: *Δητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθείς νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν* (= οὗτος γὰρ = διότι οὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Α. καὶ τοῦ Δ.) Ἰλ. Α, 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** προῆλθε κατόπιν ἡ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῳ χρῆσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουσι ἀπὸ **τ**: *μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων* (= τὴν ὁποίαν τοῦ ἐχάρισε) Ἰλ. Α, 72. *δῶρα, τὰ οἱ ξείνος δῶκε* (= τὰ ὁποῖα) Ὀδυσσ. φ, 13.

Σημείωσις. Ἡ χρῆσις αὕτη σφύζεται εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους: *Βάλετε τὰ παπλώματα τὰ ὑφάναν Ἀνεράδες* (= τὰ ὁποῖα ὑφάναν).

γ) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ δηλωθῆ εὐθὺς ἀμέσως, καὶ προεξήγγελλεν αὐτό: *ὁ δ' ἔβραχε, χάλκεος Ἄρης* (= ἐκεῖνος δὲ... δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) Ἰλ. Ε, 857. *ἄνδρα τόν, ὅς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται* Ὀδυσσ. κ, 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀρθρικὴ σημασία αὐτῶν, ἡ ὁποία ἐπείθει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας,

πολλάκις δὲ καὶ καθαρά, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὐταὶ **ὁ, ἡ, τὸ** προτάσσονται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν: αἰεὶ τοὶ **τὰ κάκ'** ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι (=αὐτὰ τὰ κακὰ=τὰ κακά) Ἰλ. Α, 207. ἔδεισεν δ' **ὁ γέρων** (=ἐκεῖνος, ὁ γνωστός ὡς προμνημονευθεὶς γέρων) Ἰλ. Α, 33. (πρὸβλ. Ξετίας *ἀγῶνα* ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν *ἀγῶνα* καὶ *Κῦρος* Ξ.) — αἱ δὲ **γυναῖκες** *ιστάμεναι* θαύμαζον Ἰλ. Σ, 495. οἱ γὰρ **ἄριστοι** ἐν νηροῖν κέεται Ἰλ. Α, 658. *Κάλχας* ἤδη **τά τ' ἐόντα** *τά τ' ἐσόμενα* Ἰλ. Α, 70.

§ 54. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμιακῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὠρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦται δὲ ἐκφράσεις εἶναι

1) τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ (=αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ καὶ αὐτό, αὐτὰ καὶ αὐτά). Τούτων χρῆσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ: ἀφικνοῦμαι ὡς **τὸν καὶ τὸν** Λυσ. ἔδει **τὸ καὶ τὸ** ποιῆσαι Δημ. (πρὸβλ. § 53, 2, α'. Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ καὶ τὸ — τὰ καὶ τὰ σφύζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσαν μας).

2) α) ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (=οὗτος δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κλπ.).

β) καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοὺς ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πράγμα: Ἰνάρωσ **Ἀθηναίους** ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἦλθον (=οὔτοι δὲ) Ἡρόδ. ταῦτα ἀγγέλλουσι **τοῖς στρατιώταις**· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν Ξ. **καὶ τὸν** κλεῦσαι λέγεται (=καὶ ἐκεῖνος λ. ὅτι) Ξ. (πρὸβλ. § 53, 2, β').

Σημείωσις. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸν ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικῆ ὅς (=οὗτος), ὅλος ἄσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅς (=ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) ὁ διὰ τῆς προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς, ἦτοι τοῦ ζ. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις **καὶ ὅς** (=καὶ οὗτος — καὶ ἐκεῖνος), ἢ **δ' ὅς** (=εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὅποια ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος **καὶ ἡ** (=καὶ αὕτη), **ἡ δ' ἡ** (=εἶπεν αὕτη): οὐδεὶς ἀνέλεγε. **καὶ ὅς** ἤγειτο Ξ. εἰ γὰρ, **ἡ δ' ὅς**, ὃ Ζεὺ καὶ θεοί, ἐν τοίνυ εἶη (=εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

Τὸ οἱ δὲ χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ μερικῶ ὁ δέ: οἱ αἰχμάλωτοι ὄχοντο εἰς Λεκέλιαν, **οἱ δ'** εἰς Μέγαρον Ξ.

3) α) ὁ μὲν—ὁ δὲ κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις, καὶ ἀριθμοὺς

(=ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοί—μερικοί): *οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤρπαζον* Ξ.

β') τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῆ μὲν—τῆ δέ, ἐπιρρηματικῶς (=ἄφ' ἑνὸς μὲν—ἄφ' ἑτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ): *ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι* Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον πρὸ τοῦ (ἢ προτοῦ=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον): *Κυζάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἵνα· πρὸ τοῦ δὲ ἀναμῖξ ἦν πάντα* Ἡρόδ. (Τὸ προτοῦ σφύζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος: *Ἔφυγε προτοῦ ξοῦθης ἐσῦ*).

§ 55. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** εἰς τὴν ἀρχαίαν (τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον) γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν,

1) **ἀτομικῶς**, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἐνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅλως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ ἢ μέλλει ἀμέσως νὰ διασαφηθῆ, εἴτε διότι ὀπωσδήποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστόν, πρόσωπον ἢ πρᾶγμα. (**κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον**): *ὁ ἀνὴρ* τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει (=ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρὼν Ὀρόντας) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 6. *Ξενίας ὁ Ἄρκας ἀγῶνα ἔθηκε* ἐθεώρει δὲ *τὸν ἀγῶνα* καὶ *Κῦρος* (=τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἔθηκεν ὁ Ξενίας) Ξ. *ἐγὼ δακνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβάινειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη* Ξ. *ὁ τῶν* Ἀθηναίων δῆμος.

2) **γενικῶς**, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον νοῦται ἐν τῇ γενικότητί του. (**Εἰδοποιὸν ἄρθρον**): *ὁ ἀνθρώπος* θείας μετέσχε μοίρας (=ὁ ἀνθρώπος ἐν γένει, πᾶς ἀνθρώπος) Πλ. *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα* μᾶλλον ἢ τοὺς πολέμιους (=ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ξ.

Σημείωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολλάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκανονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ π ἄ ς ἢ ἔ κ α σ τ ο ς, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν: *Κῦρος* καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν (=ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. *Κλέαρχος* ἐπεὶ ἐπιτοκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην (=τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν) Ξ.—ὁ μὲν *δειλὸς* τῆς πατρίδος, ὁ δὲ *φιλόδοξος* τῆς πατρίδας

οὐσίας ἐστὶ προδότης (=πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κλπ.), δ βουλόμενος (=πᾶς ὅστις θέλει), δ τυχὼν (=πᾶς ὅστις τύχη).

§ 56. Κανονικῶς εἰς τὴν (μετὰ τὸν Ὅμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐν ὄνομα ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὁπότε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου ἔνας, μία, ἔνα): **ποταμὸς ἦν κύκλω** (=ἔνας ποταμὸς) Ξ. **ἐπορεύοντο πρωαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι** (=μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν (μετὰ τὸν Ὅμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὀνόματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν πρόσωπα ἢ πράγματα ὄρισμένα: **οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων.** (Ποβλ. *Ἡ Δέσπω κάνει πόλεμο μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια*=μὲ τις νύφες τῆς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἐκφέρονται ἄνευ τοῦ ἄρθρου

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων: **Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον** (=ὁ Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). **Δαρσίου καὶ Πανυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο** (=τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα βασιλεὺς ἢ μέγας βασιλεὺς, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα ἄστν (=πόλις), ὅταν πρόκειται περὶ τῶν Ἀθηνῶν: **βασιλεὺς νικᾶν ἡγείται** (=ὁ βασιλεὺς). **ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστν** (=ἔως εἰς τὴν πόλιν, ἔως εἰς τὰς Ἀθήνας) Ξ.

Σημείωσις 1. Ἄνευ ἄρθρου, ὡς εἶδομεν, ἐκφέρεται καὶ τὸ ἐπίθετον χρησιμοποιούμενον ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27).

Σημείωσις 2. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 25, 3 καὶ § 26), τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α) **νὰ οὐσιαστικοποιῆ**, ἥτοι νὰ προσδίη χαρακτηριστικὰ οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος, καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β) **νὰ ἐπιθετικοποιῆ**, ἥτοι νὰ προσδίη χαρακτηριστικὰ ἐπιθέτου εἰς ἓν ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ εἰς ἓν ἐπίρρημα ἢ ἐμ-πρόθετον, προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 57. **Θέσις τοῦ ἄρθρου.** Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει: **συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἀνδρεῖοι. τὸ γνῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.**

Ὅταν δὲ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου

ἔχη καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου: *ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.*

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐνάρθρος: *ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός. ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι.* Οὕτω παρέχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημείωσις. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ἄρθρου: *ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σύνειμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς* Ξ. *γέρα τὰ νομιζόμενα* Θ. Οὕτω ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα. (πρβλ. *Δὲ βλέπω παρὰ σύννεφα τὰ μαῦρα.* Ἀπὸ λαϊκοῦ τραγούδι).

Ἐκφορὰ δὲ οἷα ἡ τῆς νέας γλώσσης (ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἄνθρωπος κ.τ.τ.) δὲν εὐχρηστεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 58. Ἡ σχέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ῥηματικὴ ἔννοια μὲ τὸ ὑποκειμενον, λέγεται **διάθεσις** τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, **ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδέτερα**, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α) Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα.

Τὸ ἀντικείμενον.

§ 59. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα σημαίνουν ἀπλῶς κάποιαν ἐνεργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἐξ αὐτῶν

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς ἕν ἄλλο πρόσωπον ἢ πράγμα, λέγονται **μεταβατικά**, ὡς τύπτω (τινά), κόπτω (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς κάτι ἄλλο, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ κλπ.

§ 60. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἔννοιαις τῶν **τὸ ἀντικείμενον**, ἧτοι προσδιορισμὸν, ὃ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρῶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου: *βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.*

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὁλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ (πρβλ. § 8): *μίσει τοὺς κολακεύοντας* Ἰσοκρ. *ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. ποιῶσ' ὅ,τι ἂν καὶ ὑμῖν δοκῆ* Πλ.

§ 61. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἢ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἓν μόνον ἀντικείμενον, ὡς *φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ* (τινᾶ).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἢ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς *διδάσκω* (τινᾶ τι), *πληρῶ* (τινᾶ τίνος), *δίδωμι* (τινὶ τι).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἓν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δευτέρον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**: *διδάσκω* (τίνα;) *τὸν παῖδα* (τί;) *μουσικήν*. *πληρῶ* (τί;) *τὴν φιάλην* (τίνος;) *ὔδατος*.

§ 62. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἧτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν, καὶ 3) εἰς δοτικὴν: *βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς—μέμνησο τῶν φίλων—ὀμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.*

§ 63. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβητα. Τοῦτο προέροχεται ἔνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι κάτι τι ὅλως γενικὸν (πρβλ. *ἔσθιε ἔκηλος—ἔκηλος πῖνε=τρῶγε, πίνε μὲ τὴν ἡσυχία σου*, Ὅμ. πρβλ. *φᾶτε καὶ πιέτε, φίλοι μου*), εἴτε διότι ἦτο κάτι τι ὅλως ὀρισμένον καὶ ἐπομένως αὐτόνοητον. Πρβλ. *ἄγω* (τινᾶ) = ὀδηγῶ—*ἄγω* (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων

Συντακτικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης (Ἔκδ. 1949)

(ἀρχῆθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὅμοιος ἐλαύνω (τι, π. χ. ποίμνιον, ἡμιόνους, ἵππους κτλ. = κάμνω τι νὰ κινηθῆ ἢ πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὁδηγῶ) — ἐλαύνω (=προχωρῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ, διευθύνομαι παρ' Ὁμήρω ἐλαύνω τὸν στρατὸν)· τελευτῶ (τι = τελειώνω) — τελευτῶ (=ἀποθνήσκω· ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον)· ἔχω (=κρατῶ) — οὕτως ἔχω, εὖ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν, οὕτως ἔχω ἔμαυτον) κλπ. (πρὸβλ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύραν — ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα· γυρίζω τὸν τροχὸν — γυρίζει ὁ τροχός, κ.λ.π.).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται ἀπὸ μεταβατικά εἰς ἀμετάβατα καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρὸβλ. βάλλω (τι = ῥίπτω τι) — ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς... = εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν, ἐμβάλλω στρατεύματα εἰς...)· ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (= χύνεται εἰς... ἀρχῆθεν, ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...)· δίδωμι τι — ἐπιδίδωμι εἰς τι (ἀρχῆθεν, ἐπιδίδωμι ἔμαυτον εἰς τι).

2) ἀντιστρόφως μερικὰ ῥήματα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων· πρὸβλ. ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω) — ἀποδιδράσκω τινὰ (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινά). μένω (που) — μένω τινὰ (=περιμένω τινὰ ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ πρ ο σ δ έ χ ο μ α ί τ ι ν α). πλέω (=ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου) — πλέω τὴν θάλασσαν (=διέρχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν). (πρὸβλ. περπατῶ, τρέχω — περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά. ζῶ καλὰ — ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους = συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα ῥήματα εἰς μεταβατικά κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρὸβλ. βαίνω (=βαδίζω) — διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. ἵσταμαι (που) — ὑφίσταμαι κινδύνους. πλέω — παραπλέω νῆσον· (πρὸβλ. τρέχει — κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του. γελᾷ — με περιγελᾷ).

Ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα εἶναι ῥήματα σύνθετα μετὰ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ὅπως τὸ κατακυβεύω, καθηδουπαθῶ, καθιποτροφῶ, κ.τ.τ., τὰ ὁποῖα σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδυπαθῶν, ἱποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημείωσις. Μερικὰ μεταβατικά ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς ὄρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἴδια εἰς τὸν ἔνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἔνεργ.

ἀόριστον β': δύω τι (=βυθίζω τι)—δέδυνα (=ἔχω βυθισθῆ), ἔδυν (=ἔβυθίσθην). φύω τι (=κάμνω νά φυτρώσῃ), πέφυκα (=ἔχω γεννηθῆ, εἰμαι ἐκ φύσεως), ἔφυν (=ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). ἴστημι (=στήνω τι)—ἴστηκα (=στέκομαι), ἴστην (=ἑστάθηκα, ἑσταμάτησα). ἐγείρω τινά (=σηκῶν ἢ ἐξυπνῶ τινά)—ἐγρήγορα (=εἰμαι ξύπνιος). ὄλλωμί τινά (=καταστρέφω τινά)—ὄλλωλα (=ἔχω καταστραφῆ, εἰμαι χαμένος). πέσθω τινά (=προσπαθῶ νά πείσω τινά)—πέσθω (=εἰμαι πεπεισμένος).

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 17), δύναται νά παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου: *οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες* (ἐνν. αὐτὰ) Ξ.

2) ὅταν νοῆται ὡς περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νά ἐξικνήται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γνωμικὸν χαρακτῆρα: *πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει* (=τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). *οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδίδονται* (=τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 65. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) **ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον.** Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει πρόσωπον ἢ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκει καὶ διαθέτει οὕτως ἢ ἄλλως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίδρασιν ἐπὶ ἐν πρόσωπον ἢ πράγμα καὶ κάποια μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεώς του: *ὁ τοξότης τείνει τὸ τόξον. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν. ὁ βασιλεὺς ἐπεμψε κήρυκας.*

2) **ἑσωτερικὸν ἀντικείμενον.** Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει

α) τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἀπὸ μίαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν δημιουργίαν τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ἐνέργεια, τὴν ὁποῖαν σημαίνει τὸ ῥήμα: *οἶ*

στρατιῶται ὄρουσαν τάφρον. γράφω ἐπιστολήν. (Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

β) αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος: οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν. (Κυρίως ἔσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

§ 66. α) Μὲ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰασθήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἀντικείμενον κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ: Σωκράτης θυσίας ἔθνε μικρὰς Ξ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσι Ξ. καλὸν ἔπαινον ἐπαιεῖται Σωκράτης Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσε ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα (τοιαύτην πτώσιν) Πλ. ζήσεις βίον κρᾶτιστον. (πρβλ. χορεύει ὠραῖο χορὸ — ζῆ καλὴ ζωὴ — ἀρρώστησε μιὰ μεγάλη ἀρρώστεια — κοιμᾶται ὕπνον βαθύν).

β) Τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει κάποιαν ἀναγκαίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ὅτι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς του προσδιορισμὸς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιώδες: βάδιζε τὴν εὐθείαν (= τὴν εὐθεῖαν ὁ δ ὀ ν). παῖσον διπλῆν (= διπλῆν π λ η γ ἡ ν).

Ἄλλὰ τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου συστοίχου ἀντικείμενου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος, σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: μέγα δύναται (= μεγάλην δύναμιν δύναται). ἡ πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται (= βραχεῖαν ἡδονὴν — μεγάλην ζημίαν) Δημ. πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα (= πολλὰς μηχανάς).

Σημείωσις α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς α: καλά, κακά, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.

Σημείωσις β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μὲ αἰτιατικὴν συστοίχου ἀντικείμενον προῆλθον μερικαὶ ἰδιόρρυθμοὶ ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην, κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ νικᾶν

Ἰολύμπια, Ἰσθμια κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ἰολυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ νικᾶν *νίκην λαμπρὰν* ἢ *Ἰολυμπιακὴν νίκην* κ.τ.τ.

διώκειν *δίκην* (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ). εἰσὶναι *δίκην* (= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), ἀγωνίζεσθαι *δίκην* ἢ *γραφὴν* (= ὑπερασπίζειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν *δίκην* (= δικάζομαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τινος) κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι *δίκην τινά*.

ὀφλισκάνειν *δίκην* ἢ *δαίταν* (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δαίταν), ὀφλισκάνειν *αἰσχύνην* ἢ *γέλωτα* (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν καταισχύνην ἢ γέλωτα, ἧτοι καταισχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὀφλισκάνειν *μωρίαν* (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν) κατὰ τὸ ὀφλισκάνειν *πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς* κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ.).

σπένδεσθαι *ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν* (= περὶ ἀναίρεσεως τῶν νεκρῶν) κατὰ τὸ σπένδεσθαι *σπονδᾶς*.

ἐσιτῶν *γάμους* (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἐσιτῶν *πολυτελεῖ ἐστίασιν*.

ἀποκρίνεσθαι τὸ *ἔρωτώμενον* (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι *ἀπόκρισιν* κλπ. (πρβλ. μυρίζει *λιβανιᾶς* = μυρωδιὰ λιβανιοῦ, γράφω *τιμωρία* = γράψιμο τιμωρίας κ.τ.τ.).

β) Μ Ἐ Γ Ε Ν Ι Κ Ἡ Ν.

§ 67. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν, § 28,4 καὶ 5) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνήσθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος· καθαρὰ γενική): *ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ* Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινός· καθ. γενική): *χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ*.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερησέως σημαντικά, ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀπολαύειν, ὀνίνασθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βρῖθειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινός· καθ. γεν.) — σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος· ἀφαιρετική): *πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι* Πλ. *ἀνθρώπου ψυχῆ τοῦ θεοῦ μετέχει* Πλ. *ὄναιο τῶν τέκνων* (= νὰ χαρῆς τὰ παιδιά σου). *δεῖ χρημάτων. αἱ ἄριστα δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται* Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλοῶ (=ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ ὅμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκουμαί, συντάσσεται μὲ δοτικὴν: *Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις* (= δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...) Δημ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἄπτεσθαι, θράττεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἔχθεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύεσθαι (τινός· καθ. γεν.): *ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἃ συμφέρει. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι* Ἄρφ. ἀτείχετο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὀρῶ συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικὴν. Μὲ αἰτιατικὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ῥ. αἰσθάνομαι καὶ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ κάποιον πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποῦ προέρχεται ὅ,τι αἰσθάνεται κανεὶς ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγοι, βοή, ἦχος κ.τ.τ.): πρβλ. *τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὅς· ἀλλά: πάντ' ἀκήκοας λόγον. ἦσθετο βοήν.*

5) τὰ ἀποπείρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός· καθ. γεν.) — ἀμαρτάνειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός, ἀφαιρ.): *πολλῶν κακῶν πεπειράμεθα. Ἄδρηστος ἀκοντίζων τὸν ὕν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδὸς Ἡρόδ. ἐφνεύθησαν τῶν ἐλπίδων.*

6) τὰ ὀσμῆς σημαντικά, ὡς ὀζειν, πνεῖν (τινός· καθ. γεν.): *ὀζουσι πίττης* Ἄρφ. *μύρου πνεῖ* Ἀνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τινός· καθ. γεν.) — λήγειν, παύεσθαι (τινός· ἀφαιρ.): *οἱ βάρβαροι ἤρξαν χειρῶν ἀδίκων* (= ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). *πειρᾶσθε σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου. παύσασθε μάχης* Ἄρφ. *ἔληξε τῆς θήρας* (= ἔπαυσε ἀπὸ τὸ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινός· καθ. γενική): *ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόμεν ἀξιοῖ* Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω συντάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικὴν: *Ἀθηναῖοι Σικωνίους ἐκράτησαν.*

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάττεσθαι (τινός·

ἀφαιρ.): πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίγνεσθαι, εἶναι, πεφυκέναι, φῦνάι (τινός' ἀφαιρ.): **Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο. πατρός εἰμ' ἀγαθοῦ** (=πατρός εἰμι ἀγαθοῦ=ἀπὸ πατέρα) Ὅμ. **μιας μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες** Πλ.

Μὲ τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικὴν: **ἐκ θεῶν ἐργόνοι. Προκλής γεγονώς ἀπὸ Δημαράτου** Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν, ἠττάσθαι, διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός' ἀφαιρ.): **ἦθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν** Ξ.

12) ῥήματα, τὰ ὅποια συντάσσονται κανονικῶς μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος μόνον τοῦ ἀντικειμένου: **Κῦρος λαβῶν τῶν κρεῶν διεδίδου** (=ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. **τῆς γῆς ἔτεμον** (=μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 68. Μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκείσθαι, ὑπερέχειν (τινός): **οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελῶσι** Ξ. **πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα** Ξ. **ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων** Πλ.

γ) Μὲ Δοτικὴν.

§ 69. Μὲ δοτικὴν (καθαρὴν ἢ ὀργανικὴν, § 28, 6 καὶ 8) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν; σὲ ποιό; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιό; ἢ μὲ ποιόν; μὲ ποιό; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα (καθ. δοτ.): **προσῆκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἱπικῇ** Πλ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγχάνειν (τινί·

δογαν. δοτ.): ὅμοιος **ὁμοίῳ** ἀεὶ πελάζει. **χωρῶ τοῖς βελτίστοις** Ἴσοκρ. **νόμοις** ἐπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. **σοφοῖς** ὁμιλῶν καυτὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἀμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλιώσιν, ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, ὀργίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαι (τινι' καθ. δοτ.)—ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι (τινι' ὀργ. δοτ.): ἀμυνῶ **τῇ πατρίδι**. **Δαίδαλος Μίνῳ** ἐδούλευε Ξ. **θεῶν μάχεσθαι** δεινόν ἐστι καὶ **τύχη**. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι **τοῖς φίλοις**, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ **ἀλλήλοις** Ξ.

Σημεῖωσις. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (=προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικήν: **Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας**—**Σωκράτης ἐλνοιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν** Ξ. Ὅμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ ἀιτιατικήν.

Τὸ πολεμεῖν σύν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου: **Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων** ἐπολέμησαν **Λακεδαιμονίους** (=ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, ἐοικέναι, συμφωνεῖν, συναῖδειν (τινι' δοτ. ὀργ.): **φιλοσόφῳ** ἔοικας Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ **τοῖς λόγοις**.

§ 70. Μὲ δοτικήν (ὀργανικήν ἢ τοπικήν, § 28, 7-8) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σύν, ἐν, ἐπί, παρὰ, περὶ, πρὸς, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμονοεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινι' ὀργανική δοτική)—ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑπόκεισθαι (τινι' τοπική δοτική): ὁμονοεῖτε **ἀλλήλοις**. οἱ συνόντες **Σωκράτει** Ξ. ἐμμένω **τοῖς ὁμολογημένοις** Πλ.

§ 71. **Δοτικὴ προσωπική.** Δοτικὴ ὀνόματος προσώπου (ἢ ἀντωνυμίας προσωπικῆς) τίθεται συχνάκις παρὰ τὸ ῥῆμα εἶναι (καθὼς καὶ παρὰ τὰ ῥήματα γίγνεσθαι καὶ ὑπάρχειν) καὶ δηλοῖ αὐτὴ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔχει κάτι τι (δοτικὴ προσωπική **κτητική**): ἦσαν **τῷ Κροίσῳ** δύο παῖδες (εἶχεν ὁ Κρ. δύο παῖδας) Ἡρόδ.—**τῷ δικαίῳ** παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίγνεται Πλ. σοῦ κρατοῦντος δουλεία ὑπάρχει **αὐτοῖς** Ξ.

Ἄλλὰ δοτικὴ ὀνόματος προσώπου, καὶ συνηθέστερον προσωπικῆς ἀντωνυμίας, δύναται νὰ τίθεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἀνεξαρτήτως τῆς σημασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἀναλόγως δὲ τῆς σχέσεώς της πρὸς τὸ νόημα τῶν συμφραζομένων ἡ δοτικὴ αὕτη λέγεται

1) **δοτικὴ τῆς συμπαθείας.** Αὕτη δηλοῖ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον συμμετέχει εἰς ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως: *πολύ μοι ἡ καρδιά πηδᾷ* Πλ. (πρβλ. *μοῦ* πονεῖ ἡ καρδιά). *διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς* Ἡρόδ. (πρβλ. *τοῦ* κόπηκαν οἱ ἐλπίδες).

2) **δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ.** Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι: *στράτευμα συνελέγειο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ* (=γὰρ τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ.). *μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει* (=ἔχουν χαθῆ γὰρ τὴν πόλι, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) (πρβλ. ὁ Πέτρος *μοῦ* φυλάγει τὸ σπίτι. *τοῦ* χάλασαν τὰ σχέδια).

3) **δοτικὴ ἠθικὴ.** (Κανονικῶς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου). Αὕτη δηλοῖ τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι: *ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!* (ἔστιν=τί ὠραῖος πού *μοῦ* εἶναι ὁ π.) Ξ. *καὶ μοι μὴ θορυβήσετε* (=παρακαλῶ μὴ θορυβήσετε, πρᾶγμα πού θὰ μὲ λυπήσῃ) Πλ. *ἡ στρατιὰ οἶτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ* Θ. (πρβλ. μὴ *μοῦ* κρυώσης. νὰ σοῦ ζήσει τὸ παιδί).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ, μὲ τὴν ὁποίαν συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος βούλομαι (ἢ ἐθέλω) ἢ ἤρξομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡ λέξις ἄσμενος, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφραζούσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων: *εἶ σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι* (=ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νὰ) Πλ. *ὕπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξέλαι, ὅτω ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἶη* (=ὁποῖος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτὸ) Ξ.

Κατὰ τὸ β' πρόσωπον ἡ δοτικὴ αὕτη χρησιμεύει πολλάκις, ἀπλῶς ἵνα διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκούοντος πρὸς τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς προτάσεως: *ταῦτ' ἐστὶν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τ' ἀληθῆ* (=αὐτὰ πού λέτε εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. Τί σοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Γιάννης! ἔννοια σου, θὰ σοῦ τὸν διορθώσω ἐγώ).

4) **δοτικὴ τοῦ κρίνοντος προσώπου ἢ τῆς ἀναφορᾶς.** Αὕτη

δηλοῖ τὸ πρόσωπον σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποῖου ἰσχύει κάτι τι: *γέρων γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει, παῖς παιδί* (=ἕνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.) (πρβλ. Αὐτὸ τὸ φόρεμα μ ο ὕ εἶναι στενό).

Καὶ μὲ τὴν τοιαύτην δοτικὴν δύναται νὰ συνάπτεται μετοχή, ἢ ὁποῖα δηλοῖ, ὑπὸ τίνα περιπτώσιν ἰσχύει κάτι τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς: *Ἐπίδαμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (=ἐσπλέοντί τι=γιὰ ἕναν πού εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (=ἀφ' οὔτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) δοτικὴ τοῦ ἐνεργουῦντος προσώπου. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποῖα κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς -τε ος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ: *ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος* (=πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. *συνεμποτέα ἐστὶ σοὶ καὶ τὴν τρύγα* (=πρέπει σὺ νὰ πῆς μαζί) Ἀρφ.—*ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται* (=ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. *ἀληθὲς ἀνθρώποις οὐχ εὗρίσκεται* (=ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποῖα τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρασκευάσται τι νι κλπ.: *οὐ μεταμέλει μοι* (=δὲν μετανοῶ ἐγὼ) Πλ. *ἐπειδὴ παρεσκευάστω τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (=ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορινθιοί) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ δύο αἰτιατικὰς.

§ 72. Μὲ δύο ἀντικείμενα, ἀμφοτέρω κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐρωτᾶν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν: *οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε* Ἀρφ. (πρβλ. *αὐτὸ σὲ ρώτησα*). *οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα* (=ἀπὸ κανένα ἐγὼ δὲν) Πλ. *Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός* (=ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημείωσις. Λέγεται ὁμοῦ καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι παρὰ

τινος καὶ ἀποστερεῖν τινά τινος: οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀπεστέρηκεν Δημ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν: διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πρβλ. σὲ μαθαίνει γράμματα). τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐνδύειν: ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσε Ξ. (πρβλ. τὴν ἔντυσε μαῦρα ροῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχη ἔκτος τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον (§ 65, 2 β): ἕκαστον ὑμῶν ἐθηγάει τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὄδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρῶας Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δρᾶν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν, ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι, ἀγαθὸν ἢ κακόν): οἱ ὑποκρίται ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 73. Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ μία ἐκ τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις μετατραπῇ εἰς παθητικὴν: τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκε Ξ. (πρβλ. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε· πρβλ. § 10, 2 καὶ 3).

Σημείωσις. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίοτε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὖξειν, αἴρειν, τρέφειν: ἔνα τινὰ αἰὲς ὁ δῆμος εἴωθεν τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν (πρβλ. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάξον γιὰ τὸ βλ καὶ § 10α, Σημ.).

6) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν.

§ 74. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν συντάσσονται.

1) τὰ ῥήματα ἔστιαν, πληροῦν, κενοῦν κ.τ.τ.: τῶν λόγων ἡμᾶς Ἀνσίας εἰσία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀκούειν ἢ πληροφορεῖσθαι: ἡμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

β) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ.: *ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὅρόντιαν* (=ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὅ.) Ξ. *ἄγει τῆς ἡγίας τὸν ἵππον* Ξ. *Οἱ Ἥλείοι τοὺς Δακεδαίμονιους ἐκόλων τοῦ ἀγῶνος* Ξ. (Βλ. § 72, 1 Σημ.)

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν κ.τ.τ.—ἀξιοῦν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ.. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν: *ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν* (=μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἄντιφ. *τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν* Ἰσοκρ.

5) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτίζειν, ὀργίζεσθαι κλπ. καὶ τὰ δικαστικὰ καὶ ἀνταποδοτικὰ, ὡς αἰτιᾶσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν: *ζηῶ σε τοῦ πλοῦτου* (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. *πολλὰς σε εὐδαιμόνοια τοῦ τρόπου* Πλ. *διώξομαι σε δειλίας* Ἄρφ. *Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο* Πλ.

Σημείωσις. Μὲ γενικὴν τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας: *ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μελήτου* (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν) Πλ. *ἔάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διὰ...) Δημ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός, ἀλίσκομαι τίνος λέγεται καὶ κρίνομαι θανάτου (=δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαγόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 75. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μὲ γενικὴν, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ἔχοντα δικαστικὴν ἐννοίαν, ὡς *κατηγορεῖν, καταγινώσκειν, καταψηφίζεσθαι* κλπ.: *ἀποτρέπει με τούτου* Πλ. *προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας* Ξ. *οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν* (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 76. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, διδόναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν: *πάσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ* Πλ. ἢ *μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε;* Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγὴν: *ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ* Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ. οἱ Ἐπιδάμιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας* ξυναλλάξει σφίσι Θ.

§ 77. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἢ τῆς σύν: *αἱ ἡδοναὶ οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ* ἐμποιοῦσι Ξ. *ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις* ἐβούλοντο Θ.

δ) Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 78. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν: *μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἰερῶν τῶν σεμνοτάτων* Ξ. *χρὴ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις* Ξ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἰς τίνα ἐκ φθόνου: *τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ* Δημ. *μὴ μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος* Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν: *τιμᾶ* (ὁ δικαστὴς) *τινὶ τινος* = ὁρίζει εἰς τίνα ὡς ποινὴν κάτι τι· *τιμᾶται* (ὁ κατήγορος) *τινὶ τινος* = προτείνει διὰ τίνα ὡς ποινὴν κάτι τι: *ἴσως ἂν μοι, ὧ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμήσαιτε* Πλ. *τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου* Πλ.

β) Τὰ μέσα ῥήματα.

§ 79. Τὰ μέσα ῥήματα ἐν γένει σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται εἰς ἰδιαίτεράν σχέσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται, καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ τὴν ἰδιαίτεράν των σημασίαν

τὰ μέσα ὄηματα λέγονται 1) ἀντανακλαστικά, 2) μέσα ἀλληλοπαθῆ, 3) μέσα δυναμικά.

§ 80. α) Μέσα ἀντανακλαστικά λέγονται τὰ μέσα ὄηματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀμέσως καὶ κατ' εὐθειαν ἢ ἐμμέσως καὶ πλαγίως. Οὕτω τὰ μέσα ταῦτα ὄηματα ὑποδιαιροῦνται εἰς

1) **μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει ἀμέσως καὶ κατ' εὐθειαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι κ. τ. τ. Οὕτω τῶν ὀημάτων αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρόνως καὶ ἀντικείμενόν των καὶ δι' αὐτὸ ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικόν των, με ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν γυμνάζομαι = γυμνάζω ἐμαυτόν, ὀπλίξεσθε = ὀπλίξετε ὑμᾶς αὐτούς.

Σημείωσις. Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν με ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν: ἔροσαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

Πολλάκις δὲ καὶ μετὰ τὸ μέσον αὐτοπαθὲς ὄημα τίθεται ἡ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρότερον καὶ ἐντονότερον δηλοῦται ἡ αὐτοπάθεια: *ἑαυτὸν ἀποκρούπειαι ὁ ποιητής* (πρβλ. Νίβεται — καὶ — νίβεται μόνος του. Χτενίζεται — καὶ — χτενίζεται μόνη της).

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῆ, ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς ἓν μόνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται μετὰ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ οἰκειοῦ ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ὀηματος: *ἐνίπατο χεῖρας* (πρβλ. ἐπλύθηκε — καὶ — ἐπλυσε τὰ χεῖρα του).

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ ἐμμέσως καὶ πλαγίως. Ταῦτα πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς

α) **μέσα διάμεσα**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ὄηματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς κάτι, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνήκει, *διὰ μέσου ἄλλου* κείρομαι (= βάζω τὸν κουρέα καὶ με κουρεύει): *ὁ πατήρ τοὺς παῖδας παιδεύεται* (= ἐκπαιδεύει τοὺς παῖδας διὰ τῶν διδασκάλων).

β) **μέσα περιποιητικά ἢ μέσα ὠφελείας**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ὄηματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ ἢ

προκαλεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ, δηλαδὴ πρὸς χοῆσιν τοῦ ἢ πρὸς ὠφέλειάν του· οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (= οἰκοδομῶ οἰκίαν μου διὰ τῶν οἰκοδόμων), ἄγομαι γυναῖκα (= ἄγω εἰς τὴν οἰκίαν μου γυναῖκα, παίρνω γυναῖκα ὡς σύζυγόν μου): Πανσανίας τράπεζαν περσικὴν παρετίθετο (= παρετίθει ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ τοῦ παρεθέτον οἱ ὑπηρεταί) Θ. (πρβλ. συμβουλεύομαι τὸν ἱατρὸν, δανείζομαι χρήματα, προμηθεύομαι τροφίμα.

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (= τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους: ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκεν ἢ ἔγραψεν — οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἔγράψαντο.

Σημεῖωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου πλαγίου: Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκευάζε (= ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκευάζε· πρβλ. κτίξις ἐπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο, κλπ.).

§ 81. Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀλληλοπάθειαν, ἦτοι μίαν κοινὴν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων ὑποκειμένων, ἢ ὁποῖα μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν· φιλοῦνται, μισοῦνται (= φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους) :: συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο (= ἐώθουν ἀλλήλους) Ξ.

Ἡ κοινὴ καὶ ἀμοιβαία ἐνέργεια τῶν ὑποκειμένων δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς κάτι τι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των εὐρισκόμενον, τὸ ὁποῖον ὅμως τὰ ἐνδιαφέρει ἀπὸ κοινοῦ: διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων (= διένειμαν ἀλλήλοισι, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των τὴν ἔξουσίαν) Πλ.

Σημεῖωσις. Ἀπὸ τὸν πληθυντικὸν μετεδόθη ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλοπαθείας καὶ εἰς τὸν ἑνικόν· διαλεγόμεθα περὶ τινος — διαλέγομαί τινα περὶ τινος.

Ἄντι δὲ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν: οἱ ὑπηρεταί διεφθειρον ἀλλήλους Θ. φθοροῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους (= ἐπειδὴ φθοροῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον...) Ξ. ἀλληλο-

κτονοῦσιν (= κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἄριστ. (πρβλ. Ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον — ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον — ἀλλήλο ὑποστηρίζονται).

§ 82. Μέσα δυναμικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του: **λύομαι αἰχμάλωτον** (= ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμάλωτισάντων καὶ καταβάλλων λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). **παρέχομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς** (= παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα).

Οὕτω: **πολιτεύω** (= εἶμαι πολίτης) — **πολιτεύομαι** (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας)· **πρεσβεύω** (εἶμαι πρεσβευτῆς) — **πρεσβεύομαι** (= διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβυτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτῆς)· (πρβλ. Αὐτὸς φορῶνεται ὅλα τὰ βάρη τῆς οἰκογενείας· βάλθηκε νὰ με καταστρέψῃ). Συνηθέστατον δὲ μέσον δυναμικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ **ποιοῦμαι** εἰς φράσεις, οἷαι **ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην κτλ. ἢ ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον, κτλ.**

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π. χ. **σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι**). Ἄλλὰ ἄρχω λόγου = λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος — ἄρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου· ἀντίθετον **παύομαι** τοῦ λόγου· (πρβλ. **ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι τοῦ Κῦρου εἰκὸς ἀρχεῖν με λόγου** = νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος — **τοῦ λόγου Κῦρος ἤρχετο ὧδε** = ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς) Ξ.

μισθῶ τι = δίδω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι εἰς ἄλλον — **μισθοῦμαί τι** = λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι ἀπὸ ἄλλον πρὸς ἰδίαν μου χρῆσιν· **ποιοῦ τινα δοῦλον** = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἴτιος νὰ γίνῃ κάποιος δοῦλος ἄλλου — **ποιοῦμαί τινα δοῦλον** = καθιστῶ κάποιον δοῦλον μου, ὑποδουλῶνω κάποιον (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημεῖωσις. Τὰ ὄρια τῆς ἰδιατέρας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφωνται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα δύναται ὅχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχῃ διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάξῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων· πρβλ. παρὰ σκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθὲς = παρασκευάζω ἑμαυτόν, ἐτοιμάζομαι) — παρὰ σκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν = ἐτοιμάζω ναυτικὸν προμηθεύμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.)· οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθεύμενος τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος· πρβλ. σφάζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, (= εὐθύ θῆν ἐκ τοῦ κινδύνου (= ἔσωσα τὸν ἑαυτόν μου) — σφάζομαι τὴν οὐσίαν, (= σὺ σάμην τὴν οὐσίαν (= ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἄλλα μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμην ἢ ἀνήχθην εἰς τὸ πέλαγος, ὡπλισάμην ἢ ὡπλίσθην. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικός ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἤθηροίσθην, ἀπηλλάγην, ἐπεραιώθη κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἀόριστος εἶναι καὶ μέσος· ἐλοούσθην, ἐξυρίσθην, ἐξηπλώθην, ἐδανείσθη κλπ.).

γ) Τὰ παθητικὰ ῥήματα.

§ 83. Τὰ παθητικὰ ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκειμένον πάσχει κατὰ τι ἀπὸ ἄλλου.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον τὰ παθητικὰ ῥήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συμπίπτουν μὲ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα (ἴδιως ἀπὸ τὰ μέσα διάμεσα, § 80, 2, α') καὶ προέρχονται (πρβλ. π. χ. τὸ ἀρχαῖον κείρομαι καὶ τὸ σημερινὸν ξυρίζομαι στὸ κουρεῖο = ἀναθέτω εἰς τὸν κουρέα καὶ μὲ ξυρίζει — ἀνέχομαι νὰ μὲ ξυρίξῃ ὁ κουρέυς — ξυρίζομαι ἀπὸ τὸν κουρέα).

§ 84. Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται **ποιητικὸν αἷτιον**. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

1) μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ καὶ γενικὴν ἢ σπανιώτερον μὲ τὴν ἀπό, ἐκ, παρὰ, πρὸς καὶ γενικὴν: διδάσκεισθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστών μόνον Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμείς (= ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημασιόματα Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κἀγαθὸς ἐπινομάζετο Ξ.

2) με δοτικὴν προσωπικὴν, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου: ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται (= ὑπὸ τοῦ Θ. Βλ. § 71, 5).

§ 85. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα, κυρίως μὲν τὰ συντασσόμενα με ἀιτιατικὴν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 65, 1), σπανίως δὲ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἢ ἀπὸ τὰ ἀμετάβατα.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ: (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) — οἱ Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλεον) — οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 86. Ἐπὶ τῶν διπλῶτων ῥημάτων (§ 72 κ. ε.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἐὰν μὲν τὸ δίπλωτον ῥήμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσόμενων με δύο ἀιτιατικὰς καὶ τούτων ἡ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 73), τότε ἀμφότεραι αἱ ἀιτιατικαὶ αὗται γίνονται ὀνομαστικά, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: (Ἰσχύμαχον πάντες καλόν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον) — Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλός τε κάγαθός ἐπωνομάζετο Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτῶσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς ἀιτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (ἀιτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ), παραμένει: (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν) — ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν. (οἱ Ἕλληνες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας χόρτου κούφου) — αἱ διφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κούφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδῶκε) — αἱ πόλεις αὗται ὑπὸ βασιλέως Παρυσάτιδι δεδομένα ἦσαν Ξ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Παθητικὸν ῥήμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἐνεργητικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει σύστοιχον ἀντικείμενον: (κινδυνεύουσαν μέγαν κίνδυνον) — οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῶν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπλῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω

(τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι), κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκειμένον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν: (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς)—οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς Ξ. (ἐπέτερον τῶν ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν)—οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιειτραμένον ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 87. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμοποιεῖται ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον·

ἀποκτείνω τινὰ—ἀποθνήσκω (=φρονεύομαι) ὑπό τινος.

διώκω τινὰ—φεύγω (=καταδιώκομαι) ὑπό τινος.

ἐκβάλλω (=ἐξορίζω) τινὰ—ἐκπίπτω (=ἐξορίζομαι) ὑπό τινος.

εὖ λέγω (=ἐπαινῶ) τινὰ—εὖ ἀκούω (=ἐπαινοῦμαι) ὑπό τινος.

εὖ ποιῶ (=εὐεργετῶ) τινὰ—εὖ πάσχω (=εὐεργετοῦμαι) ὑπό τινος.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. αἰρῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ ἀλίσκομαι (=συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (=ἐκλέγω τινὰ) παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι) ὑπό τινος: Ἀθηναῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν—Μιλτιάδης αἰρεῖται ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων τὸ παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ῥῆμα γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω, κ.τ.τ. καὶ ἐν συνώνυμον πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν·

μισῶ τινὰ—(μισοῦμαι καὶ) μισητὸς γίγνομαι ἢ μῖσος ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινὰ—(θεραπεύομαι καὶ) θεραπείας τυγχάνω ὑπό τινος.

ζημιῶ τινὰ—(ζημιόομαι καὶ) ζημίαν λαμβάνω παρὰ τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν ἀποθνευτικῶν ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως·

αἰδοῦμαι (=ἐντρέπομαι) τινὰ—αἰδοῦς τυγχάνω ὑπό τινος.

αἰτιῶμαι (=κατηγορῶ) τινὰ—αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμβάνω ὑπό τινος.

(Πρβλ. ἐπιθυμῶ—γίνομαι ἐπιθυμητός. συγχωρῶ—λαβαίνω

συγγώρεσι. **παρηγορῶ**—ἔχω παρηγοριά. **περιποιοῦμαι**—εὐρίσκω περιποίησι).

Σημείωσις. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρά τινος (=τιμωρῶ τινα) παθητικὸν εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (=τιμωροῦμαι ὑπό τινος): οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην διδῶσιν (=τιμωροῦνται).

δ) οὐδέτερα ρήματα.

§ 88. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν)· ζῶ, ὑγαίνω, νοσῶ, σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ κτλ.

Σημείωσις. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα εἶναι κυρίως ἐνεργητικά ἀμετάβητα ῥήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

§ 89. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαιτέροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἤτοι ἡ σχέση τῶν τόπου, τοῦ χρόνου, τοῦ ὄργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρημάτων· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κτλ. (Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλαγίας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροσθέντος τινός· ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη Ξ. οἱ πολέμοι ἐγρηγόρεσαν καὶ ἔκαιον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός. (πρβλ. ἔβρεξε τὰ μεσάνυκτα—ἔβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυκτα). (Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

1. Αἱ πλάγιοι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς.

§ 90. α) Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα μιᾶς κινήσεως· (π ο ὕ ; ἔ ω ς π ο ὕ ;)

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ: *κνίση δ' οὐρανὸν ἔκε* (=εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρανόν). *ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε* Ὅμ. (πρβλ. *πάω σ π ί τ ι*, *πάω σ χ ο λ ε ῖ ο*).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς (π ό σ ο ν ;): *ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα* Θ. *αἱ σπορδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται* (=ἐπι ἔν ἔτος) Θ. (πρβλ. *ἀπέχει δέκα π ό ν τ ο υ ς*. *θα μείνη ἔκει λίγους μ ῆ ν ε ς*).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν, γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας ο ὗ τ ο ς (ο ὕ τ ο σ ῖ), πρὸς δήλωσιν τοῦ χρόνου, ὁ ὅποιος ἔχει παρέλθει, ἀφότου ἔχει γίνει κάτι τι: *Πρωταγόρας ἐπιδηδήμηκε τρίτην ἡδὴ ἡμέραν* (=ἔδω καὶ τρεῖς ἡμέρας) Πλ. *ἀπηγγέλθη Φίλιππος, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί*, Ἡραῖον *τεῖχος πολιορκῶν* (=ἔδω καὶ τρία ἢ τέσσερα ἔτη) Δημ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν (γ ι α τ ῖ ; π ρ ὸ ς τ ῖ ;). Μὲ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς: *τί τηρικάδε ἀφῖξαι, ᾧ Κρίτων;* (=γιατί ἔχεις ἔλθει; πρβλ. *τί γελᾷτε;*) Πλ. *ταῦτα δὲ ὑπαισχυνόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους* (=διὰ ταῦτα) Πλ. *ἠρωτῶντο δ,τι ἤκοιεν* (=γιά ποιὸν σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατά τι, ἤτοι ἀναφορὰν (σ ἐ τ ῖ ; ὡ ς π ρ ὸ ς τ ῖ ;): *πόδας ὠκῆς Ἀχιλλεύς* Ὅμ. *ὁ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστι* (=ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ. (πρβλ. *τί φταίω ἐγώ;*).

§ 91. β) Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἢ διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι (π ο ὕ ; ἀ π ὸ π ο ὕ ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ: *ποῦ Μενέλαος ἔην;* ἢ *οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιοῦ* (=ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). *ἵππος εἰωθὸς λούεσθαι ἐυρρεῖτος ποταμοῖο* (=ἐντὸς καλλιρροῦ ποταμοῦ). *ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι* (=διὰ τῆς πεδιάδος) Ὅμ. (πρβλ. ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται τ ο ὕ κ ά μ π ο υ καθυλλάρης).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης βλ. § 28, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι (π ό τ ε ; τί κ α ι ρ ό ;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων, τὰ

ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν: οὐ *τῆς ἐπιούσης ἡμέρας* ἤξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ *τῆς ἐτέρας* (=ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κλπ). Πλ. *Ἰστρος ἴσος ἀεὶ ῥεῖ καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος* (=καὶ ἐν καιρῷ θέρους...) Ἡρόδ. *οὐδείς μὲ πω ἠρώτηκε καιρὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν* (=ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρόνια τώρα) Πλ. (πρβλ. νὰ ζήσης! καὶ τ ο ὕ χ ρ ό ν ο υ!).

3) αἰτίαν· (γιατί;): *τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων* ὀργίζεται (=διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα· (πρβλ. πεθαίνει τῆς πείνας· πρβλ. § 74, 5)).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Βλ. § 37. 1 β'.

4) ποσόν· (πόσον;): *πόσου διδάσκει Εὐῆνος; πέντε μνῶν* (=πόσα παίρνει γιὰ τὴν διδασκαλία του;) Πλ. (πρβλ. § 74, 4).

§ 92. γ) Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 28, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως· (ποῦ; σὲ ποῖό μέρος;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ: Ζεῦ, *αἰθέρι* ναίων (=ἐν τῷ αἰθέρι). *τόξα ὄμοισιν εἶχεν* (=ἐπὶ τῶν ὄμων) Ὀμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ τῆδε (=ἐδῶ), ταύτη (=αὐτοῦ), ἐκεῖνη (=ἐκεῖ), ἄλλη (=ἄλλου), ἧ (=ὄπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δήμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς Πανάκτω, Βραυρώνι, Ἐλευσίνι, Ῥαμνοῦντι κλπ: στήλας στήσαι *Ὀλυμπίασι* καὶ *Πυθοῖ* καὶ *Ἰσθμοῖ* καὶ *Ἀθήναις*, ἐν πόλει (=καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. τὰ τρώπαια *τά τε Μαραθῶνι* καὶ *Σαλαμῖνι* καὶ *Πλαταιαῖς* Πλ. *ἐνίκησε Ἰσθμοῖ* καὶ *Νεμέᾳ* (=ἐν Νεμέᾳ) Λυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει κάτι τι· (ποῖά ἡμέρα; ποῖόν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν χρόνον, καὶ ὀνομάτων ἐορτῶν· ταύτη τῇ *ἡμέρᾳ*, τῆδε τῇ *νυκτί*, τῷ ἐπιόντι *μηνί*, τῷ ἐπιόντι *ἔτει* κλπ.— Παναθηναίσις, Διονυσίσις, Ἀπατουρίσις, Θεσμοφορίσις κλπ. (=στὴν ἐορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.): *ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ τρίτῳ μηνί, Θαργηλίοις*, *νηκῆσας ἀνδρικῶ χορῶ δισχιλίας δραχμᾶς* (=τὸν τρίτον μῆνα, στὴν ἐορτὴ τῶν Θαργηλίων) Λυσ. *Δίχας ταῖς γυμνοπαιδαῖς* τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι *ξένους* ἐδείπνιξε (=στὴν ἐορτὴ τῶν γυμνοπαιδιῶν) Ξ.

II) ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ (§ 28,8)

1) τὸ ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖται κάτι τι: Ἴπποκράτης τὴν θύραν **τῇ βακτηρίᾳ** ἔκρουε (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. **τοῖς ὀφθαλμοῖς** ὄρωμεν. οὐδεὶς ἔπαινον **ἡδοναῖς** ἐκτίσαστο (= μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν, ἥτοι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν προᾶξιν: Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον **ναυσὶν εἴκοσιν** (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π. χ. μίαν ναῦν λαμβάνουσιν **αὐτοῖς ἀνδράσιν** (= μαζί μὲ τοὺς ἄνδρας, μαζί μὲ τὸ πλῆρωμά της) Θ.

3) τρόπον: **δρομῶ** ἴεντο εἰς τοὺς βαρβάρους Ἡρόδ. (πρβλ. ἦρθε τ ρ έ χ ο ν τ α ς).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις **τῆδε**, **ταύτῃ** (= ἔτσι,), **τῷδε** ἢ **τούτῃ** **τῷ τρόπῳ**, **οὐδενὶ τρόπῳ**, **σιγῇ**, **σιωπῇ**, **κραυγῇ**, **βίᾳ**, **σπουδῇ**, **παντὶ σθένει**, **πάσῃ τέχνῃ** κλπ.

4) αἰτίαν: **λιμῶ** ἀπέθανον (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα **τοῖς γεγενημένοις** (= διὰ τὰ γεγενημένα) Ξ.

5) ποσόν, ἥτοι μέτρον ἢ διαφοράν: **πολλῶ** μεῖζόν ἐστι (= κατὰ πολὺ). Ἐπύαξα προτέρα Κύρου **πέντε ἡμέραις** εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 71.

2. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 93. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγια πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς πρβλ. **δωρεάν**, **μακράν**, **χάριν**, τὴν **ταχίστην** (= τάχιστα)—αὐτοῦ, **οὐδαμοῦ**—**κύκλω**, **ταύτῃ**, **ἄλλῃ** (= ἀλλαχοῦ) κλπ. (Βλ. § 90 κ. έ.)

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς. Οὕτω π. χ.

α) τὸ **ἄλλως** (= ἀλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἐκ τὸς τοῦ τούτου** ἢ **ἐν γένει** ἢ **ἀπλῶς**: συγγενεῖς καὶ **ἄλλως** εὐμενεῖς Πλ.

Ἡ δὲ φράσις **ἄλλως τε καὶ** ἢ σπανιώτερον **ἄλλωστε** σημαίνει **καὶ ἀλλοίως τε**: πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι, **ἄλλως τε καὶ** ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη Δημ.

β) τὸ **ἔτι** (=ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ ἀρνητικὰς, σημαίνει πλέον, πιά: **τίς αὐτῷ ἔτι** τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; (=τίς πλέον... οὐδεὶς πλέον) Ξ.

Σημείωσις. Τὸ ὄχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται ο ὕ π ω: **οὐπω καιρός** (ἔστι=δὲν εἶναι ἀκόμη καιρός). **οὐκέτι καιρός** (=δὲν εἶναι πιά καιρός).

γ) τὸ **μάλιστα** (=πέρα πολύ, πρὸ πάντων) μὲ ἀριθμητικὰ σημαίνει περιπλου: Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίου **μάλιστα** τεσσαράκοντα. (πρβλ. ἐξώδενσε τὸ π ο λ ὺ π ο λ ὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ) τὸ **πολλάκις** (=πολλὰς φορὰς) κατόπιν τοῦ εἰ (ἐάν), ἵνα μή, μή, σημαίνει τυχόν, ἴσως: **εἰ ἄρα πολλάκις** μὴ προσεσχίκατε τῷ τοιοῦτῳ Πλ.

ε) τὸ **ποτέ** (=μὰ φορὰ, κάποτε) ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν ἐρωτηματικῆς λέξεως, σημαίνει ἄραγε, τάχα, σάν: Πολλάκις ἐθαύμασα **τίσι ποτέ** λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους) Ξ. **τί ποτ'** ἔστι τοῦτο (=σάν τί) Πλ. Βλ. § 49, 1.

ς) τὸ **τάχιστα** (=πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς: οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, **ἐπεὶ τάχιστα** τὰ μακρὰ τεῖχη καθηρέθη (=εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ) τὸ ἐπίρρημα **ὡς**, ἀρχῆθεν δεικτικὸν (=οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικὸν (=ὅπως), 1) μὲ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν: **ὡς** πλείστος (=ὅσον τὸ δυνατόν πλείστος). **ὡς** τάχιστα (=ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα). 2) εἰς ἀναφωνήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι τὸν θαυμασμόν, σημαίνει πόσον, τί: **ὡς** καλὸς μοι ὁ πάππος! (=πόσον ὠραῖος! τί ὠραῖος!) Ξ.

Σημείωσις α'. Τὴν ἀρχικὴν του δεικτικὴν σημασίαν (μὲ τὴν ὁποίαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ) διετήρησε τὸ ὦς (ἢ ὦς ἢ ὦς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις **καὶ ὦς** (=καὶ ἔτσι), **οὐδ' ὦς** (=οὐδὲ ἔτσι, μὴ τὸν τοῦτο δέν): **οὐδ' ὦς** ὠργίζετο Ξ.

Σημείωσις β'. Πολλὰ καὶ ποικίλαι εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ὄχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικὸς (=ὅτι, πῶς), ἢ χρονικὸς (=ὅτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικὸς (=διότι, ἢ τελικὸς (=ἵνα), ἢ συμπερασματικὸς (=ὥστε), καὶ πρόθεσις (καταχρηστική), ὁπότε συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν προσώπου καὶ σημαίνει πρὸς ἢ μὲ ἀριθμητικὸν καὶ σημαίνει περιπλου, ἴσαμε: **κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένη** Ξ. **ὀπίστας εἶχεν ὡς πεντακοσίους** Ξ.

Σημείωσις γ'. Βλ. καὶ § 37, 1 β.

3. Αἱ προθέσεις ⁽¹⁾.

§ 94. α') Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά' (πρβλ. σύνθετα ῥήματα ἀνατείνω = τείνω ἄνω, κατατίθημι = τίθημι κάτω, περιρρέω = ῥέω περίξ κλπ.). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου: μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν (= ἐπάνω). ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (= ἔξω δὲ) Ὅμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἡ πρόθεσις π ρ ὀ ς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (= προσέτι δέ): ἀσύφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον Πλ. (πρβλ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πήγαινε κι' ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ = κατόπιν).

Ἐγίνετο δὲ καθ' ἀρχὰς χρῆσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἵνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἢ ἰδιαίτερα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανόμενης ἐπιρρηματικῶς (§ 90 κ. ἐ.)· πρβλ. νέοι ἔχον πεμπάβολα χερσίν (Ἰλ. Α, 463) — στέμματα ἔχον ἐν χερσίν (Α, 373). κνίση οὐρανὸν ἴκεν (Α, 317) — Ὀδυσσεὺς εἰς Χρῦσσην ἴκανεν (Α, 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ ῥήματος, μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δυσύλλαβοι, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν ὡς ἐπιρρημάτων: πάρα πολλὰ ἐκάστω (= πάρεστι)· οὐ γάρ τις μέτα τοῖος ἀνήρ, οἶος Ὀδυσσεὺς (= μέτεστι, ὑπάρχει μεταξύ). οὐ οἱ ἔνι ⁽²⁾ φρένες (= οὐκ αὐτῷ ἔνεϊσι φρένες) Ὅμ. ἄνα ἐξ ἀδράνων (= ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὅμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλεται πολλάκις μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήμα-

(1) Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

(2) Ἐκ τοῦ ἔνι, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεως ἐν (= ἐντός), προῆλθε τὸ νεοελληνικὸν (ἐναί) εἶναί· πρβλ. οὐκ ἐνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἑλλήν κτλ. καὶ § 52, 1 Σημ. γ'.

τος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (*ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον*), ἢ τίθεται ἢ προθέσεις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει: *νύμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδῆν* (= παρτίθει, ἔθετε πλησίον. παρτίθετε). *Ἰθάκην κατά* (= κατὰ τὴν Ἰθάκην) Ὀμ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (*ἐκ δ' ἄγαγε* — ἐξήγαγε δέ. *κατ' ἄρ ἔξετο* — καθέξετο ἄρα), ὀνομάσθη *τμήσις*, διότι ἐσφαλμένως ἐνομισθῆ ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν προθέσεις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δυσλλάβων προθέσεων, ὀνομάσθη *ἀναστροφὴ* (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομισθῆ ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφὴν μόνον ἢ πρόθεσις π ε ρ ἰ: *ἄρτι ἐφάρης ἀνδρείας πέρι οὐδὲν εἰδώς* (=περὶ ἀνδρείας) Πλ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις *ἐνεκα* καὶ *ἄνευ*: *τούτου ἐνεκα. ὦν ἄνευ*.

§ 95. Ἡ ἐξασθένεισις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ των ἀπὸ ἐπιρρήματα (ἦτοι ἀπὸ αὐτοτελεῖς λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς προθέσεις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια, τὰ ὁποῖα προτάσσονται πρὸ τῶν πλαγίων πώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλάκις συνδέσεως τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων μετὰ δημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαιτέρον τόνον αὐτῶν. πρβλ. *ἐκ δ' ἄγαγε* (*Πάτροκλος*) *Βρισηίδα* — *ἐξήγαγε* *Ἀγησίλαος* τὸ *στράτευμα. κατ' ἄρ ἔξετο* — ταῦτ' εἰπὼν *ἐκαθέξετο* (πρβλ. δὲν τὸν εἶδα ξανὰ — δὲν τὸν ξαναεἶδα).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως. Οὕτω εἶς τινα πρότασιν, ὡς π. χ. *ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ* (Ἰλ. Α, 439), ἦτο εὔκολον ἢ λέξις *ἐκ* (= ἔξω), ἢ ὁποῖα ὡς τοπικὸν ἐπίρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα *βῆ* (= ἔβη), νὰ νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν νηὸς (= ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη εἶναι ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ αὕτη ἦτοι ἢ ἀνωτέρω

πρότασις ἡδύνατο νὰ νοηθῆ συντάσσομένη ὄχι μόνον οὕτω, *Χρυσὴς ἐκ βῆ νηός* (=ἡ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω, *Χρυσὴς ἐκ νηός βῆ* (=ἡ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἄλλ' οὕτω ἡ λέξις ἐκ παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως τὴν ἐκφράζει πλέον αὕτη ὄχι μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) νηός.

§ 96. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ὀημάτων, παρὰ τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμός. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Μετά γενικῆς	Μετά δοτικῆς	Μετά αιτιατικῆς
Μονόπλευροι	ἀντι . .	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	ἀπό . . ἐξ, ἐκ	μακρὰν ἀπό· ἀπό· μέ· ἀπό μέσα ἀπό, ἀπό· εὐθύς μετά· ἔνεκα.		
	πρὸ . .	ἐμπρὸς ἀπό· πρὶν ἀπό· ὑπέρ, γιά.		
	ἐν σύν, ξὺν	ἐντός, μέσα εἰς· μέ. μαζὶ μέ. μέ.	μέσα εἰς· ὡς πρὸς· γιά·
Δίπλευροι	εἰς		
	ἀνά	(ἐπάνω εἰς) ¹	ἐπάνω εἰς· πρὸς τὰ ἄνω τοῦ· κατά. (διά μέσου) ¹ · ἔνεκα, γιά.
	διὰ . .	διὰ μέσου· κατά τὴν διάρκειαν τοῦ· ὕ- στερ' ἀπό· μέ.	καθ' ὅλην τὴν ἔκτα- σιν· καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν· διὰ μέ- σου· σύμφωνα μέ. ἐπάνω ἀπό· πέραν ἀπό· περισσότερο ἀπό.
	κατὰ . .	κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχε- τικῶς μέ· γιά.	καθ' ὅλην τὴν ἔκτα- σιν· καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν· διὰ μέ- σου· σύμφωνα μέ. ἐπάνω ἀπό· πέραν ἀπό· περισσότερο ἀπό.
Τρίπλευροι	ὑπὲρ . .	ἀπὸ πάνω ἀπό· χάριν γιά· σχετικῶς μέ.	ἐπάνω ἀπό· περίπου· ἴσαμε.
	ἀμφί . .	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπό) ¹ · ἔνεκα, γιά.	γύρω ἀπό· περίπου· ἴσαμε.
	ἐπὶ . .	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στά- σεως)· στὴν ἐποχὴ τοῦ· πλησίον· ἐνώ- πιον· γιά (ἐπὶ σκο- πίμου κατευθύν- σεως).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στά- σεως)· εὐθύς μετά· πλησίον· κατόπιν· ἐκτός ἀπό· γιά (ἐπὶ αἰτίας ἢ σκο- ποῦ).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ κι- νήσεως)· διαρκῶς ἐπὶ· πρὸς· ἐναντί- ον· γιά (ἐπὶ σκο- ποῦ).
	μετὰ . .	(μεταξύ) ¹ · μαζὶ μέ, μέ.	(μεταξύ) ¹	(μεταξύ) ¹ · ὕστερ' ἀπό.
	παρὰ . .	(ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ) ¹ · ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς.	πλησίον καὶ κατὰ μῆκος· κοντὰ εἰς· ἐν συγκρίσει πρὸς· ἐ- ναντίον, κατὰ παρὰ· βασιν· πλήν, παρὰ. γύρω ἀπό· περίπου κατὰ· περίπου· σχε- τικῶς μέ.
	περὶ . .	(γύρω ἀπό) ¹ · σχετι- κῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπό· σχετικῶς μέ, γιά) ¹	γύρω ἀπό· περίπου κατὰ· περίπου· σχε- τικῶς μέ.
	πρὸς . .	ἀπέναντι πρὸς· ἐνώ- πιον· ὡς πρὸς· γιά·	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ἐναντίον, μέ· σχετι- κῶς μέ. ὡς πρὸς· γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
ὑπὸ . .	ὑποκάτω ἀπό· ἔνεκα ἀπό· ἐν συνοδείᾳ.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ στάσεως)· ὑπὸ τὴν ἐ- ξουσίαν ἢ ἐπίβλεψιν.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ κινήσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.	

1) Χρῆσις ποιητικὴ ἢ μᾶλλον ποιητικὴ.

§ 97. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέρας σημασίαι ἐκάστης προθέσεως εἶναι αἱ ἑξῆς:

I. **Ἄμφι**. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέροσιν προβλ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περιί).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ: **ἀμφι πῦρ ἐκάθητο** Ξ. οἱ **ἀμφι Ἀρδιαῖον** = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀρδιαίου ἢ ὁ Ἀρδιαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του· β) χρονικῶς = περίπου, κατά: **ἀμφι μέσας νύκτας** Ξ. γ) μεταφορικῶς = περίπου, ἴσαμε: **ἀμφι τὰ πενήκοντα ἔτη** Θ.

2. Μὲ γενικὴν· (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιά: **ἀμφι ὧν εἶχον διεφέροντο** (= ἀμφι τούτων ἢ εἶχον = περὶ τούτων κλπ.) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς καὶ τὸν Ἡρόδοτον· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ: **Ἀχαιοὶ ἔστασαν ἀμφι Μενουτιάδῃ** Ὅμ. β) μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιά: **ἀμφ' ἔμοι στένει** (= γιά μὲ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιά: **ἀμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διξὸς λόγος λέγεται** Ἡρόδ.

Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἀμφιθάλασσοσ) ἢ = περίξ (ἀμφιέννυμι).

II. **Ἄνὰ** (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω· προβλ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = (καθ' ὄλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς: **ῥέκον ἀνὰ τὰ ὄρη** Ξ. ἢ = πρὸς τὰ ἄνω: **ἀνὰ τὸν ποταμὸν ἐπλεον** (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ). β) χρονικῶς = (καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατά: **ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον** Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς: **ἀνὰ κράτος** (= μὲ ὄλην τὴν δύναμιν) — **ἀνὰ λόγον** (= κατ' ἀναλογίαν) — **ἀνὰ πέντε** (= πέντε πέντε, ἀπὸ πέντε).

2. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς: **χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ** Ὅμ. ἦξει **ἀνὰ νηυσὶ** Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιώσκομαι).

III. **Ἄντι**. Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρύ, ἀπέναντι· προβλ. Ὅμηρικόν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-οσ.

Μόνον μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς = ἀπέναντι: **εἰστήκεσαν ἀντι τῶν πιτύων** Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀντικαταστάσεως = στὸν τόπο

τοῦ, ἀντὶς γιὰ: ἐβασίλευσεν ἀντ' ἐκείνου Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προη-
 ρεῖτο τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίστου Ξ. ἢ ὁμοιότητος = σάν: ἀντὶ κυ-
 νὸς εἰ φύλαξ Ξ. ἢ αἰτίας = γιὰ: ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον
 ἐπ' ἐκείνου (= ἀντὶ τοῦ τῶν ἄ = γιὰ ὄσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἀ πέναντι (ἀντι παρατάσσομαι) ση-
 μαίνει ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντενεργετῶ).

IV. Ἄπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὸν ἀπό, ἀπό· προβλ. ἄπο.
 (Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἢ μὲν ἀπὸ σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ
 ἔξω τινός, ἢ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν): α) τοπικῶς (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ
 ποιοῦν): Κῦρος ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων. τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ
 τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν Ξ. β) χρονικῶς: (ἀπὸ πότε):
 ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου Ξ. ἀφ' οὔ (= ἀφ' ὅτου): γ) μεταφορικῶς, εἰς
 δήλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου): γεροντὸς ἀπὸ Δημαράτου Ξ. ἢ ὕλης:
 εἴματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα (= ἀπὸ ξύλου) Ἡρόδ. ἢ αἰτίας = ἀπό,
 γιὰ: ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπληρέθη (προβλ. § 91,3) ἢ τοῦ μέσου
 ἢ τοῦ τρόπου = μέ: στρατεύμα συνέλεξε ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων
 Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ:
 ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τῆς σημασίας τοῦ μακρὸν (ὡς ἀπέροχομαι)
 καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαῖω, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους
 ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (= ξεμαθαίνω, λησιμονῶ), ἀπο-
 φοιτῶ (= παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (= οὐκ ἄξιῶ), κλπ.

V. Διὰ. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς
 δύο χωριστά· προβλ. δί-ς.

1. Μὲ αἰτιατικὴν: α) τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς
 = διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: βῆ διὰ δώματα. θεὸς μοι
 ἤλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτα Ὅμ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν
 αἰτίας = ἔνεκα, γιὰ: Δαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠγαγκάζετο Μίνω δου-
 λεύειν Ξ. τίνες Ἀθηναίων δι' ἐκείνον ἀγαθοὶ γέροντες (= ἐξ αἰτίας
 ἐκείνου, χάρις εἰς ἐκεῖνον) Πλ.

2) Μὲ γενικὴν: α) τοπικῶς = διὰ μέσου: ἐξελαύνει διὰ τῆς Συ-
 ρίας Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: διὰ νυκτὸς Θ. διὰ
 παντὸς τοῦ βίου Ξ. ἢ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπό: ἀρχαῖον ἐταί-
 ρον διὰ χρόνου εἶδεν Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ

ὄργανου=μέ: *δι' ἐρμηνέως* διελέγετο Ξ. πάντα *διὰ λόγον* ἐμάθομεν Ξ. ἢ τοῦ τρόπου=μέ: *διὰ τάχους, διὰ βίας*.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *διὰ μέσου* (ὡς *διέροχομαι*) σημαίνει *μέχρι τέλους* (*διαμένω*), *χωριστὰ εἰς δύο* (*διασχίζω, διαχωρίζω*), *ἀμοιβαίως* (*διατοξεύομαι*), *ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα* (*διαφθείρω*).

VI **Εἰς ἢ ἐξ.** Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνς=ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἐξ=ἐκ-ς).

Μὲ ἀιτιατικὴν μόνον· α) τοπικῶς, πρὸς δήλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός=εἰς: Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν *ἐς Σικελίαν* Θ. Οὔτω καί: *εἰς Φωκέας, εἰς Πέρας* (=εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων κλπ.) Δημ. ἢ πρὸς δήλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρατος τῆς κινήσεως=πρὸς, μέχρι, ἕως: *ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλλας* Ξ. ἀπὸ θαλάττης *εἰς θάλατταν* (=ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β) χρονικῶς =μέχρι: *εἰς τὴν ὕστεραίαν* (=μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). *εἰς ἐμὲ* (=μέχρι ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ: *εἰς πάντα* πρῶτος Πλ. ἢ σκοποῦ=γιά, σέ: *εἰς συμβουλήν* παρεκάλεσα ὑμᾶς Πλ. ἢ ὄριου ἀριθμητικοῦ=ἐν συνόλω, ὅλο ὅλο: εἶχε τοξότας καὶ σφενδοθήτας *εἰς τετρακοσίους* Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *ἐντός, μέσα* (ὡς *εἰσέροχομαι*) σημαίνει *καλά, ἀκριβῶς* (*εἰσορῶ, εἰσακούω*).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ιδιορρύθμου συντάξεως εἰς Ἄιδου (=στὸν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (=στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖο, κ.τ.τ. βλ. κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν).

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἐνι. § 94, 1).. Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐπὶ ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντὸς ὠρισμένης περιοχῆς).

Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν) μόνον· α) τοπικῶς=εἰς, σέ, μεταξὺ: *ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς* Σοφ. *ἐν τοῖς δένδροις* ἔστασαν (=ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β) χρονικῶς=ἐντός, σέ: *ἐν τρισὶν ἡμέραις* Ξ. *ἐν ταῖς σπονδαῖς* (=ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνακωχῆς) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ ἐνώπιου: *οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις* ἐπαιεῖν Πλ. ἢ τοῦ πλησίον=παρά: *πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ* (=εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργανου ἢ τοῦ τρόπου=μέ: *οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημεῖοις* Ξ. *ἐν τάχει* (μὲ ταχύτητα, ταχέως) ἦ

συμφωνίας=κατά: *ἐν τοῖς νόμοις* δεῖ τὰς κρίσεις ποιῆσθαι (=σύμφωνα μὲ) ἴσοϋ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ μέρους (ὡς ἐν οἰκῶ, ἐμβαίνω) σημαίνει μὲ (ἔμψυχος=μὲ ψυχὴν, ἐμμελής=μὲ μέλος), π ο λ ὄ, ἐ ν τ ε λ ῶ ς (ἔμπλεως).

Σημείωσις. Εἰς φράσεις οἷαι ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἐν Ἀιδου, ἐν Ἀριφρονο, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστόχους τούτων εἰς Ἀιδου, εἰς τοῦ Κλεομένο, εἰς διδασκάλου, κατὰ τινὰς ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ὄλου, ἢ ὁποῖα δηλοῖ περιοχὴν: ἐν Ἀιδου = ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄδου. Πιθανότερον ὁμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον: ἐν Ἀσκληπιοῦ = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. εἰς τοῦ Κλεομένου = εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένου (πρβλ. πέρασε τὴ βραδυὰ του στοῦ Πέτρου—πᾶστοῦ θείου μου = στο σπίτι τοῦ...).

VIII. Ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέρος, ἀπὸ μέρος ἀπό. (Ἀντίθ. εἰς βλ. καὶ ἀπό).

Μὲ τὴν γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον α) τοπικῶς = ἀπὸ (μέσα ἀπό): τὰ ἐκ γῆς φνόμενα Ξ. β) μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δήλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς: οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.). ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργάνου = ἀπό, μέ: ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ: πάτριον ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι (=μὲ τοὺς κόπους) Θ. ἐκ παντὸς τρόπου (=μὲ) Λυσ. ἐκ δόλου (=μὲ δ.) Σοφ. ἢ αἰτίας = ἀπό, ἔνεκα: ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως πολλὰ ἀπέχθειαι μοι γέγονασι Πλ. (βλ. καὶ § 84, 1) ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατά: ἐκ τῶν ἔργων χρὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν Δημ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἔξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τ ε λ ε ἰ ω ς (ἐκκόπτω, ἔξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (Ἀντίθ. ὑπό).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς, ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς: ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον Ξ. Καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως: τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι (=εἰς ἕκασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν: ἐπὶ δέκα ἔτη. ἐπὶ πολλὸν χρόνον Θ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρὸς, ἐναντίον: ἤλθον ἐπὶ τινα τῶν δοκούντων σοφῶν

Ἀχιλλέως Α. Τζαριτζάνου

εἶναι (= πρὸς τινα) Πλ. *ἔστρατεύετο ἐπὶ Λυδῶν* (= ἐναντίον τῶν Λ.) Ἡρόδ. ἢ σκοποῦ = σέ, γιά: *τοὺς στρατηγούς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε φρύγανα συνέλεγον ἐπὶ πῦρ* (= γιά φωτιά) Ξ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν) α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς: *ἤλυνεν ἐφ' ἄρματος* Ξ. τὰ *ἐπὶ Θράκης χωρία* (= τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἦτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.) β) χρονικῶς, εἰς δήλωσιν χρονικῆς τινος περιόδου: *ἐπὶ τῶν τριάκοντα (τυράνων)* Λυσ. *ἐφ' ἡμῶν* (= στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). οἱ *ἐφ' ἡμῶν* (= οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πρβλ. ἐπὶ Ἰθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας) γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἐπιστάσεως: *ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν. ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν*, ἢ τοῦ πλησίον: *ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ* Ξ., ἢ τοῦ ἐνώπιον: *ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων* Ξ., ἢ σκοπίμου διευθύνσεως = γιά: *ἀπέμεινε ἐφ' ἐπὶ Ἰωνίας* (= γιά τὴν Ἰωνία), ἢ διανομῆς = εἰς, ἀπό: *ἐτάχθησαν ἐπὶ τετάρων* (= εἰς τέσσαρας γραμμὰς, ἀπὸ τέσσαρες τέσσαρες) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν) α) τοπικῶς ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς: *οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἱσθμῷ τῆς Παλλήνης* Θ. β) χρονικῶς = εὐθύς μετὰ: *ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ* Ξ. *ἐπὶ τούτοις* Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ (ὅλως) πλησίον: *ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ ἦν* Ξ., ἢ ἐπιστάσεως = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς): *ὁ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ὦν* Δημ., ἢ τοῦ ἐνώπιον: *ταῦτα ἐπὶ τοῖς δικασταῖς* ἔλεγε Λυσ., ἢ τοῦ κατόπιν ἢ ὀπισθεν: *ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις* πελοπόροι Ξ., ἢ προσθήκης = ἐκτὸς ἀπό, κοντὰ εἰς: *κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ* Ξ., ἢ ἔξαρθήσεως = εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ: *ἐπὶ τινὶ εἶμι* ἢ *ἐπὶ τινὶ γίγγομαι* (= εἶμαι εἰς τὴν ἔξουσίαν τινός, κλπ), ἢ αἰτίας = γιά: *μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ* Ξ. ἢ τοῦ σκοποῦ = γιά: *οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν* Πλ. ἢ τοῦ ὅρου ἢ συμφωνίας: *ἀφίμεν σε, ὦ Σώκράτες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν* (= μετὰ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει πλησίον (ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐπέπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), πρὸς ἐπὶ (ἐπιπῶμαι), λίαν (ἐπιποθῶ), ἀμοιβαίως (ἐπιμειγνυται).

X. Κατά. Ἀρχικὴ σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπὸ (ἀντίθ. ἀνά).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς = καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ: *κατὰ*

τὴν Ἀσίαν (= πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) *Ξ. κατ' οἰκίαν* τὰ πολλὰ δια-
 τρίζομεν (= στὸ σπίτι) Πλ. Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως: *Κῦ-
 ρος παίει βασιλέα κατὰ τὸ στέρον* (= κάπου εἰς τὸ στέρον) *Ξ. β)*
χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: *κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον*
 Ἡρόδ. τῶν *καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρίστευσαν* (= τῶν συγχρόνων
 τῶν) *Ξ. γ)* μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου = διὰ: *κατὰ γῆν*
ἐπορεύοντο (= διὰ ξηρᾶς) *Ξ.*, ἢ τοῦ ἀπέναντι: *οἱ κατὰ τοὺς Ἕλλη-
 νας τεταγμένοι* *Ξ.*, ἢ τοῦ κατόπιν: *ἤεσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϊ-
 όντας* (= κατόπιν τῶν ἄλλων) *Ξ.*, ἢ τοῦ τρόπου = μέ: *κατὰ τάχος, καθ'*
ἤσυχίαν, ἢ διανομῆς = ἀπό: *ἐγὼ ἐθέλω διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρα-
 κισχιλίους* *Ξ.*, ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατά: *κατὰ τοὺς νόμους*,
 ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ: *οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμὲ* (= ὅσον ἀφορᾶ
 εἰς ἐμέ) *Ξ.*, ἢ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπό: *κατ' ἔχθος* (ἀπὸ μίσους) *Θ.*

2. Μὲ γενικήν· α) τοπικῶς = ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω
 εἰς: *ᾧ χοντο κατὰ τῶν πετρῶν* φερόμενοι (= ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω,
 ἀφαιρετική γενική) *Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφανίσθη* (= ὑποκάτω τῆς
 θ., κάτω εἰς τὴν θ., εἰς τὸ βάθος τῆς θ. καθαρὰ γενική) Πλ. β) μετα-
 φορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίον: *τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε* *Ξ.* ἢ ἀνα-
 φορᾶς = σχετικῶς μέ, γιά: *τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον*
 (= γιά μᾶς) Δημ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κάτω (κατατίθημι) σημαίνει
 ἐναντίον (καταβοῶ τινος), ὀπίσω (κατάγω φυγάδα =
 ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα του), πέρα καὶ πέρα,
 τελείως (καταναλίσκω, καθορῶ), χωριστὰ (καταγράφω,
 κατανέμω).

XI. Μετά. Ἀρχική σημασία μεταξὺ, ἐν μέσῳ.

1. Μὲ αἰτιατικήν· α) τοπικῶς = μεταξὺ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι
 συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον: *ἄισσαν ὡς τ' αἰγυπὺς μετὰ χῆνας*.
 Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται
 μὲ αἰτιατικήν ἢ πρόθεσις *μετὰ* μόνον εἰς τὴν φράσιν *ἔχω τι μετὰ*
χεῖρας (= ἀνάμεσα στὰ χεῖρα μου· προβλ. μετ' ἀχειρίζομαι τι)· β) χρο-
 νικῶς = ὕστερ' ἀπό, μετά: *μετὰ τὰ Τρωϊκὰ* *Θ. μεθ' ἡμέραν* (= ἐν
 καιρῷ ἡμέρας — κυρίως = μετὰ τὰ ἐξημερώματα)· γ) μεταφορικῶς, εἰς
 δῆλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας = ὕστερ' ἀπό: *θειότατον μετὰ θεοὺς*
ἡ ψυχὴ Πλ.

2. Μὲ γενικήν καθαρὰν· α) τοπικῶς (σπανίως) = μεταξὺ: *ἕως ἡν*

μετ' ἀνθρώπων (= μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων = σ' αὐτὸν τὸν κόσμον)
Ἰσοκρ. β) μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν συνεργείας = μαζί μέ, μέ: ἐπολέ-
μησαν μετὰ ξυμμάχων Θ. (βλ. § 69,3, σημ.), ἢ τοῦ τρόπου = μέ:
ἰκετεύει μετὰ πολλῶν δακρύων.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς = μεταξὺ: μετὰ
τοῖσιν ἀνέστη (= μεταξὺ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ μετὰ μόνον εἰς
τοὺς ποιητὰς (μ ἐ τ ε μ ι, μ ε θ ο μ ι λ ῶ, μ ε τ α ἴ χ μ ι ο ν), συνήθως δὲ σημαί-
νει μ α ζ ἰ (μ ε τ ἔ χ ω, μ ε τ α λ α μ β ἰ ἄ ν ω), κ α τ ὄ π ι ν (μ ε θ ἔ π ο μ α ι, μ ε τ α-
δ i ὶ ὠ κ ω), ἄ λ λ ἔ ω ς, δ ι α φ ὄ ρ ω ς (μ ε τ α γ ι γ ν ῶ σ κ ω).

XII. Παρὰ (εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ πάρ). Κυρία σημασία πλησίον,
κοντὰ εἰς.

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός:
παρὰ τὴν θάλατταν ἐπορεύετο Ξ., καὶ ἀπλῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς:
παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κρήνη Ξ., καὶ ἐπὶ κατευθύνσεως = πρὸς: γράφει
ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ,
κατά: δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον. γ) μεταφορικῶς, εἰς
δήλωσιν συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς: παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος
ἦν, ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος = διαφορῶς ἀπό, ἐναντίον: ἐὰν λέγῃς
παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς Πλ. πράττει παρὰ τοὺς νόμους. ἢ ἔξαιρέ-
σεως = παρὰ: παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως (πρβλ. εἴ-
κοσι παρὰ ἓνα, ἓκατὸ παρὰ δύο)· οὕτω καὶ παρὰ μικρόν, παρ' ὀ-
λίγον, (πρβλ. παρὰ τρίχα), παρ' οὐδὲν (= διὰ τίποτε), ἢ αἰτίας =
ἔνεκα: παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπήυξεται Φίλιππος Δημ.

2. Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν)· α) τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς
= ἀπὸ κοντὰ ἀπό: φάσανον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ Ὅμ. β) μεταφο-
ρικῶς, εἰς δήλωσιν προελεύσεως = ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς
προσώπου): παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1).

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων· α)
τοπικῶς = πλησίον: Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλιᾶ Πλ. παρ' ὀ-
χθησιν ποταμοῖο Ὅμ. β) μεταφορικῶς = κατὰ τὴν κρίσιν: δοκεῖς
παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεύσθαι κακῶς (= κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἔκτὸς τοῦ π λ η σ ἰ ο ν (ὡς παρίσταμαι) σημαί-
νει παρὰ λ λ ἢ λ ω ς (παρὰ πλέω), π λ α γ ἰ ω ς ἢ κ ρ υ φ ἰ ω ς
(παρὰδύομαι), ἐ ν α ν τ ἰ ο ν (παρὰνομῶ), ο ὕ χ ἰ ὀ ρ θ ῶ ς ἢ
ἔ σ φ α λ μ ἔ ν ω ς (παρὰκούω, παρὰρημεύω).

XIII. Περὶ. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ*, γῦρο-γῦρο· (βλ. καὶ ἀ μ φ ί).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = γῦρο ἀπό: *κατεστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν* Ξ. *οἱ περὶ τινα* (π. γ. *οἱ περὶ Ξενοφῶντα*) βλ. ἀ μ φ ί)· β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = περίπου, κατὰ: *περὶ μέσας νύκτας* (= κατὰ τὰ μεσάνυχτα) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς: *οὗτοι περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι εἰσιν* Ξ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = περίπου: *περὶ ἑβδομήκοντα* Θ.

2. Μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς) = *πέριξ*, γῦρο ἀπό: *τείχη περὶ Δαρδανίας* (= *πέριξ* τῆς Δ.) Εὐρ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, σέ, γιά: *σοφός ἐστιν περὶ τούτων* (= σ' αὐτὰ) Πλ. *κῆρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν* (= γιά ἀνακοχή) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις *περὶ πολλοῦ* ἢ *περὶ παντὸς ποιεῖσθαι* ἢ *ἠγεῖσθαι* (= θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου): ἀλήθειαν *περὶ πολλοῦ ποιητέον* ἐστὶν Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις *περὶ πλείονος*, *περὶ πλείστου ποιεῖσθαι* τι, *περὶ ὀλίγου*, *περὶ ἐλάττονος*, *περὶ ἐλαχίστου* ἢ *περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι* τι (= θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον, προτιμῶ κλπ.): *τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιῆται* (= θεωρεῖ ὅλως ἀσήμαντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἢ *περὶ* ἔχει ἑτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, τὴν τοῦ ἐπέκεινα, *πέρα*, *περισσότερον*, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικὴ· προβλ. *χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστήρων* (= περισσότερο ἀπὸ ὅλους κλπ.) Ὀδυσσ. ρ. 388.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν) σπανίως· α) τοπικῶς = *πέριξ*, γῦρο ἀπό: *περὶ τῇ χειρὶ χροσοῦν δακτύλιον φέρει* Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιά: *Ζεὺς ἔδεισε περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο* Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *πέριξ* (ὡς *περιέρχομαι*) καὶ τοῦ *περισσότερον*, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς *περιγιγνομαι* = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει πολὺ ἢ ἐντελῶς (*περιυδέης*, *περιίμπλημι*), ὑπὲρ τὸ δέον (*περιεργάζομαι*).

XIV. Πρὸ. Κυρία σημασία ἔμπροσθεν, ἔμπρός, ἀπό. Μὲ γενι-

κὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς=ἐμπρὸς ἀπό: *πρὸ τῶν πυλῶν* Ξ. β) χρονικῶς=πρὶν ἀπό: *πρὸ τῆς μάχης* Ξ. *οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες* (=οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἴσοκρ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = ὑπέρ, χάριν, γιά: *πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσιν* Ἡρόδ., ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως) = ἐξ ὀνόματος, γιά: *πρέπων ἔφρυς πρὸ τῶνδε φωνεῖν* Σοφ., ἢ συγκρίσεως = ἐμπρὸς εἰς, ἀντί: *τότε ἦροῦ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον* Πλ. (πρβλ. *ἐμπρὸς στήν ὑγεία τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσι τίποτε*).

Ἐν συνθέσει ἔκτος τοῦ ἐμπρὸς καὶ τοῦ πρότερον (πρ ο πορευόμαι — πρ ο λέγω) σημαίνει φανερὰ, δημοσίᾳ (πρ ο αγορεύω, πρ ο εἶπον, πρ ο κηρύττω), περισσότερον (πρ ο τιμῶ).

XV. Πρὸς (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ προτὶ ἢ ποτὶ). Ἀρχικὴ σημασία ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος.

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς=πρὸς τὸ μέρος, πρὸς: *ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον* Θ. *πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτούς* Ξ. β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περιότου: *πρὸς ἐσπέραν ἦν* (= πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = μὲ ἢ ἐναντίον: *συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι* (=μὲ τοὺς) Ξ. *πρὸς τοὺς Θρακᾶς ἐπολέμησα* (= ἐναντίον τῶν Θ.) Ξ., ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς: *ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον* Ξ., ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρὸς εἰς: *οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν*, ἢ σκοποῦ=γιά: *πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς;* (= γιά ποιὸν σκοπὸν) Ξ. *πρὸς χάριν λέγουσι* (= γιά εὐχαρίστησι, γιά νὰ εὐχαριστοῦν) Δημ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαράν)· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι, πρὸς: *Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κείται* Δημ. *πρὸς τῶν θεῶν* (κυρίως=ἐν ὄπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς: *ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός*, ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ: *ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ* Ξ., ἢ ὀφειλείας, συμφέροντος = πρὸς ὀφείλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον: *σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν* Ξ. (Βλ. καὶ § 84, 1).

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν)· α) τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς: *πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κῦρος* Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μέ: *πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν* (=εἶχε νὰ κάμῃ μέ) Πλ., ἢ προσθήκης=

κοντὰ εἰς, ἐκτός: *πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις* (=κοντὰ στᾶλλα) Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινὸς (ὡς προσέρχομαι πρὸς τινα) σημαίνει πλῆσιον (προσοικῶ), προσέτι (προσαιτῶ, πρόσεστι).

XVI. **Σὺν ἢ ξὺν.** (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφῶντος πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ μὲ γενικήν). Ἀρχική σημασία *μαζί, μαζί μέ.*

Μὲ δοτικὴν ὀργανικὴν μόνον, εἰς δήλωσιν συνοδείας = *μαζί μέ, μέ: βασίλειος σὺν πολλῶ στρατεύματι προσέρχεται* Ξ., ἢ συνδρομῆς = *μὲ τὴν βοήθειαν: σὺν τοῖς θεοῖς ἀμνυόμεθα τοὺς πολεμίους* Ξ., ἢ συμφωνίας = *σύμφωνα μέ: σὺν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον τίθεσθε* Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μαζί (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς καλὰ (συγκαλύπτω, συνορῶ).

XVII. **Ὑπέρ.** Κυρία σημασία *υπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπό.*

1) Μὲ αἰτιατικήν· α) τοπικῶς = *ἐπάνω ἀπό, πέραν: ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι* Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ υπερβάσεως ὁρίου τινὸς ἢ μέτρου: *οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη γεγονότες* Ξ. *ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἀνθρώπων, ὑπὲρ ἡμᾶς* (= ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας, τὰς σωματικὰς ἢ τὰς πνευματικὰς) Πλ.

2) Μὲ γενικήν (καθαράν)· α) τοπικῶς = *υπεράνω ἀπό, ἐπάνω ἀπό: πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κείται* Θ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν υπερ-ασπίσεως = *χάριν, γιά: νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν* Αἰσχ., ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = *ἀντί, γιά: ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι* (= ἀντὶς γιά σένα) Πλ., ἢ σκοποῦ = *γιά: ἡ τελευταῖα τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς* (= γιά νὰ μὴ) Δημ., ἢ αἰτίας = *ἐνεκα, γιά: ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων ὀργίζετο* Ἰσοκρ., ἢ ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, περὶ: ἡ ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμη.* (Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περὶ εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκαίθημαι) σημαίνει *πέραν, πὶὸ πέρα (ὑπερβάλλω), ὑπερπόντιος*—*ὑπερορῶ* = *περιφρονῶ*, *ὑπερβολικὰ (ὑπερπονῶ), πρὸς χάριν* (ὑπεραπολογοῦμαι τινος).

XVIII. **Ὑπό.** Ἀρχική σημασία *υποκάτω, ὑποκάτω ἀπό* (ἀντίθ. ἐπί).

1) Μὲ αἰτιατικήν· α) τοπικῶς = *υποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ κάτω μέ-*

ρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τινος): **ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον** Ξ. **ὑπὸ τὸν λόφον** ἔστησε τὰ στρατεύματα (=εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β) χρονικῶς=κατά: **ὑπὸ νύκτα** (=διαρκούσης τῆς νυκτὸς Θ. **ὑπὸ τοὺς** αὐτοὺς **χρόνους** Δημ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑποταγῆς=ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν: **Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο** Θ.

2) Μὲ γενικὴν (καθαρὰν) ἢ ἀφαιρετικὴν· α) τοπικῶς=ὑποκάτω ἀπό: **ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον** Ξ. **τὰ ὑπὸ γῆς** Πλ. **ἔλαβε βοῦν ὑπὸ ἀμάξης** (=ὑποκάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν ἀμάξης)· β) μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας=ἐνεκα, ἀπό: **ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ** (=ἀπὸ πείνα) Ξ. βλ. καὶ § 84, 1) ἢ ἐπὶ συνοδείας=ἐν συνοδείᾳ, μέ: **τὰ μακρὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητριδων** (=ἐνῶ συγχρόνως αὐλητρίδες ἠῦλλον) Ξ.

3) Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν)· α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως=ὑποκάτω ἀπό, κάτω ἀπό: **ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει** Ξ. β) μεταφορικῶς=ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν: οἱ **ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες** (=οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ. ἦ=ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν: **ὑπὸ παιδοτρίβῃ ἀγαθῶ πεπαιδευμένος** Πλ.

Ἐν συνθέσει ἕκτος τοῦ ὑποκάτω (ὡς ὑποκείμεαι, ὑπόγειος) σημαίνει **κρυφίως** (ὑποπέμπω), **ὀλίγον**, **λίγο-λίγο** (ὑπόπικρος, ὑποπίνω=κουτσοπίνω), **ἐμπρός**, **πρότερον** (ὑφηγοῦμαι=προηγοῦμαι, ὑπάγω, ὑπάρχω=πρῶτος ἀρχίζω), **συγχρόνως** (ὑπαυλῶ).

§ 98. β) **Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις** διαφέρουν ἀπὸ τὰς κυρίας προθέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις πλὴν λαμβάνεται καὶ ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτον συνθετικὸν μὲ τὴν λέξιν μέλος—πλημμελής, καὶ ὡς δευτέρον συνθετικὸν εἰς τὴν ἐπιρρηματικὴν λέξιν ἔμπλην=ἐντελῶς πλησίον, κολλητά).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἡ **ἀνευ**, **ἄχρι**, **μέχρι**, **ἐνεκα** ἢ **ἐνεκεν** (καὶ Ἰωνικῶς **εἶνεκα** ἢ **εἶνεκεν**) καὶ **χωρὶς** συντάσσονται μὲ γενικὴν.

2) ἡ **ὡς** συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν. (Βλ. § 93, 2, ζ', σημ. β').

3) ἡ **πλὴν** κανονικῶς μὲν συντάσσεται μὲ γενικὴν: **πλὴν ἐμοῦ** (=ἕκτος ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὅμως καὶ μὲ οἰανδήποτε ἄλλην πῶσιν ὁμοιοπῶτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐξαιρέσις: **συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος** (=ὄλοι ἕκτος ἀπὸ τοὺς ἄνδρας τοῦ Ν.) Ξ. **παντὶ δῆλον**

πλήν ἐμοί (=ἐκτός ἀπὸ ἐμὲ) Πλ. *οὐκ οἶδα πλήν ἐν* (=οὐκ οἶδα ο ὅ δ ἐ ν ἄ λ λ ο πλήν ἐν=παρὰ μόνον ἓνα πρᾶγμα) Σοφ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ λέξις *πλήν* λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος συνδέει μίαν πρότασιν πρὸς τὰ προηγουμένα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον): *νῦν δ' οὐδεμία πάρεσιν, πλήν ἢ γ' ἐμὴ κομητὶς ἢ δ' ἐξέροχεται* Ἀρφ.

§ 99. 1) Ἡ προθέσις *ἔνεκα* δηλοῖ α) αἰτίαν=ἐξ αἰτίας, γιά: *οὐ τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα* αὐτοὺς ἀπέκτειναν Λυσ. β) σκοπὸν=χάριν, γιά: *τῶν παιδίων ἔνεκα* βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς,) Πλ. γ) ἀναφορὰν=ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ: *φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἔνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν* Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις *ἄνευ* (=χωρὶς, δίχως) καὶ *χωρὶς* (=χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὅχι μόνον εἰς δήλωσιν ἐξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (=ἐκτός τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεῖς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς: *ὁ τότε ἐνστάς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλῆν δόξαν ἐνεγκεῖν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διήγεν ἡμᾶς* (=ἐκτός τοῦ ὅτι ἔφερε καλῆν δόξαν) Δημ. *χωρὶς δὲ τῆς δόξης οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ* (=ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 100. **Τὰ ἐπιφωνήματα**, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν ἰσχυρὸν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον κ.τ.τ.), ἐκφέρονται συνήθως καθ' ἑαυτὰ ἢ μὲ κάποιαν γενικήν, ἢ ὅποια δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικαὶ) προτάσεις: *οἴ μοι! φεῦ! παπαῖ! ἰὼ! φεῦ τῆς ἀνοίας* (=ἀλλοίμονον τί ἄνοια!) Σοφ. Βλ. § 37, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται μὲ ὀνομαστικὴν ἢ δοτικὴν (προσωπικὴν), ἢ ὁποία συνάπτεται μὲ τὸ ἐπιφώνημα: *οἴ μοι ἐγὼ τλήμων!* (=ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!). *ὦ μοι μοι!* Σοφ.

§ 101 Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτῶσις τοῦ ὀνόματος κάποιου θεοῦ ἢ ἥρωος, καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μὲ γενικήν: *Ἥράκλεις! ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν!* (=Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἀρφ. (Ποβλ. Χριστέ μου! Παναγία μου! Ἄγιε Γεράσιμε!).

2) πρότασις ἀπαρεμφατικὴ ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορικὴ: ἐμὲ **παθεῖν** τάδε! (ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!). **οἷα** ποιεῖς, ᾧ **εταῖρε!** (= τί εἶναι αὐτά, ποὺ κάνεις, φίλε!) Πλ. **ὡς** καλὸς μοι ὁ **πάππος** (= τί ὄραϊος!..) Ξ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Σ Τ'

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 102. Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ **χρονικὴ βαθμῖς**, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ρήματος (ἦτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ **τρόπος τῆς ἐμφανίσεως** τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ρήματος (ἦτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 103. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἢ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ρήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν **τὸ παρελθὸν** ὁ παρατατικὸς, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς **τὸ παρὸν** ὁ ἔνεστώς καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, καὶ εἰς **τὸ μέλλον** οἱ δύο μέλλοντες.¹

2) ἐμφανίζουν τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ρήματος **ἐξελισσόμενον** μὲν ἢ **διαρκοῦν** ὁ ἔνεστώς, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον ἐν μέρει, **συνεπτυγμένον** δὲ ἢ **ἐν συνόψει** ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον ἐν μέρει, καὶ **τετελεσμένον** ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον.

(¹) Ὁ ἔνεστώς, ὁ μέλλον καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται ἀρκτικοὶ χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικὸς, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἰστορικοί.

Συνοπτικῶς ἡ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικήν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα		
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημασινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσομένου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· <i>ἔγραφον</i>	1) ὁ ἐνεστώς· <i>γράφω</i> . 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· <i>ἔστηκα</i> = <i>στέκομαι</i>	ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράφω</i> = <i>θά γράφω</i> . <i>ἔξω</i> = <i>θά ἔχω</i>
	τοῦ συνεπυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἀόριστος· <i>ἔγραψα</i>		ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράφω</i> = <i>θά γράψω</i> . <i>σχήσω</i> = <i>θά λάβω</i>
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· <i>ἔγεγράφειν</i>	ὁ παρακείμενος· <i>γέγραφα</i>	ὁ τετελεσμένος μέλλον· <i>γεγραφῶς ἔσομαι</i>

Αἱ εἰδικώτεραι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικήν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἐξῆς.

§ 104. α') Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικήν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος γίνεται τώρα, ἦτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: *γράφω*. *ἔγω, ὃ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ* (=τώρα σᾶς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώς σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συν-

ηθέστατα ὁ ἐνεστῶς εἰς ἀποφθέγματα, γνωμικὰ καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται **γνωμικὸς** ἐνεστῶς): *πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν* Ξ. *ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω* Ξ. *χειρὶ χειρα νίξει*. (πρβλ. στάλα τῆ στάλα τὸ νερὸ τ ρ υ π ά ε ι τὸ λιθάρι).

2) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκείμενον (**βουλευτικὸς** ἢ **ἀποπειρατικὸς** ἐνεστῶς): *ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας* (= θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. *πείθω τινά* (= προσπαθῶ νὰ πείσω) (πρβλ. ποιὸς παίρνει κόρην ἔμορφην, ποιὸς παίρνει μαυρομάτα; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον προέροχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος (**ἀποτελεσματικὸς** ἐνεστῶς, συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακείμενον): *ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι* (= ὅπως πληροφοροῦμαι, ἥτοι ἔχω πληροφορηθῆ καὶ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται μὲ σημασίαν καὶ παρακείμενον ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων ἀκούω, (ἀῖτω εἰς τὸν Ὅμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω κτλ., νικῶ (= εἶμαι νικητής), κρατῶ, φεύγω (= εἶμαι φυγάζ), ἀδικῶ κτλ., (πρβλ. τί νέα μαθαίνει; = ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πὸς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν παρακείμενου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων ἦκω (= ἔχω ἔλθει), οἶχομαι (= ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι κάτι βεβαίωτατον καὶ τρόπον τινά γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῇ κάποια ἄλλη μέλλουσα πράξις (ἐνεστῶς **ἀντὶ μέλλοντος**): *εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία* (= ἐξάπαντος θὰ καταληφθῆ) Θ. (πρβλ. τήρα καλὰ καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃς· σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι' ὁ Γιώργος τὸ κεφάλι = τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστῶς εἶμι (= θὰ πάω), ὁ ὁποῖος ἀναπληροῦται ὡς ἐνεστῶς ὑπὸ τοῦ ἔρχομαι (= πηγαίνω): *νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε* (= θὰ πάω στὴ Φθία) Ὅμ. (πρβλ. μεῖνε ἐσὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπίτι).

§ 105. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστῶς λαμβάνεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται **ιστορικὸς ἐνεστῶς**. Τούτου διακρίνονται δύο εἴδη, ἥτοι

1) ὁ **δραματικὸς ἐνεστῶς**. Ὁ διηγούμενος δηλαδή διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαινε ἢ ἰστορουμένη προᾶξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς ἓν δρᾶμα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής: ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησί τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τῆς Λακεδαιμονίως καὶ Ἀθηναίως ἐλθοῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν Θ. (Πρβλ. ση κ ὡ ν ο μ α ι μῖα χαραυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, π α ἶ ρ ν ω νερὸ καὶ ν ἰ β ο μ α ι κτλ. = σ η κ ὡ θ η κ α μῖα χαραυγὴ κτλ.)

2) ὁ **ἐνεστῶς τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν**, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄ χ ρ ο ν ο ς ἐνεστῶς, περὶ τοῦ ὁποίου ἴδὲ κατωτέρω): Δαρείου καὶ Παρυσάιδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστῶτος ἦσαν ἄχρονοι ῥηματικοὶ τύποι, ἤτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐστερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιοῦνται περὶ πράξεως ὄχι μόνον νῦν γυνομένης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὁ μ η ρ ο ν καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστῶς μὲ ἐπιρρήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ π ρ ὁ τ ε ρ ο ν ἢ τὸ κ α τ ὀ π ι ν' (π ἄ ρ ο ς = π ρ ὐ τ ε ρ ο ν, π ἄ λ α ι = π ρ ὀ πολλοῦ, π ρ ὀ σ θ ε ν = π ρ ὐ τ ε ρ ο ν, ἄ ρ τ ι = π ρ ὀ ὀλίγου): π ἄ ρ ο ς γ ε μ ἔ ν ο ῦ τ ι θ α μ ῖ ζ ε ι ς (= ἐθάμιζες)· ἀλλὰ τ ε καὶ μ ε τ ὀ π ι σ θ ε ν ἔ χ ε ι κ ὄ τ ο ν (= ἔξει) Ὁ μ. (πρβλ. δ ο υ λ ε ὑ ε ι ε ἴ κ ο σ ι χ ρ ὀ ν ι α τ ὴ ρ α καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε — α ὕ ρ ι ο ἄ ν α χ ω ρ ῶ γιὰ τὴν πατρίδα).

§ 106. β') Ὁ παρατατικὸς εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημανόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐ γ ἰ ν ε τ ο ε ἰ ς τ ὸ π α ρ ε λ θ ὶ ν κατὰ ἓν χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητικῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων: μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρη οἱ Ἕλληνας ἡμέρας εἴκοσιν Ξ. πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολλὴν χρόνον ἐστῶς Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικὸς, ὅπως ὁ ἐνεστῶς, δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικὸς (πρβλ. § 104,1): ἐργαζόμεναι μὲν ἠρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδειπνονν Ξ. (πρβλ. Ὅταν ἤμουν παιδί, ἔ λ ε γ α σ τ ἴ ν ἐκκλησία τὸν Ἀπόστολο).

2) βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς (πρβλ. § 104,2): ἐπίτηδες σε

οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς (= δ ἐ ν ἦ θ ε λ α νὰ σὲ ξυπνήσω)
Πλ. ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ἀποσιῆναι τὴν ἀρχὴν (= π ρ ο σ ε π ά θ ε ι
νὰ τὸν πείσῃ) Ξ. (πρβλ. Σαράντα πέντε μάστοροι κί' ἐξῆντα μαθητᾶ-
δες γεφύριν ἐ θ ε μ έ λ ι ω ν α ν στής Ἄρτας τὸ ποτάμι=π ρ ο σ-
π α θ ο ὤ σ α ν νὰ θεμελιώσουν).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ὁ παρατατικὸς ῥημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καὶ αὐτὸς μὲ σημασίαν ὑπερσυντελείου: ἐνίκων (= ἤμουν νικητῆς), ἔφευγον (= ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατατικὸς ὁμῶς τῶν ῥημάτων ἤκω καὶ οἴχομαι (ἤκον, φρόμην) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀορίστου: Φαίτρος μὲν δὴ ἔφχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ οἱ δὲ παρὰ Ἀρκαίους ἤκον Προκλῆς καὶ Χειρόσοφος (= ἀπῆλθεν—ἦλθον) Ξ.

§ 107. Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἔγινε: ἔγραψα ἐπιστολήν. ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος ἀπὸ τὸν παρατατικὸν κατὰ τοῦτο ὅτι τὴν προᾶξιν, ἣ ὁποία ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν, ὁ μὲν παρατατικὸς τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μήπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω τῆς ἐν συνόψει, ἥτοι συνεπτυγμένην (πρβλ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλεῖτην αὐτῷ = τὸν συνανεστράφησαν, ὅσον καιρὸν τὸν συνανεστρέφοντο) Ξ. ἐβασίλευσε ἔτεα δώδεκα Ἡρόδ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαίτερως τοῦ δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔναρξις μιᾶς πράξεως ἢ εἵσόδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς μίαν κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα (ἐναρκτικὸς ἀόριστος): ἔφυγον (= ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (= ἔγινε πλούσιος). ἐνόσησε (= ἔπεσεν ἀρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε Θεσεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὐσαν ξυνώκισε πάντας (= ἅμα ἔγινε βασιλεὺς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη (= κατελήφθη ἀπὸ χαρᾶν, φόβου).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Παρομοία εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἀορίστου, καθ' ἣν οὗτος δηλοῖ προᾶξιν παρελθοῦσαν, συνεχιζομένην ὁμῶς καὶ ἐν τῷ παρόντι: διὰ τοῦτο συνεκάλεσα ὑμᾶς ὧδε.

§ 108. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις

1) **ἀντὶ ἐνεστῶτος**, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα: *ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω* (=τὸ καταλαμβάνει) Ὅμ. *τὰς τῶν φαίλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε* (=διαλύει) Ἴσοκρ. (Γνωμικὸς ἀόριστος).

Ὅμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων: *ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη, ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αἴτις καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος* (=ὡς ἀφίσταται—ἀναχωρεῖ) Ὅμ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Μὲ ἐνεστῶτα ἰσοδυναμεῖ ὁ ἀόριστος καὶ εἰς φράσεις, οἶαι π. χ. *πῶς τοῦτ' ἔλεξας*; (=λέγεις). *ἤνεσα* (=αἰνῶ) (πρβλ. Θὰ μείνεται ἀκόμη ἐδῶ; Ἐγὼ σᾶς ἔχαίρετες α=σᾶς χαιρετῶ).

2) **ἀντὶ μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ κάτι ἄλλο, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη (πρβλ. § 104,4): *ἀπωλόμυσθ' ἄρ, εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῶ* (=ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ χαθοῦμε) (πρβλ. Χάθηκες, ἂν σὲ καταλάβουν).

§ 109. δ') **Ὁ παρακείμενος** συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἔηματος σημαίνον ἐχει γίνεῖ, ἦτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα κατὰ τὸ παρόν: *γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης* (=τὰ ἔχει γράψει, ἦτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμμένα) Θ. *τέθραπται πρὸ τοῦ ἄστεως* (=ἐτάφη καὶ παραμένει θαμμένος). (**Ἀποτελεσματικὸς** παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν Ὅμηρον).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενῆς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) **κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρόν**, ἢ ὅποια προῆλθεν ἐκ προηγουμένης ἐνεργείας· *ἔστηκα* (=ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος=στέκομαι), *τέθνηκα* (=ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος=εἶναι νεκρός): *ἡ θύρα ἀνέφεται* (=ἠνοίχθη καὶ παραμένει ἀνοιγμένη=εἶναι ἀνοικτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος· *δέδοικα* (=φοβοῦμαι), *ἔοικα* (=ὁμοιάζω), *κέκτημαι* (=ἔχω), *μέμνημαι* (=θυμοῦμαι), *οἶδα* (=γνωρίζω).

2) **ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν**, ἦτοι ὅτι τὸ

σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρὸν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακαίμενοι εἰς τὸν Ὀμηρὸν ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π.χ. βέβρωχε (=βρωχᾶται πολὺ καὶ δυνατὰ, βογγάει), κέκρωχε (=κράζει ἰσχυρῶς, σκούζει), γέγηθε (=γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαιρεῖ μεγάλως), πεφώθηται (=φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον), πεπότηται (=πεπότηνται=πέτονται ἐδῶ κ' ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακαίμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρά ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμέναι κατὰ τὸ παρὸν: πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν (=ἔχουν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τώρα) Ξ. Βλ. καὶ Ἰλιάδος Β, 272.

§ 110. Ὁ παρακαίμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως καὶ ὁ ἀόριστος (§ 108, 2): εἴ με τόξον ἐγκρατῆς αἰσθήσεται, ὄλωλα (=εἶμαι χαμένος, θὰ χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πρβλ. ἂν σε νοιώσουν, εἶσαίχαμένοσ).

§ 111. ε') Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος εἶχε γίνεσθαι εἰς τὸ παρελθόν, ἦτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων: ἔνδ' ἦν χωρίον μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερρυσήκεσαν (=εἶχαν συρροῦσαι τότε πού ἐγινε ἡ ἐπιδρομή) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἐκεῖνος ἠθροῖκε ἀπὸ τῶν συμμάχων ἐξεπέμφθη Κρατησιπίδας (=τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε συναθροῖσει ἕως τότε) Ξ.

Σημείωσις α'. Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακαίμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἶσθήκει (=ἐστέκετο), ἡ θύρα ἀνέφκτο (=ἦτο ἀνοικτῆ) Ξ. ἐδεδοίκειν (=ἐφοβούμην), ἐφκειν (=ὁμοίασα) κλπ., ἐκέρωχε (=ἐφονάζετε δυνατὰ) Ξ. ἐγεγηθεῖ (=ἔχαιρε μεγάλως), πολλὰ ἐπεπότησαν (=εἶχαν πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημείωσις β'. Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πράξις παρελθούσα, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν εὐθύς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσαν μας μὲ χρόνον ἀόριστον, μὲ τὸ εὐθύς ἡ ἀμέσως στήσιγμῃ πρὸ αὐτοῦ: ὡς δ' ἐλήφθησαν οὗτοι, ἐλέλυτο αἰσπονδαί (=ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ συνθήκαι) Θ. Βλ. καὶ Ἰλιάδος Π, 334.

§ 112. ζ') Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει.

ὅτι τὸ σημαϊνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θ ἄ ἔ χ η γ ί ν ε ι, ἦτοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων: φίλος ἡμῖν οὐδεὶς **λελείπεται** (=κανεὶς δὲν θὰ μᾶς ἔχη μείνει τ ὅ τ ε).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ὁ τετελεσμένος μέλλον ἐν γένει σημαίνει ὅ,τι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον: ἢ γ ε μ ῆ ν θ ῦ ρ α ἢ ἐ μ ῆ ἀ ν ἔ φ κ τ ο μ ἔ ν κ αὶ π ρ ὀ ὄ θ ἑ ν, ἀ ν ε ῶ ξ ε τ αὶ δ ἑ κ αὶ ν ῦ ν (=θὰ εἶναι ἢ θὰ μείνῃ ἀνοικτῆ) Ξ. ἀ φ ρ ε σ τ ῆ ξ ω (=θὰ ἀποστατήσω), μ ε μ ῆ ῥ ο σ μ αὶ (=θὰ θυμοῦμαι), κ ε κ τ ῆ σ ο μ αὶ (=θὰ ἔχω). Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2.

Πολλάκις ὁ τετελεσμένος μέλλον λαμβάνεται, ἵνα δηλωθῇ μέλλουσα πρᾶξις, ἢ ὁποία θὰ ἀκολουθήσῃ ἄ μ ἔ σ ω ς ἢ ἀ φ ε ὑ κ τ ω ς κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πρᾶξεως: φ ρ ᾶ ζ ε κ αὶ π ε π ρ ᾶ ξ ε τ αὶ (=καὶ ἄ μ ἔ σ ω ς θὰ πρᾶξῃ αὐτὸ πού θὰ πῆς) Ἀρφ. (πρβλ. § 111, Σημ. β').

§ 113. ζ') Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλον εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαϊνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θ ἄ γ ί ν η ε ἰ ς τ ὸ μ ἔ λ ο ν: γ ρ ᾶ ψ ω ἐ π ἰ σ τ ο λ ῆ ν (=θὰ γράψω). ἢ σ τ ρ α τ ῖ ᾶ ἔ ξ ε ἰ τ ᾶ ἐ π ἰ τ ῆ δ ε ἰ α (=θὰ ἔχη) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλον δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (θὰ γ ρ ᾶ ψ ω—θὰ γ ρ ᾶ ψ ω), ἀλλὰ μόνον ἓνα (γ ρ ᾶ ψ ω), καὶ ὁ ὅ τ ο ς εἶναι καὶ μέλλον διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (=θὰ γ ρ ᾶ ψ ω) καὶ συνοπτικὸς μέλλον (=θὰ γ ρ ᾶ ψ ω). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἢ μέλλουσα πρᾶξις λαμβάνεται ὡς διαρκῆς, ἢ κατ' ἐπανάληψιν, ἢ ἐν συνόψει: ἐ κ ε ἰ θ ἑ ν θ ᾶ λ α τ τ α ν ὄ ψ ε σ θ ε (=θὰ ἰ δ ῆ τ ε). ὁ τ α ν ὑ μ ε ἰ ς π λ ῆ ρ ῆ ἔ χ η τ ε τ ᾶ ἐ π ἰ τ ῆ δ ε ἰ α, τ ὁ τ ε κ αὶ ἐ μ ἔ ὄ ψ ε σ θ ε ἀ φ θ ο ν ὴ τ ε ρ ο ν δ ἰ α τ ῶ μ ε ν ο ν (=θ ἄ ἄ μ ἔ β λ ἔ π ε τ ε ν ᾶ δ ἰ α τ ῶ μ αὶ) Ξ.

§ 114. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἡ ἄρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἔννοιαν

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτρεπομένου: π ρ ὸ ς τ α ῦ τ α π ρ ᾶ ξ ε ἰ ς ὁ ἴ ο ν ἄ ν θ ἔ λ η ς (=δ ὕ ν α σ α ἰ ν ᾶ π ρ ᾶ ξ η ς) Σοφ. λέγει ὅτι ἄ ξ ε ἰ α ἄ ν τ ο ῦ ς π ἑ ν τ ε ἡ μ ε ρ ῶ ν ε ἰ ς χ ω ρ ῖ ο ν, ὁ θ ἑ ν ὄ ψ ο ν τ αὶ θ ᾶ λ α τ τ α ν (=ὅτι ἢ μ π ο ρ ε ἰ ν ᾶ τ ο ῦ ς ὀ δ η γ ῆ σ η ἐ ν τ ὸ ς π ἑ ν τ ε ἡ μ ε ρ ῶ ν) (πρβλ. μ ᾶ θ ἄ μ ο ῦ π ῆ ς, γ ἰ α τ ῖ ν ᾶ τ ὸ κ ᾶ μ ω, ἀ φ ο ῦ ἤ ξ ε ρ α, π ὶ ὃ ς θ ᾶ ζ η μ ι ω θ ῶ=ἢ μ π ο ρ ε ἰ ν ᾶ μ ο ῦ π ῆ ς).

2) βουλήσεως (βουλευτικὸς μέλλον): κ ε ἰ τ ὸ μ η δ ἑ ν ἔ ξ ε ρ ῶ, φ ρ ᾶ σ ω δ' ὁ μ ω ς (=θ ἔ λ ω ὁ μ ω ς ν ᾶ δ η λ ὴ σ ω) Σοφ. τί χ ρ ῆ μ α δ ρ ᾶ σ ε ἰ ς; (=τ ἰ θ ἔ λ ε ἰ ς ν ᾶ κ ᾶ μ η ς;) Σοφ. (πρβλ. Ἐγὼ βᾶγια γεννήθηκα καὶ

Ἀχιλλέως Α. Τζαρετζάνου

βάγια θ ἄ π ε θ ἄ ν ω — Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θ ε ν ἄ π ε θ ἄ ν ω = θ ἔ λ ω ν ἄ πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον, τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του: *ὡς οὖν ποιήσετε* (= ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε = ἔτσι κάμετε) Πλ. (πρβλ. Στάς δύο θ ἄ γ υ ρ ῖ σ η ς ν ἄ μ ἄ ς πάρης = γ ὕ ρ ῖ σ ε κλπ.).

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται διὰ μὲν τοῦ ο ὕ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ ο ὕ μ ἢ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως: *οὐ περιμενεῖς*; (= περιμένε, περιμένε) Πλ. *οὐ μὴ ληρήσεις*; (= μὴ φλυαρῆς, ἄφησε τὶς φλυαρίες) Ἀρφ. (πρβλ. Δὲ θ ἄ π ᾶ ς αὐτοῦ ποῦ σοῦ εἶπα; = π ἦ γ α ι ν ε κλπ.).

3) τοῦ **πρέποντος**, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου: *φιλόσοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλον καλὸς κἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ* (= φιλόσοφος π ρ ἔ π ε ι ν ἄ εἶναι) Πλ. *πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ;* (= π ρ ἔ π ε ι ν ἄ κάμω τὸν λόγον, πρέπει νὰ ὀμιλήσω) Πλ. (πρβλ. *Κι' ἂν δὲν εὖρω αὐτοκίνητο, τί θ ἄ κ ἄ μ ω*; = *τί π ρ ἔ π ε ι ν ἄ κάμω*).

Οὕτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μὲ ἀπορηματικὴν ὑποτακτικὴν: *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν;* = ἢ τί π ρ ἔ π ε ι ν ἄ κάμωμεν; Εὐρ.

§ 115. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δήλωσιν τοῦ **συνήθως συμβαινόντος**, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κῦρος καὶ ὡς τοιαῦται ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικὸς μέλλον' πρβλ. § 104,1): *οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτείσει* (= πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἄ π ο τ ε ῖ σ ε ι = θὰ τιμωρηθῇ, τ ι μ ω ρ ε ῖ τ α ι) Ἡρόδ. (πρβλ. Ἡ πετροπέριδικα, ὀρόβρη μαύρη καφαλιά, θὰ κάτση νὰ βοσκήσῃ = κ ἄ θ ε τ α ι καὶ βόσκει).

Σημείωσις. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα μέλλω μὲ ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει ὅ, τι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος π.χ. *μέλλω διδάξαι* δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ *διδάξω* (πρβλ. θὰ χ ἄ σ ω τὸ μυαλό μου — π ἄ ω ν ἄ χ ἄ σ ω τὸ μυαλό μου. θ ἄ β ρ ἔ ξ η — π ἄ ε ι ν ἄ β ρ ἔ ξ η).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει ἀ ν α β ἄ λ λ ω, β ρ α δ ὦ ν ω, ἔπειτα μὲ ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει ἀ') ἔ χ ω κ α τ ἄ ν ο ὦ ν, π ρ ο τ ῖ θ ε μ α ι, σ κ ο π ε ὦ ω, π ρ ὴ κ ε ι τ α ι ν ᾶ: *μέλλω ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονε* Πλ. β') π ρ ἔ π ε ι ν ᾶ π ε ρ ι μ ἔ ν η κ α ν ε ῖ ς (ν ᾶ), π ρ ἔ π ε ι ν (ν ᾶ), ἔ π ὁ μ ε ν ο ν ε ἶ ν α ι (ν ᾶ): *σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἔπασθαι* Πλ. ἠριθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ (=καὶ ἔ π ὁ μ ε ν ο ν ἦτο μερικοὶ μὲν νὰ ἀποτύχουν κλπ.) Θ.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 116. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ὀρήματος, μὲ τοὺς ὁποίους δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μὲ τὸ σημασιόμενον ὑπὸ τοῦ ὀρήματος, ἦτοι οἱ τύποι τοῦ ὀρήματος, μὲ τοὺς ὁποίους δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ὀρήματος κατὰ τὸν λέγοντα' (*ἔρχεται — ἔλθοι ἄν*) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ὀρήματος διὰ τὸν λέγοντα' (*ἴωμεν — ἴτε — μὴ ἔλθῃτε*).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἦτοι ὀριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρημένους.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις

§ 117. α') Ὀριστικὴ. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι κυρίως ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει κατὰ τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος ("Ἀρνήσις οὐ"): *Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς* Ξ. *Σωκράτης οὐ νομίζει θεοὺς* Ξ.

Σ η μ ε ῖ ο ς ι ς α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μὲ τὴν λέξιν ὀλίγου ἢ μικροῦ πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν *λίγο* ἔ λ ε ι ψ ε ν ᾶ καὶ ὑποτακτικὴν: *ὀλίγου ἔμεινον ἐπελαθόμενον* (=λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω) Πλ. *μικροῦ κάκεινον ἐξετραχίλισεν* Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα (—α, ε κλπ.) μὲ ἀπαρέμφατον ἀορίστου: *τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιαῖς ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι* Θ.

Κάτι τὸ μὴ πραγματικὸν δηλοῦται καὶ μὲ τὴν προσθήκην τῶν προσδιορισμῶν τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ ἐπὶ σοί, τὸ ἐπὶ τούτῳ κλπ. : τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολόλαμεν (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τούτου) Ξ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων ἔδει, ἐχρῆν, προσήκει, κττ., ἐξῆν, εἰκὸς ἦν, καλὸν ἦν κττ. μὲ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου δὲν ἔγιγεν ἢ δὲν γίνεταί παρα τὴν γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος : ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν (= ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) Ξ. τί σγᾶς ; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον (= δὲν ἔπρεπε=δὲν πρέπει νὰ σιωπᾶς, ὅπως σιωπᾶς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικῶν χρόνου μὲ τὸ (δυνητικὸν) ἂν ἐκφράζει κάτι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθὸν ἢ κάτι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (Δυνητικὴ ὀριστικὴ. Ἄρρησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν θὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικού) : ἠγγήσω ἂν (= θὰ νόμιζες). φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν (= θὰ ἦμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε — δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμε) Ξ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς γ'. Ὁ ἀόριστος ἢ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μὲ τὸ ἂν λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ κάτι τὸ κατ' ἐπιανάληψιν ἢ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν : εἴ τις Κλεάρχῳ ἰδὸκει βλακεύειν, ἔπαισεν ἂν (= τὸν ἐκτύπα) Ξ. ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἂν αὐτούς, τί λέγοιεν (= τοὺς ἐξήταξα, συνήθιζα νὰ τοὺς ἐξετάξω) Πλ. (πρβλ. Ἀπὸ τότε γενήκαμε φίλοι· νύχτα ἡμέρα μαζί· θὰ πῆγαίεν κείνος στὴ βάρδια ; κοντὰ καὶ γὰρ = ὁ σάκις πήγαίεν).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον τοῦ ἀορίστου μὲ τὸ εἰ γὰρ ἢ εἴθε (ποιητικῶς καὶ αἴθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἥτοι εὐχήν, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ εἶναι ἀντίθετος τοῦ πραγματικοῦ. (Εὐχεταικὴ ὀριστικὴ. Ἄρρησις μή. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μακάρι νὰ, εἴθε νὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικού) : εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δοῦν, ὅσον πρόθυμος εἶ (= ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἀδμητε, μὴ λυπούμενον (= εἴθε νὰ σὲ βροῖσκαμε — νὰ σὲ εἴχαμε βροεῖ) Εὐρ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς δ'. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ μὲ τὸ ὄφελον (= ες, —ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου : ὄφελε Κῦρος

ζῆν (= ἔπρεπε νὰ ζῆ—εἶθε νὰ ζουσε) Ξ. ὡς ὄφελον παροῦθεν ἐκλιπεῖν βίον (= ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

§ 118. β') Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτική κυρίως εἶναι ἔγκλισις τοῦ προσδοκωμένου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτική

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὁπότε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ α' πρόσωπον) εἰσάγεται μὲ τὸ ἄ γ ε, ἄ γ ε δ ἦ, ἴθι, ἴθι δ ἦ, φέρε, φέρε δῆ (= ἐμπρός, ἐμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κ' ἄς). (Βουλευτική ὑποτακτική. Ἄρνησις μὴ): ἴωμεν (= πᾶμε). μὴπω ἴωμεν ἐκέισε (= μὴν πᾶμε ἀκόμη) Πλ. ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. μὴ σε κιχῶ (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς: μὴ ἄλλως ποιήσης (= νὰ μὴ κάμης) Πλ. μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἂ λέγει (= ἄς μὴ σὲ πείση) Πλ.

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτική λαμβάνεται πολλάκις μὲ σ η μ α σ ἰ α ν μ ἔ λ λ ο ν τ ο ς. (Μελλοντική ὑποτακτική. Ἄρνησις οὐ): οὐ γὰρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (= οὔτε ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, οὔτε θὰ ἰδῶ). καὶ νύ τις ὄδ' εἶπῃσι (= ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ ἔδομαι (= θὰ φάγω) καὶ πίομαι (= θὰ πῶ), τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικαὶ ὑποτακτικαὶ μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφέρονται κατὰ τὸ α' πρόσωπον, ἐκφράζει ἀ π ο ρ ἰ α ν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματικὴ ὑποτακτική. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ μὲ ὑποτακτικὴν): τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὧ Κρίτων; (= τί νὰ ποῦμε;) Πλ. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; (νὰ μιλήσωμεν ἢ νὰ σιωπῶμεν;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ β ο ὕ λ ε ἰ ἢ β ο ὕ λ ε σ θ ε, μὲ τὰ ὁποῖα σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως, ἢ ὁποῖα ἔξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου: βούλει σκοπῶμεν; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν;) Ξ.

§ 119. γ') Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἔγκλισις τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, χωρὶς καμμίαν ἀνασκοπὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἣτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλ-

λον καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐκπληρωθῆ. (**Εὐχετικὴ** εὐκτική. Ἄρ-
νησις μῆ): ὃ παῖ, **γένοιο** πατρὸς εὐτυχέστερος (= εἶθε νὰ γίνης)
Σοφ. **μῆ μοι γένοιθ'** ἂ βούλομ', ἀλλ' ἂ συμφέροι (= εἶθε νὰ μὴ μοῦ
γίνου...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ ο,
(ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς' προβλ. § 117, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκ-
πληρώτου): **εἶθε** σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν **γένοιο** Ξ.

Σημείωσις. Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο καὶ ἐπὶ εὐ-
χῆς ἀνεκπληρώτου (§ 117, 3): **εἶθ'** ὡς ἠβόοιμι, ὡς ὅπότε Ἑλλείοισι καὶ ἡμῖν
νεῖκος ἐτύχθη (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νεαῖτα, πού εἶχα ὅταν) Ὅμ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' καὶ γ' παραχωρῶν ἐπὶ προσταγῆς
γνομιῆνης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραωρήσεως: ταῦτ' **εὔποις**
Ἀχιλλῆι (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς = αὐτὰ πές τα παρακαλῶ)
Ὅμ. (προβλ. § 114, 2). **λήγ'** ἔριδος, Τρωῶας δὲ καὶ αὐτίκα διὸς Ἀχιλλεὺς ἄστεος
ἐξελάσσει (= κ' ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεὺς...) Ὅμ.

2) μὲ τὸ (δυνητικὸν) ἂν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει
κάτι **τὸ δυνατόν** κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (**Δυνητικὴ** εὐκτική.
Ἄρνησις οὐ): **ἴδοι** τις ἂν (= μπορεῖ νὰ ἰδῆ κανεὶς, θὰ ἔβλεπε κανεὶς)
Δημ. **Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης** Πλ. **ἔχοις ἂν με**
διδάξαι τί ἐστι νόμος; (= θὰ μποροῦσες νὰ με διδάξῃς;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεὶς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ
προσέτι πρὸς δήλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἔκφρασιν
μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς, ἢ ὅποια γίνεται μὲ λεπτό-
τητα: ταῦτα ποιούντων ἡμῶν εὐθὺς **ἂν** Ἀρταῖος **ἀποσταίη** (= ἀποστή-
σεται ὡς τὸ εἰκὸς = θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ξ. ὃ
παῖ, **γένοιο** πατρὸς εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, καὶ **γένοιο ἂν** οὐ
κακὸς (= καὶ θὰ γίνης, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. **χωροῖς ἂν** εἶσω
(= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ — ἔμπα μέσα, ἂν εὐχαριστεῖσαι) Σοφ. (προβλ.
§ 114, 2).

Σημείωσις α'. Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον
διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν: **Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν**
γνοίης, ποτέροισι μετοίῃ (= οὐκ ἂν ἔγνων = δὲν θὰ μποροῦσες νὰ καταλά-
βῃς τότε, πού ἐμάχετο) Ὅμ. (βλ. § 117, 2).

Σημείωσις β'. Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἥτοι ἄνευ τοῦ
ἂν (κεν, κε), καὶ ὡς δυνητικὴ: **ὅςτ' αἰεὶ θεὸς γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσασαι**
(= σώσασαι ἂν ἢ σώσειεν ἂν = μπορεῖ νὰ σώσῃ) Ὅμ. Τὸ μόριον ἂν (κεν, κε),

ἀρχῆθεν ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρθᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις προσειθέτο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾶ σαφεστέραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μὲ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 117,2). (Πρβλ. τὸ νεοελληνικὸν θά, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τοῦ θέλει νά, θενά μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέλλει νά, πρόκειται νά, καὶ τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσετο μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχισε νά συντάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν θά γράφη, θά γράψῃ—θά ἔγραφε, θά ἔγραψε κλπ.).

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ ἄν (κεν, κε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει (ἔχοις ἄν, ἔλθοις ἄν)· ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἄρνησις ἢ κάποια ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν: οὐκ ἄν λάβοις. τί ἄν τις εἴποι; ποῦ ἄν ἴδοι; ταῦτ' ἄν εἴη βλαβερά. (Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπάν, ἐπειδάν, ὅταν, ὅπότεν κλπ. ἐκ τοῦ ἐπεὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτε ἄν, ὅποτε ἄν κλπ.).

Σημείωσις γ'. Εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κατωτέρω, ἢ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι α') τοῦ πλαγίου λόγου. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν, συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος· β) ἐπαναληπτικὴ, εἰς προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Βλ. παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 120. δ') Προστακτικὴ. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἢ ἔγκλισις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως. (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἢ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν: ἄπιτε, παῖ, λύχνον Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν: ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ Πλ. γνῶθι σεαυτόν. ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις Ἰσοκρ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν: ἔστω (= ἄς εἶναι). ἐγὼ παραχωρῶ καὶ λεγέτω (= ἄς λέγῃ, ἄς πῆ) Πλ. οἱ δ' οὖν βοῶντων (= ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν: Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θορυβεῖτε. ὑγίαινε. ἐρρέτω (= ἄς πάῃ στὸ διάβολο).

Σημείωσις. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου ἀορίστου, λαμβάνεται συνήθως ἢ ὑποτακτικὴ, σπανιώτερον δὲ ἢ προσ-

τακτική, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου: *μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν δνειδίσης* Ἴσοκρ. *μὴ ποιήση. μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαυμάση* Δημ. *μηδεὶς ὑμῶν προσδοκῆσάτω* Πλ. (Βλ. § 118, 1).

§ 121. Ἀνασκόπησις. Ἀνασκοποῦντες τὰ περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν, ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστικὴ καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἡ δυνητικὴ εὐκτική, § 119, 2, καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστικὴ, § 117, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι οὐ (=δέν).

2) ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ αἱ δύο εὐχεταικῆ (ἦτοι ἡ εὐχεταικὴ εὐκτική, § 119, 1, καὶ ἡ εὐχεταικὴ ὀριστικὴ, § 117, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι μὴ.

Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις,

ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

§ 122. 1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἢ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικὴν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινα τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1): *τί τηρικὰδε ἀφῖξαι;* Πλ. (ἀφῖγμαί, ἵνα κτλ.): *τίνα ἂν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων;* Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀρέσκοι, κτλ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 118, 2): *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν;* (εἴπατε, σιγᾶτε—μὴ εἴπητε κτλ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α) **ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας**, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν **ναὶ** ἢ ἐν ἀπλοῦν **οὐ** (=ὄχι), ἢ κάποια ἄλλη βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ; κτλ.—οὐδαμῶς, ἦμιστά γε, κτλ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων *ἄρα, ἄρά γε, ἄρ' οὖν, ἦ, μῶν (μὴ οὖν), οὐκοῦν, οὐκουν κλπ*: Ὁ πατήρ σε ἀρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; **Μάλιστα** Ξ. *μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὔκουν* ἔργωε Ξ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, συνήθως προτάσσεται τοῦ

πρώτου μέρους αὐτῆς ἢ λέξεις πότερον ἢ πότερα, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ ἢ: *πότερα* ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φίλιαν δῶρα; Ξ.

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετάφρασις τοῦ π ὅ τ ε ρ ο ν (ἢ π ὅ τ ε ρ α) εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις δύναται νὰ παραλείπεται.

Σημεῖωσις. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ οὐ, ἄ ρ' οὐ, οὐ κοῦν κ.τ.τ., περιμένεται ἀπάντησις καταφατική, εἰς ἐρωτήσεις δέ, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ μ ἢ, ἄ ρ α μ ἢ, μ ῶ ν κ.τ.τ., περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: *οὐκ* ἐχθρὸς Φίλιππος; {(Περιμένεται ἀπάντησις: Ναί). *ἄρ'* οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατική: Ν α ἰ, ἐπὶ πᾶν ἔλθοι ἂν κλπ.) *οὐκουν* γέλωσ ἡδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (Ν α ἰ). *μὴ* ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; *Οὐκουν* ἔγωγε Ξ. *ἄρά γε μὴ* ἐμοῦ προμηθεῖ; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: Ο ὐ σοῦ προμηθεῦμαι). *μῶν* τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: Ο ὐ δ ἔ ν με ἠδίκηκε).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιοχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρηματος (τίς, ποῖος, πῶς κτλ. —ποῦ, πῶθεν, πῶς κλπ.): *Μανία* δὲ τίνος ἦν; *Φαργαβάζου* Ξ. *Ἐμὲ* δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν; *Ἐν Σκίψει* Ξ.

3) Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἦτοι ἐκφράσεις διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ κάτι τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (Ρητορικαὶ ἐρωτήσεις). Οὕτω

α) πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη μὲ τὸ τί οὐ ἢ τί οὐν οὐ καὶ ἐκφερομένη καθ' ὄριστικὴν ἀορίστου, ἢ σπανιώτερον ἐνεστώτος, ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς, § 118, 1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θεορμὴ παρὰ κλήσις καὶ ἅμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος: *τί οὐν οὐ καὶ Πρῶδικον ἐκαλέσαμεν;* (=καλέσωμεν οὐν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. *τί οὐ καλοῦμεν* δῆτα *Λυσιστράτην;* (=καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πρβλ. Λιά-

καινα δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄνδρα ;
= παντρέψου — πᾶρε).

β) ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: *ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη τοῦτω* (= ἔάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πρβλ. Κ α λ ὸ ε ἶ δ α ᾿ γ ῶ; καλὸ θὰ πῶ, καλὸ θὰ μαρτυρήσω = ἂν εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ) προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: *οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος;* (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρὸς ἔστιν ὁ Φ.) Δημ. *τίνι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων;* (= οὐδενί γε ἀρέσκοι ἂν...) Πλ.

3 Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς.

§ 123. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν του μόνον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἤτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, *διάρκειαν* ἢ *ἐπανάληψιν* τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, *σύνοψιν* ἢ *ἀπλήν πραγματοποίησιν* ἢ *τὸ τετελεσμένον* αὐτοῦ (§ 103, 2). Δὲν διατηροῦν ὁμως οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 103, 1), *ἀλλὰ*

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ εἰς τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) ἀναφέρονται *εἰς τὸ μέλλον*: *ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν* (§ 118, 1). *εἴπωμεν* ἢ *σιγῶμεν;* (§ 118, 2). *ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος* (§ 119, 1). *ἴδοι τις ἂν* (§ 119, 2). *ἄπτε, παῖ, λύχρον* (§ 120). *θαρσῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (= μάχου). Ὅμι.

2) εἰς τὰς ἐξηρημέναις προτάσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαοτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων:

λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (ὁ ἀόριστος ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)
ἔλεγον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ παρελθὸν)
ἢ ἵνα πεισθείητε (» » »)
ἔρω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ μέλλον)

Οἱ στρατιῶται ἔφρασαν τοὺς στρατηγοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν (= ὅτι, εἰ καὶ ἦ δεσσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἔνεστῶτες εἰδότηας καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. Δερκλίδας ἄρξων ἀφίκετο (= ἵνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλλον ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

§ 124. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα **συνείρονται** κατὰ τρεῖς τρόπους, ἴτιοι

1) **παρατίθεται** ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης χωρὶς κανένα σύνδεσμον. Ἡ τοιαύτη ἀπλή παραθέσις τῶν προτάσεων καλεῖται **σχῆμα ἀσύνδετον**, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρομοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλώσσάν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθως κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδίων, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (Πρὸβλ. Κ λ α ἰ ν ε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριά δ ἐ ν ἔ χ ο υ ν. Δ ἐ ν κ λ α ἰ ν ε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δ ἐ ν κ λ α ἰ ν ε γιὰ τὰ χιόνια ἢ κλεφτουργιὰ τ' ἀ ρ ν ἢ θ η κ ε κ λ π.).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ κάτι τι μὲ γοργότητα καὶ ζωηρότητα καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρὸβλ. *Συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθoῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον* Ξ. παύσομαι κατηγορῶν' ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε Λυσ.).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν μία περίοδος ἢ ἐν κῶλον περιόδου ἀρχίῃ ἀπὸ δεικτικῆν λέξιν, διότι αὐτὴ αὐτὴ ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγουμένων μὲ τὰ ἐπόμενα: "Ἄλλο δὲ στρατεύμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τόνδε

τὸν τρόπον· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν· **τούτω** συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ. (πρβλ. § 45, 2).

2) **συνδέονται κατὰ παρατάξιν**, ἦτοι μὲ παρατακτικούς συνδέσμους· (πρβλ. ἔφαγε κ α ἰ ἐκοιμήθη. ἔφαγε πολὺ κ α ἰ ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παρατάξιν, εἶναι ἀρχαϊκός· προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἦτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ μερικαὶ λέξεις (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμιακαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέτεσαν εἰς ἀπλᾶ μόρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π. χ. ἡ λέξις κ α ἰ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προσέτι, ἐπίσης, καὶ φράσεις οἷαι π. χ. **παίζει καὶ ἄδει** ἢ **Ζεὺς καὶ Ἥρα** ἀρχῆθεν ἐσήμαινον **παίζει, προσέτι ἄδει** — ὁ Ζεὺς, **προσέτι ἢ Ἥρα**.

3) **συνδέονται καθ' ὑπόταξιν**, ἦτοι μὲ ὑποτακτικούς συνδέσμους (εἰδικούς, αἰτιολογικούς, κλπ.) ἢ μὲ ἀναφορικός λέξεις. Διὰ τῆς τοιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἦτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, ἦτοι δηλοῦται ποία ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ ποία τὸ δευτερεῦον, συγχρόνως δὲ ποία ἢ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας· (πρβλ. ἄ φ ο ὕ ἔφαγε, ἐκοιμήθη—ἐ π ε ἰ δ ἡ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, ὅπου ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προῆλθεν ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ παρατάξιν, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποία καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι λέξεις, αἱ ὁποιαὶ κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικαί. Οὕτω π. χ. αἱ ἀναφορικαὶ λέξει ὡς (= ὅπως, καθὼς, κτλ.) καὶ ἔ ν θ α (= ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀδυσσεΐας ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικαί: **ὡς ὁ μὲν ἔνθα** καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (= ἔστι ἐκεῖνος ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο κτλ.).

Ἡδύνατο δὲ νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παρατάξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἑτέρα ἐκ

τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτελείαν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἑτέρας (τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἑξῆς λόγου. Καὶ κατὰ τὴν κατὰ παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἐσωτερικῆς, ἥτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς· (Ἐφαγε, ἐκοιμήθη—ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη = ἄ φ ο ὦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη. Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε—ἔφαγε πολὺ καὶ κακοδιαθέτησε = ἐ π ε ι δ ῆ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἀλλὰ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν κάποια λέξις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν παρατασσομένων προτάσεων, ἐκείνης ἢ ὁποία περιέχει τὸ δευτερεῦον νόημα, (ἥτοι κάποιο ἐπίρρημα ἢ κάποια ἄντωνυμία), ἰδιαίτερος πως τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν λογικὴν σχέσιν, ἢ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις ὥστε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥς τε = καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἄλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π.χ. ἔπεσε χιῶν πολλή, ὥς τε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (= ἔπεσε χιῶν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.), εὐκόλον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῇ ὡς **σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς** (ὥς τε). Ὁμοίως τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικὸν (= ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μὲ τὸ (βεβαιωτικὸν) γὰρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς· (εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήραος κλπ. = μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κλπ. Ἰλιάδος Θ, 583' πρβλ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προελθόντα σχετικὰ μόρια, εἶθε, αἶθε καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π.χ. Ἐτσι νὰ ζήσης, πῆγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἀλλὰ εἰς ἐν σύμπλεγμα προτάσεων, ὁποῖον π.χ. Ὀδυσσεΐας ν, 236 **αἰ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρόνιον' γνοίης χ'** (= γνοίης κε) *οἷη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται* (= εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γινώριζες κλπ.), ἦτο εὐκόλον τὸ μόριον αἰ (=εἰ), τὸ ὁποῖον εἰσάγει τὴν πρώτην, τὴν εὐχεταικὴν πρότασιν, νὰ νομισθῇ ὅτι εἰσάγει ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὕτη εὐχεταικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι

δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐτὴ ἐκφράζει. (Ἄν βέβαια, ξένη, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνώριζες κτλ.). Βλ. καὶ Ἰλιάδος Θ, 369 κ. ἔ.

Α'. Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν.

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 125. α') **Συμπλοκὴ καταφατικῆ (καί, τέ).** Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὄρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ καὶ (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ τέ (=καί).

Ὁ καὶ ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ τέ ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγουμένην· ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ τέ ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ μὲ ἐν ἀπλοῦν καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται χωρὶς ἔμφασιν, ἢ μὲ δύο καὶ (καὶ—καί), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν: οἱ πολέμοι ἐγρηγόρῃσαν **καὶ** ἔκαον πυρὰ πολλὰ Ξ. ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς **καὶ** τὰλλα φίλος ἦν **καὶ** τοὺς φόρους ἀπεδίδου Ξ. ἠσχύνθημεν **καὶ** θεοὺς **καὶ** ἀνθρώπους Ξ.

2) συνηθέστατα μὲ τὸ τέ—καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν, ὅπως καὶ μὲ τὸ καὶ—καί: ὁ Κῦρος ἠγάσθη **τε** αὐτὸν **καὶ** δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς Ξ.

Καταφατικὴ δὲ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ δύο ὄρων προτάσεως μὲ ἐν ἀπλοῦν τέ ἢ μὲ τὸ τέ—τέ εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς: τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσσατο φώρησέν **τε** Ὅμ. πατὴρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε** Ὅμ. ἢ **τε** βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἱ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχθοντο Ξ.

Σημείωσις. Μὲ τὸ καὶ συνδέεται πολλάκις πρότασις μὲ προηγουμένην πρότασιν, ἢ ὁποία ἔχει τὸ ἅμα ἢ ἅμα **τε**, εὐθύς ἢ εὐθύς **τε**, ἤδη ἢ ἤδη **τε**, οὕτω ἢ οὕτω **τε**, σχεδὸν ἢ σχεδόν **τε** ἢ τὴν φράσιν οὐκ ἔφθην (—ης, —η κλπ) μὲ μετοχὴν, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅπως σύγχρονον δύο πράξεων: καὶ ἤδη **τε** ἦν περὶ πλῆθυσαν ἀγορὰν **καὶ** ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες Ξ. οὐκ ἔφθισαν πηθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀτικὴν πόλεμον **καὶ** ἦγον ἡμῖν ἀμυνοῦντες (=δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν=

μόλις ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν) Ἰσοκρ. (Περβλ. Μόλις εἶχαμε καθίσει στὸ τραπέζι καὶ νά σο υ ἔρχεται κι' ὁ Πέτρος).

§ 126. Σημασία τοῦ καί.

1) Ἀρχῆθεν τὸ καί ἦτο ἐπίρροημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προσέτι, ἐπίσης (προσθετικὸς καί): ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς Ξ. (πρβλ. Κλαίει καὶ ἰ μιὰ χανούμισσα γιὰ τὸν μοναχογυιό της).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προῆλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ καί.

2) Ὁ καί εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ μεῖζον εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ ἔλασσον (=ἀκόμη καί, ἔστω καί): ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται. καὶ τριχὸς ἄξιον (=πὺν ν' ἀξιίχη ἔστω καὶ ἰ μιὰ τριχία) Ἀρφ. (Πρβλ. Τὰ ροῦχα μου, καὶ ἰ τὰ καλά, ὅποιος τὰ βρῆ, ἄς τὰ πάρη. Κ α ἰ δέκα δραχμὲς νὰ σοῦ δώσῃ, καλὰ εἶναι).

3) Ὁ καί εἶναι ἐναντιωματικὸς (=ἂν καί, μολονότι), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μὲ μετοχὴν (ὅπως καὶ τὸ καὶ ἰ π ε ρ): Ἀθηναῖοι καὶ οὐ μεταλαμβάνοντες τοῦ χρυσίου πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (=μολονότι δὲν ἔλαβον μέρος) Ξ. (Πρβλ. Στους χίλιους μέσα καὶ ἰ χωρὶς συντροφιά=καὶ ἰ ὅ μ ω ς χωρὶς...).

4) Ὁ καί εἶναι μεταβατικὸς, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῆ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα, (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος δέ): Ἐνιαῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χίλους Ξ. (Πρβλ. Πέρφτουν τὰ βόλια σὰ βροχὴ καὶ τὰ βουνὰ βογγᾶνε' κ' ἰ ἔνα πουλάκι φώναζεν ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικὸς καὶ ἰ πολλάκις εἰσάγει κάτι τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγουμένων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγουμένων: φιλοθηρότατος ἦν Κῦρος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος καὶ ἄρκιον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρесе (=ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορὰ) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρει καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει (=ὄθεν ἔστειλε κάποιον) Ξ.

5) Ὁ καί εἶναι συνδετικὸς. (Βλ. § 124, 2, καὶ § 125).

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ καί κατόπιν λέξεως, ἢ ὅποια δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἀντὶ νὰ τίθεται

μετὰ τὴν τοιαύτην λέξιν δοτικὴ πῶσις ἢ μία φράσις κατάλληλος, ἡ ὁποία νὰ περιέχῃ δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἡ ὁποία δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα (§ 35, 2, β'): ἐν τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἰκέται ἔμην (= ἴσα ἰκέταις=σάν ἰκέται) Θ. οὐχ' ὁμοίως πεποιθήκασι καὶ Ὅμηρος (=τῷ Ὅμηρῳ=μὲ τὸν Ὅμηρον) Πλ. παραλήσια ἐπεπόνθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (=παραπήσια τούτοις ἃ ἔδρασαν) Θ.

§ 127. β') Συμπλοκὴ ἀποφατικῆ. Εἰς μίαν ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατὸν νὰ ἀποφάσκειται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατὸν δὲ νὰ ἀποφάσκονται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοια) καταφατικῆν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ καὶ οὐ, (καὶ μὴ): ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς Δημ. αὔριον ἔωθεν ἀφίκου οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης Πλ.

Σημείωσις. Εἰς τὸν Ὅμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ οὐ δὲ=καὶ δέ ν, ἀλλὰ δέ ν, ἀλλ' ὄχι (διάφορον τοῦ οὐ δέ, τὸ ὁποῖον γράφεται ὡς μία λέξις): ἐνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐάνδανεν, οὐ δέ ποθ' Ἦρη (=ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ἦραν) Ὅμ.

2) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοια) ἀποφατικῆν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ οὔτε—τε, (μῆτε—τε): οὔτε ἐπεμείγνυντο παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε συνεχῶς ἐπολέμουν Θ.

3) δυνατὸν νὰ συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι), ἀμφότεραι ἀποφατικά. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ οὔτε—οὔτε (μῆτε—μῆτε, οὔτε—μῆτε, μῆτε—οὔτε): ἄνευ ὁμοιοῦς οὔτ' ἂν πόλις εὔ πολιτευθεῖη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη.

Σημείωσις α'. Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια) συνδέεται μὲ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοια) καὶ διὰ τοῦ οὔδὲ (μῆδὲ=οὔτε, μῆτε), ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσότημον μὲ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ: τούτων οὔδὲν ἔφραρον οἱ Ἕλληνες οὔδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον.

Τὸ οὔδὲ, μῆδὲ λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (=οὔτε, οὔτε καί): ἔβριον οὐ στέργουσι οὔδὲ δαίμονες Σοφ. οὔδὲ εἰς, οὔδὲ μία κλπ. (πρβλ. § 126, 2).

Σημείωσις β'. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς ἀντὶ τοῦ οὐ, οὔτε, οὔδὲ χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, μῆτε, μῆδὲ, ὅταν τὸ συνδεόμενον δι' αὐτῶν εἶναι πρό-
Ἀχιλλέως Α. Τζαοτζάνου

τασις ἐπιθυμίας (§ 121, 2): διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν, καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως Ξ. ἐγὼ θρασὺς οὐτ' εἰμὶ μῆτε γνοιμίην Σοφ. (πρβλ. Πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα. Μὴ σὲ νοιάζῃ γιὰ μένα μῆτε γὰ ρωτῆς τί κάνω).

§ 128. γ') Συμπλοκὴ ἐπιδοτική. Οὕτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὄρων μιᾶς προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) μὲ τὸ οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μὴ ὅτι — ἀλλὰ καί, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἓν, τόσον καὶ τὸ ἄλλο): **Οὐ μόνον** αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, **ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν** (λέγω) Ξ. **Οὐχ ὅτι** μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, **ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι** αὐτοῦ (= ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. **Μὴ ὅτι** θεός, **ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι** καλοὶ κἀγαθοί, ἐπειδὴν γινώσκω ἀπιστοῦμενοι οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας (= ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ο σ ι ς. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν οὐχ ὅτι προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστέρας φράσεως οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι (= δὲν θέλω γὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ μὴ ὅτι ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστέρας φράσεως μὴ εἶπησ ὅτι. (*Μὴ εἶπης ὅτι θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ.*).

2) μὲ τὸ οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι (ἢ σπανίως, οὐχ ὅτι) — ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μηδέ, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται (= ὄχι μόνον δὲν — ἀλλὰ καὶ δέν' οὔτε τὸ ἓν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο): **Οὐχ ὅπως** τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, **ἀλλ'** οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν (= "Ὅχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε...") Ἰσοκρ. ἐγὼ **μὴ ὅτι** ὑπὲρ ἄλλον, **ἀλλ'** οὐδ' ὑπὲρ ἑμαντιοῦ πώποτε δίκην ἰδίαν εἶρηκα (= ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαί.

Σ η μ ε ἰ ο σ ι ς. Τὸ μὴ ὅτι καθὼς καὶ τὸ μὴ τί γε κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ ἢ μηδέ (§ 127, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περὶ σοτότερον» ἢ «πολὺ ὀλιγώτερον», ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων: ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναιξὶ **μὴ ὅτι** ἀνδράσιν (= πολὺ περισσότερον εἰς ἄνδρας) Πλ. οὐκ ἔνι γ' αὐτὸν ἀγροῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιῆν, **μὴ τί γε** δὴ θεοῖς (= πολὺ ὀλιγώτερον βέβαια εἰς θεούς) Δημ.

3) μὲ τὸ οὐχ ὅπως — ἀλλὰ καὶ (ἢ, σπανίως, ἀλλά), ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεύτερον καταφάσκει

ται (= ὄχι μόνον δὲν — ἀλλὰ καί): τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι **οὐχ ὅπως** τιμωρήσαιντο, **ἀλλὰ καὶ** ἐπαινεῖσαν τὸν Σφοδρίαν (= ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν) Ξ. τῶν ἄλλων, ὄσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, **οὐχ ὅπως** σκευὴ ἀπέδοσθε, **ἀλλὰ καὶ** αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηγρᾶσθησαν (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι...) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 129. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθεις εἶναι οἱ ἑξῆς: **μέν, δέ, ἀλλά, ἀτάρ** (= ἀλλά), **μέντοι** (= ὅμως), **μὴν** (= ὅμως), **ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλὰ** (= ἀλλ' ὅμως), **ὅμως** (συνήθως μὲ κάποιον ἐκ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, οἷον ὅμως **δέ, δ'** ὅμως, **ἀλλ'** ὅμως, ὅμως **μέντοι** κτ.), **καίτοι** (= καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι **μέν, δέ, μέντοι, μὴν** δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ **μὲν** παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ **καίτοι** συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι (βλ. κατωτέρω): οὕτω πιθανῶς ἔλεγον **καίτοι** ἀληθές γε οὐδὲν εἰρήκασι (= καὶ ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα) Πλ.

§ 130. Προτάσεις ἢ ὅροι μιᾶς προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ **μὲν — δέ**: ἤγειτο **μὲν** Χειρῖσσοφος, ὠπισθοφυλάκει **δὲ** Ξενοφῶν Ξ. ἦν ἡδὲ **μὲν**, κεφαλαλγές **δὲ** Ξ.

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρα ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ **μὲν** ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **δὲ** ἀκολουθεῖ τὸ **δ' αὖ** (= δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου) ἢ τὸ **μέντοι** ἢ **ἀλλὰ** ἢ **ὅμως** **δὲ** ἢ **ἀλλ'** ὅμως ἢ **οὐ μὴν** ἢ **οὐ μὴν ἀλλὰ**: καὶ οἱ **μὲν** ἠγοῦντο, **Κλέαρχος μέντοι** ἐπορεύετο τὸ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει Ξ. τοῖς στρατιώταις ὑποψία **μὲν** ἦν ὅτι Κῦρος ἄγοι πρὸς βασιλέα, **ὅμως** **δὲ** ἐδόκει ἔπεσθαι Ξ.

§ 131. 1) Ὁ μὲν χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἥτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινα βραχυλογία, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἔξωθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα (σχῆμα ἀνταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως **τουλάχιστον**: λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) Ἡρόδ.

Σημείωσις. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἥτοι) ὡς **βεβαιωτικός** (=ἀλήθεια, βεβαίως): καὶ μὰ τότε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐποτε φύλλα καὶ ἄζους φύσει (= τὸ ὅποσον βέβαια δὲν θὰ βγάλῃ ποτὲ) Ὅμ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν πάνυ μὲν οὐν (=βεβαιωτικὴν) κ.τ.τ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα χωρὶς νὰ προηγήται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δὲ α') ἀντιθετικὸς σύνδεσμος (=ὄμως): ταῦτα πάντες αἰεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδέεις δεδύνηται Θ. β') μεταβατικός, ἥτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περίοδον μὲ τὰ προηγούμενα (προβλ. καί, § 126, 4): Ἐπει δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο ἠγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι πορομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων Ξ.

Σημείωσις. Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς κάτι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγούμενων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικός σύνδεσμος τὸ ἀλλὰ μὴν (=προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ τὸ καὶ μὴν, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα (=ἀλλ' ὄμως, ἐν τούτοις): ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνος γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανεροῦ Ξ. ἐνταῦθα Γαυλίτης εἶπεν καὶ μὴν, ὦ Κῦρε, λέγονοί τινες οὐ πολλὰ ὑπὸ σκεῖ (=ἀλλ' ὄμως) Ξ.

§ 132. Ὁ σύνδεσμος ἀλλὰ λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικὸς ἐπὶ ἰσχυρᾷ ἀντιθέσεως δύο τινῶν ὅλως ἀντιθέτων ἢ ὅλως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως κάτι καταφατικὸν πρὸς κάτι προηγούμενον ἀποφατικὸν (οὐκ—ἀλλὰ ἢ μὴ—ἀλλὰ = δὲν—ἀλλά, ὅχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά· σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν): οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα Πλ. αὖξιν μὴ τὴν βασιλείας, ἀλλὰ τὴν σαντοῦ ἀρχὴν Ξ.

Σπανιότερον ὄμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ ἀλλὰ καὶ κάτι ἀποφατι-

κὸν πρὸς κάτι προηγούμενον καταφατικὸν (ἄλλ' οὐ ἢ ἀλλὰ μὴ = καὶ ὄχι): δεῦρο νόμος (ἐστὶ) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως (=καὶ ὄχι μαθήσεως) Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικός, ἦτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προηγουμένου νοήματος, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται κάπως εὐρὺ (ἀλλὰ = μόνον): τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἀλλὰ τὰ πλάγια λυπεῖ Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ ἀλλὰ κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως, ἢ ὁποία περιέχει τὴν λέξιν ἄλλος ἢ ἔτερος (ἀλλὰ = παρὰ μόνον): ἐν τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φίλια οὔτε Ἑλληνίς, ἀλλὰ Θραῖκες Βυθνοὶ Ξ.

Ἄλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παρὰ μόνον λαμβάνεται συνήθως κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν ἀλλά, ἀλλὰ τὸ ἀλλ' ἢ ἄνδρες οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροὶ εἰσιν ἀλλ' ἢ κατ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν (=παρὰ μόνον) Ξ. Προῆλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (ἀλλ' ἢ) ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων, ἦτοι ἐκ φράσεων, οἷαι π. χ. οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε, ἀλλὰ τοῦτο—καὶ—οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἢ τοῦτο, προῆλθεν ἔπειτα ἡ φράσις οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἀλλ' ἢ τοῦτο.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Ποικίλη εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι τοῦ συνδέσμου ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ἀλλὰ λαμβάνεται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀ π ε ν α ν τ ῖ α ς: πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπανοι μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμῶν Ξ. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς (ἀ λ λ ἄ = ἐμπρὸς λοιπὸν, λοιπὸν): ἀλλὰ πίθεσθε (=λοιπὸν ἀκούσατέ με)"Ομ. 3) μετὰ πρότασιν, ἰδίᾳ ὑποθετικῆν ἢ αἰτιολογικῆν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τ ο υ λ ἄ χ ι σ τ ο ν: εἰ τοῖνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, ἀλλὰ κρέα γε εὐωχοῦ (=τουλάχιστον τρῶγε ἄφθονα κρέατα) Ξ. ὁ θεοὶ πατρῶοι, ἀγγέρεσθ' ἀλλὰ νῦν (=τουλάχιστον τώρα) ἐνν. εἰ μὴ πρότερον).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Ἡ φράσις οὐ μὴν ἀλλὰ (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προῆλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ οὐ μὴν κάποιου ῥήματος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοεῖται ἔξωθεν: ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κἀκείνον ἐξετραχίλισεν οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κύρρος (=οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος ἢ οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κύρρος, ἀλλὰ κλπ.) Ξ, καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ οὐ γὰρ ἀλλά.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς γ'. Ὁ σύνδεσμος ἀλλὰ ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος

τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ἄλλα τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος. Ἡ ἀρχικὴ αὐτῆ σημασία τοῦ ἀλλὰ διαφαίνεται εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Α, 280: *Εἰ δὲ σὺ κρατερός ἐσοι, θεὰ δὲ σε γείνατο μήτηρ, ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστι, ἐπεὶ πλέονεσσαι ἀνάσοι* (= α' εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ., β' μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. Βλ. § 124, 2).

Ὁ δὲ σύνδεσμος ὁμῶς (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος ὁμοῦ) προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος ὁμῶς (=ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου) Βλ. Ἰλιάδος Α, 196, Ξ 62 καὶ Μ, 239 ἢ Ὀδυσσεΐας λ, 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι μὲν, μήν, μέντοι (=μὲν τοι), καίτοι (=καί τοι) ἀρχῆθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (=ἀλήθεια, βέβαια κλπ.βλ. § 124,2).

3. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 133. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ ἦ καὶ ὁ εἶτε, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ ἦτοι, ἔάντε, ἄντε, ἦντε.

1) Ὁ διαζευκτικὸς ἦ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως ὅπως εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἡ διαζευξις γίνεται χωρὶς ἔμφρασιν, τίθεται ἄπαξ μεταξὺ τῶν διαζευγνυμένων μελῶν, ὅταν δὲ ἡ διαζευξις γίνεται μὲ ἔμφρασιν, τίθεται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνυμένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν ἀντὶ τοῦ ἦ—ἦ τίθεται προσέτι ἦτοι—ἦ ἢ ἦ—ἦ καί: *χωρῶ τοῖς εἰρημένοις ἦ ζῆται βελτίω τούτων Ἰσοκρ. ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγὴν ἔχε. ἦτοι κείνῳ γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἢ σὲ Ἡρόδ. ἢ ξένος ἦ καὶ τις πολίτης Δημ.*

Τὰ διαζευγνύμενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν δύο ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): *εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω, ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ διὸς Ὀδυσσεὺς ἢ δὲ (=ἦ) σὺ Πηλεΐδην Ὀμ.*

Σημείωσις. Τὸ μόριον ἦ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι

α) εἰς ἐπανάρθωσιν προηγουμένως λεχθέντος (ἐπανορθωτικός ἦ): *ἔροῦ δὲ τὴν κναγὸν Ἄριεμιν, τίνας ποινὰς τὰ πολλὰ πνεύμαι ἔσχεν ἐν Αὐλίδι ἦ γὰρ φράσω (=ἦ καὶ λυτὸν ἢ θά τὸ δηλώσω ἐγὼ) Σοφ.*

β) εἰς διασάφισιν προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἢ ὁποῖα παρίσταται γενικὴ πῶς καὶ ἀόριστος (διασαφητικός ἦ): *Τί τηρικὰδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἦ οὐ πρῶ ἔτι ἐστίν; Πλ. (Πρβλ. Τί κάθεσαι ἐδῶ; ἦ περιμένεις κανένα;).*

γ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰδ' ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ δὲ περιπτώσει: *οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἴσον εἰσέναι, ἢ ἀποθανεῖται Ἡρόδ. (Πρβλ. Γιά*

δῶσε μας τὴν κόρη σου· ἢ θεὰ πᾶμε σένα — εἰ δ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ.). Βλ. καὶ § 31, 3 (συγκριτικὸν ἦ).

2) Διὰ τοῦ εἴτε—εἴτε, (ἐάντε—ἐάντε, ἄντε—ἄντε, ἦντε—ἦντε) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνυομένων: **εἴτε** *Λύσανδρος* **εἴτε** *ἄλλος τις* Ξ. **ἐάντε** *νῦν ἐάντε* *αἴθις* *ζητήσητε ταῦτα, οὕτως ἐρῆσητε* Πλ. (Βλ. καὶ ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοί (παρατακτικοί) σύνδεσμοι.

§ 134. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ γὰρ (διότι), σπανίως δὲ ὁ ὡς (=διότι) καὶ ὁ ἐπεὶ (=καθόσον). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 124, 2): *μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον* Ἰσοκρ. *ἦν ρικῶμεν, γυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἄρπαγὴν τραπέσθαι ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἐστίν, ἀλλ' ἀχθοφόρος* Ξ. *μέγα δὲ τὸ ὄμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντροφῶν* (=καθόσον καὶ εἰς τὰ θηρία κτλ.) Ξ.

2) Ὁ γὰρ συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασάφησιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινα τῶν προηγουμένων (διασαφητικὸς γὰρ=δηλαδή): *Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν* (=ἔλεγε δηλαδή ὅτι κτλ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ γὰρ κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ μέγιστον κτλ. (§ 23).

Σημείωσις α'. Τὸ ἐπεὶ ὅταν συνδέῃ παρατακτικῶς λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καί τοι: *ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι)· ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι* (=καίτοι ἐβουλόμην ἂν=μολονότι θὰ ἦθελα κλπ.) Πλ.

Σημείωσις β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ γὰρ προτάσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ (ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν οὐδέ) ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ=διότι καὶ) ἢ εἰς ὅλην τὴν πρότασιν, ἢ ὅποια εἰσάγεται διὰ τοῦ γὰρ (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ=καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καί: *ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσφορον τὸν Λάκωνα καὶ Μέωνα τὸν Θετιάλον· καὶ γὰρ αὐτὸς Μέων ἐβούλετο* (=διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μέων τὸ ἠθέλε) Ξ. *ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων· καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεπε τοὺς γιγνομένους δασμούς βασιλεῖ* (=διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.) Ξ. *Οὐδέεις πόλιτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσβές...*

λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγτο (=διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.). Ξ.

§ 135. Πολλάκις ἡ πρότασις, ἡ ὁποία εἰσάγεται διὰ τοῦ γὰρ, παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβالλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται ὡσανὺ νὰ συνδέῃ καθ' ὑπόταξιν καὶ νὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἔπει ἢ ἔπειδ ἢ: Ξενοφῶν λαβῶν βοῦν ὕφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβροῖθει (=ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κτλ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κάποιας κλητικῆς) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον: Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θεικτῆρια οἶδας, τῶν ἐν γέ σφιν ἄειδε (=ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κτλ.). Ὅμ. ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφι χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἥτοι μὲ τὸ βέβαια: ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ἴστε γὰρ αὐτὰ ὥσπερ καὶ ἐγὼ, συμβοιλεύετε τὰ ἄριστα (=καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κτλ.) Ξ.

Σημεῖωσις α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προῆλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις ἄλλ' οὐ γὰρ νὰ σημαίνῃ ἀλλ' ὁμως: ἐκαλλονόμην ἄν καὶ ἠβρονόμην, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι (=ἀλλ' ὁμως δὲν τὰ γνωρίζω). Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτω: ἄλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἀβρόνομαι· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι.

Σημεῖωσις β'. Τὸ γὰρ προῆλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικῶ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρ α), τὰ ὁποῖα ἀμφοτέρω δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γὰρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποίαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις: τὸ φιλομαθές καὶ φιλόσοφον ταῦτόν· ταῦτόν γὰρ (=τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προῆλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ (πρβλ. § 124, 2).

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι.

§ 136. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι ἄρα, δῆ, οὖν, γοῦν,

οὐκοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι καὶ ὥστε συνδέουν μὲ τὰ προηγούμενα περιόδων κῶλα ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ **ἄρα**, **δή**, **οὖν**, **γοῦν** καὶ **τοίνυν** οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Βλ. κατωτέρω παραδείγματα καὶ πρβλ. § 125, τε, § 129, 2 καὶ § 135, Σημ. β').

§ 137. α' Οἱ σύνδεσμοι **ἄρα**, **δή**, **οὖν** καὶ **τοίνυν** ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης **λοιοπὸν** καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **λοιοπὸν**. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

1) Ὁ σύνδεσμος **ἄρα** κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἴτοι συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ προηγούμενων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ: *εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, εἰλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι· σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο* (= σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοὶ* Λουκ.

Σημείωσις. Τὸ μόριον **ἄρα** (ποιητικῶς καὶ **ἄρ** ἢ **ῥά**) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐννοιῶν, ἴτοι ἐσήμαινε **εὐθέως κατόπιν, φυσικά, ἀκριβῶς**: *ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ ἐξέτο* (= ἀμέσως κατόπιν ἐκάθισε) Ὁμ. *μῆσαιτο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμίμητος Αἰγίσθοιο, τὸν ῥ'* (= ῥά) *Ἀγαμεμνονίδης ἔκταν' Ὀρέστης* (= τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς ἐφόνευσε...) Ὁμ.

Πολλάκις δὲ τὸ **ἄρα** λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστέρων, καθὼς βλέπω τὸ ῥα κ.τ.τ.**, ἴτοι, ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα νῦν πράγματι συμβαίνουν, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἑνὸς ἄλλου ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος: *οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μῆδῳ ἀντίστησαν Θ. ὦ πόποιο, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες* Ὁμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ **ἄρα**, ἢ ὁποῖα ἐκφράζει εἰρωνείαν, τὸ **ἄρα** λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως: *πὼς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθείροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστι* (=ἐκτός ἐάν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κλπ.) Ξ.

2) Τοῦ **δή** καὶ τοῦ **οὖν** ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἢ χοῆσις εἶναι ἐν γένει ἢ αὐτή, ἴτοι ταῦτα

α) εἰσάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἴτοι ἐπακολού-

θημα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (=φυσικὰ λοιπόν): οἱ *Θαφακηροὶ* ἔλεγον *ὅτι οὐ πάποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε' ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι* Ξ. ἐν Ἐφέσῳ ἦδη ὄντος αὐτοῦ τοῦ (Θίβρωνος) Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατεύμα· ὁ μὲν *οὖν* Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε Ξ.

β) χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται μὲ κάποιαν παρεμβλλομένην παρενθέσιν (πρβλ. § 135): οἱ μὲν *δὴ* ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβανον εἰς τὰς κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἦδη σκοταῖοι, (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὄλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε *δὴ* συλλεγόντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κλπ. Ξ. οἱ μὲν *οὖν* Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν Ξ. ὁ δὲ Πρόξενος, (ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν δπλιτῶν), εὐθὺς *οὖν* εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα Ξ.

Σημείωσις α'. Τὸ μόριον *δὴ* ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, ὡσάκις ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἓν παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἦτο ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν (=τόρα, νά! πιά, δά): *Τεύκρος πέλον, δὴ* τῶν ἀπέκτατο πιστὸς εἰταῖρος (=νά! καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκε—νά! μᾶς ἐσκοτώθηκε—τόρα μᾶς ἐσκοτώθηκε) Ὁμ. Οὕτω *νῦν* δὴ =τόρα δὰ ἢ τότε πιά, τότε *δὴ*=τότε πιά, *πάλα* *δὴ*=εἶναι πολὺς καιρὸς πιά, καὶ *δὴ*=λοιπὸν νά: *Βλέπον κάτω καὶ δὴ* βλέπω (=λοιπὸν νά! κοιτάζω) Ἀρφ.

Σημείωσις β'. Τὸ μόριον *οὖν* ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἦτο καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πᾶσι περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι: *Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέραν τε πόλιν καὶ γαῖαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν* ἐσθῆτος δεινῆσαι οὔτε τευ ἄλλον (=οὔτε φορέματα, σὲ βεβαιῶ, θὰ σοῦ λείψουν—οὔτε φορέματα βέβαια θὰ σοῦ λείψουν κλπ.) Ὁμ. εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ *οὖν* ἐστὶ θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴη (=ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. πάνν μὲν *οὖν* (=βεβαιότατα). Πρβλ. § 131, 1 Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ *οὖν* καὶ εἰς τὸ δ' *οὖν*, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπάγεται κάτι τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικὸν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὅποια ἐνέχουν κάτι, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀμφισβητηθῆ: ἐν ταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπίαξα ἢ Συεννέσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κῦρος δοῦναι χρήματα πολλά· τῇ δ' *οὖν* στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τετάρτων μηνῶν (=ὅπωςδήποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στρα-

τευμα κλπ.) Ξ. *Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα αἰθήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς* (= ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σημειώσεις γ'. Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ (ὄλως) τ ο ὕ ν α ν τ ί ο ν, (ὄλως) ἀ π ε ν α ν τ ί α ς : οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται ; πάντα μὲν οὖν (=ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημειώσεις δ'. Τὸ γοῦν (τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ τοῦ προηγουμένου γέ=βεβαίως ἢ τουλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν καὶ 3) τουλάχιστον, ὁποσδήποτε.

3) Οὐκοῦν, οὔκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (οὔκ) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικὸν (=λοιπόν), τὸ δὲ οὔκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικὸν (=λοιπὸν δέν): οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι ; (=λοιπόν, εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. οὔκουν μ' ἐάσεις ; (=λοιπὸν δέν θὰ μ' ἀφήσης ;) Σοφ.

Σημειώσεις. Τὸ οὔκουν εἰς διαλόγους, ὅταν εἰσάγη ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν, ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐδαμῶς, οὐδὲ ὄλως : ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι ; Οὔκουν ἔγωγε Ξ.

4) Τὸ τοίνυν (ἐκ τοῦ τοί=βεβαίως καὶ τοῦ νῦν—νῦν=τώρα, λοιπόν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον: Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ δσιον καὶ τὸ ἀνόσιον λέγω τοίνυν ὅτι τὸ μὲν δσιὸν ἐστίν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (=λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 138. β' 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάρτοι, (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρ), εἰσάγουν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (=γιαυτὸ ἀκριβῶς λοιπόν, γιαυτὸ ἴσα-ἴσα): Πρόξενος ᾤετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν τοιγαροῦν αὐτῶ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοι τῶν συνόντων εἶνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλενον Ξ.

2) Τὸ ὥστε, ὅταν συνδέη κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνηθέστερον κῶλον περιόδου), ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γιαυτὸ λοιπόν, ὥστε: καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε Τισσαφέρους ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον Ξ.

Β'. Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν.

1. Εἰδικαὶ προτάσεις.

§ 139. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τοὺς εἰδικοὺς συνδέσμους **ὅτι** καὶ **ὥς**, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ μὲ τὸ **ὄ**, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ μὲ τὸ **οὔνεκα**, εἰς τοὺς τραγικοὺς καὶ μὲ τὸ **οὔθουνεκα**, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ μὲ τὸ **διότι** = ὅτι, πῶς, πού) καὶ χρησιμοποιεῖται

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κτλ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὁρᾶν, ἀκούειν, κτλ.) ἢ γνωστικῶν (γινώσκειν, εἰδέναι, κτλ.), ἢ ὡς ἐπεξήγησις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τοῦτο, ταῦτα — ὅ, § 23).

2) ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ, κτλ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς ἄλις (ἔστιν), δῆλόν (ἔστιν), κτλ.

§ 140. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαοτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1. ἄρνησις οὐ). Ὅταν ὅμως τὸ ἔημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, τότε συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου (βλ. § 119, 2, Σημ. 3): λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὑβριστῆς εἰμι (= πῶς εἶμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἢ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἢ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ...) Ξ. Ἰσως εἴποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πρβλ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄδικος). — ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀρτιάς δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη Ξ. ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε Θ. — ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς Ξ. ταῦτα λέγω ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κτλ.). Πλ.

Σημείωσις α'. Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὐ οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω καλά ἢ βεβαιότατα), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς), αἰ ὀποῖα παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικά ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥήμα, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἀναφέρεται: ἀκούετε, εὐ οἶδ' ὅτι. καὶ

ἔμεις Ἰάσος ὄνομα Ξ. οὕτω σοι διαφερόντως ἤρσασκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι **δῆλον** ὅτι Πλ. (Ἐντεῦθεν προήλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπίρρημα δηλονότι καὶ δηλαδῆ).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κατὰ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπλῆ γνώμη ἢ ἰσχυρισμὸς τοῦ λέγοντος. Διὰ τοῦτο δὲ κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα **διαβάλλειν, πείθειν, κτλ.**: *Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ* (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Ξ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς γ'. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικήν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικήν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ: *ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῦεν* (= ὅτι ἀδικοῦσι ἢ ὅτι ἡδίκουν). *ἔλεγον ὅτι πεφευγὼς εἶη* (= ὅτι πέφευγε ἢ ὅτι ἐπεφεύγει).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς δ'. Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα φημί (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα νομίζειν, ἠγείσθαι, οἴεσθαι, κτλ.).

Τὰ δὲ αἰσθητικὰ καὶ τὰ γνωστικὰ ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Βλ. κατωτέρω τὰ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

§ 141. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς αἰτιολογικοὺς συνδέσμους **ὅτι, διότι, ὡς** (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ μὲ τοὺς (κυρίως χρονικοὺς) συνδέσμους **ἐπεὶ, ἐπειδὴ** (καὶ σπανιώτερον **ὅτε** καὶ **ὁπότε** = ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς καὶ μὲ τὸ **οὕνεκα** ἢ **ὀδοῦνεκα** = ἐπειδὴ, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1) ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου· (ἄρνησις **οὐ**. Πρὸβλ. εἰδικὰς προτάσεις): *Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λεύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἤλθον* Θ. *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στοράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. *Λέομαί σου παραμῆναι, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνδὸς ἡδίων ἀκούσαιμι ἢ σοῦ* (= διότι ἐγὼ) Πλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς α'. Μὲ τὸ ὅτι κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις

μετὰ τοῦ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα (χαίρω, ἡδομαι, θαυμάζω, κλπ.) ἢ κατόπιν φράσεων, οἷαι αἰσχρόν (ἔστι), δεινόν (ἔστι), θαυμαστόν (ἔστι) κ.τ.τ. : χαίρω, **ὅτι** εὐδοκίμεις Πλ. οἱ στρατηγοὶ εὐθαύμαζον, **ὅτι** Κῦρος οὐ φαίνοιτο Ξ.

Ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀνοτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις, ἢ ὁποῖα εἰσάγεται μὲ τὸ εἰ (ὡς αἰτιολογικόν), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῇ (ἄρνησις μὴ) : Σωκράτης εὐθαύμαζεν, **εἰ** τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀγούριον πράττειτο (=εὕρισκε παράδοξον, ἂν κανεῖς) Ξ. οὐ θαυμαστόν, **εἰ** μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν ; (=δὲν εἶναι παράδοξον, ποῦ δὲν) Ξ.

Σημείωσις β'. Τὸ αἰτιολογικὸν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ **ὅτι** οὕτω (=διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον) : πολὺ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐν τῇ νυνὶ παρεστῶσῃ ξυμφορᾷ, **ὡς** ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρῶτος φέρεις (=ὅτι οὕτω ῥαδίως κλπ.=διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ=διότι τόσον ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ προτάσεις.

§ 142. Αἱ τελικαὶ προτάσεις, ἦτοι αἱ προτάσεις αἱ ὁποῖαι δηλοῦν (τὸ τέλος, ἦτοι) τὸν σκοπὸν μιᾶς ἐνεργείας

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς τελικοὺς συνδέσμους **ἵνα**, **ὅπως** καὶ **ὡς** (καὶ **ὄφρα** εἰς τοὺς ποιητὰς=γιανὰ, νὰ), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, εἰσάγονται μὲ τὸ **ἵνα** **μὴ**, **ὅπως** **μὴ** καὶ **ὡς** **μὴ**, ἢ μὲ μόνον τὸ **μὴ** (=γιανὰ μὴ, νὰ μὴ).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρκετικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς : κύνας **τρέφεις**, **ἵνα** σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων **ἀπερύκωσιν** (=γιανὰ ἀπομακρύνουν) Ξ. Ξενοφῶν **ἠγεῖτο** πρὸς τὴν φανεράν **ἔκβασιν**, **ὅπως** ταύτη **τῇ** ὁδῷ οἱ πολέμοι **προσέχοιεν** τὸν νοῦν (=γιανὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τοὺς ἐστραμμένην) Ξ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα **κατέκασε**, **ἵνα** μὴ Κῦρος **διαβῇ** Ξ. **Μὴ** φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, **μὴ** **δοκῆς** εἶναι κακὸς (=γιανὰ μὴ φαίνεσαι) Ἰσοχρ.

Σημείωσις α'. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγήται ἱστορικός χρόνος, εἴτε ἔνεκα ἔλξεως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῇ ὁ σκοπὸς ὡς μία ἀπλὴ σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος : νῦν δ' ὥρη δόροιο τάχιστα μοι ἐνδον εἰταῖροι **εἰεν**, **ἵν'** ἐν κλισίῃ λαρὸν **τετυκοίμεθα** δόρον "Ομ. ἴσως δέ που ἢ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτερίζει, ὡς ἄπορος **εἶη** ἢ ὁδός (=γιὰ νὰ εἶναι ἀδιάβατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, πρὸς δήλωσιν σκοποῦ, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ, ὅταν προηγήται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις, ἢ ὁποῖα δηλοῖ κάτι τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἔγινε : **εἰ** γὰρ ὄφελον οἶόις **εἶναι** οἱ

πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἱοί τε ἦσαν αὐτὰ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (=γιανὰ ἠμποροῦσαν) Πλ. *ἔδει* τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν (=γιανὰ μὴν μποροῦσε τώρα) Ξ. (πρβλ. *ἔπρεπε* νὰ ἦσουν ἐκεῖ γιανὰ *ἔβλεπες*, *τί ἔκανε*).

Σημεῖοις β'. Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλακίς τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (ποιητ. κεν, κε, § 119, 2), ὅποτε ὑπολανθάνει ὑπόθεσις τις: ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νῆσαι (=ὡς ἂν ἀπέλθης=γιανὰ ἐπιστρέψης) Ὁμ. τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (=γιανὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. τοῖς ρικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βῶν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐσιτῶντο (=γιανὰ συμποσιάζουν) Ξ.

Σημεῖοις γ'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅπου. Πρβλ. Ἴλ. Κ, 128 *κείνους δὲ κηχρόμεθα πρὸ πυλάων ἐν φυλάκεσσι*, ἵνα γὰρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέσθαι (=διότι ἐκεῖ κλπ.), Ἴλ. Ε, 359 *ὄς δέ μοι ἴππους, ὄφρα ἔς Ὀλύμπιον ἴκωμαι, ἴν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν* (=ὅπου εἶναι κλπ.). Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. ν, 363 *χρήματα μὲν μυχῶ ἄντρον θεοσπεσίῳ θείομεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη*, τὸ ἵνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ὄχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (=ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (=γιανὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικοῦ (=οὕτως, ἔτσι, § 124, 2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἴλ. Υ, 429 *ἄσσοι ἴθ'*, ὡς κεν θάσσοι δλέθροισι πείραθ' ἴκηαι (=ἔτσι νὰ φθάσης—γιανὰ φθάσης). Ὁμοίως τοῦ ὅπως, τὸ ὅποιον ἐσημαίνειν ἀρχῆθεν πῶς, μὲ ποῖον τρέπον ο, ἡ τελικὴ σημασία (=γιανὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. α, 76 *περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃσι* (=πῶς νὰ ἔλθῃ—γιανὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (=ἕως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἴλ. Β, 229 *τίητε, φίλοι, καὶ μείναιτ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν*, ἢ εἰτὸν Κάλχας μαντεύεται ἡδὲ καὶ οὐκί (=ἕως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν—γιανὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (=μήπως) ἡ τελικὴ σημασία (=γιανὰ μὴ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἴλ. Α, 552 *ἀπόσιγχε, μὴ τι νοήσῃ Ἥρη* (=μήπως καταλάβῃ τίποτε—γιανὰ μὴ καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικά προτάσεις.

§ 143. Ὑποθετικά προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖα* δηλοῦν ὑπόθεσιν, ἦτοι κάποιον ὄρον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ κάτι τι (ἂν θῆλῃ, ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ).

Αἱ ὑποθετικά προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μὲ τὸ εἰ (=ἐάν, ἂν, σάν, ἄμα) καὶ μὲ τὸ ἐάν (ἂν, ἦν, τὰ ὁποῖα προῆλ-

θον ἐξ ἐνώσεως τοῦ εἰ μὲ τὸ δυνητικὸν ἄν· βλ. § 142, 2, Σημ. β' καὶ προβλ. τὰ Ὀμηρικὰ εἴ κεν, εἴ κε, αἶ κεν, αἶ κε=εἶάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι μὴ καὶ σπανιώτατα οὐ, (ἐνῶ αὐταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως). Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προῆλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχητικὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν μὴ' (βλ. § 124, 3 καὶ προβλ. τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ εἶάν ἢ ἄν ἢ σὰν ἢ ἅμα ἔχουν ἄρνησιν τὸ δέν, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου οὐ, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ νὰ ἔχουν ἄρνησιν τὸ μὴ: ἄν δέν τὸ ἐβλεπα, δέν θὰ τὸ πίστενα—νὰ μὴν τὸ ἐβλεπα, δέν θὰ τὸ πίστενα).

§ 144. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ ὑπόθεσις (ἢ ἠγοούμενον), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποίαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται ἀπόδοσις ἢ ἐπόμενον ἢ συμπέρασμα Ἐπίθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται ὑποθετικὸς λόγος.

Ἐποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν τέσσαρα εἶδη.

1. Πρῶτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι κάτι πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἵανδήποτε ἔγγλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λόγος συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ (=ἄν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κτλ. Λουκ. Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλπε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει (=ἄν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κτλ.) Ξ. εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ Πλ. εἰ ψεῦδομαι, ἐξέλεγε Πλ. εἰ ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε Ξ.

2. Δεύτερον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἤτοι κάτι τι τὸ ἀντίθετον πρὸς ὅ, τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἔγινε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιοῦτους ὑποθετικοὺς λόγους): φῶς εἰ μὴ εἶχο-

μεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν (=ἂν δὲν εἶχαμε, θὰ ἤμαστε) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (=δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἂν δὲν τὸν διέτασσα ἐγὼ) Ξ.

3. τρίτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι μία ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἥτοι κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς θέτει κανεῖς εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἂν τοῦτο εἶναι καὶ κάτι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 119, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατακικοῦ, ἡ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κτλ.): οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο (=δὲν θὰ ἐξοῦσε κανεῖς, ἂν δὲν θὰ ἐτρέφετο) Ξ. εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον (=ἂν κανεῖς ἤθελεν ἀφαιρέσει κτλ) Πλ.

4. Τέταρτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἑάν, (ἂν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἴ κε, εἴ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις

α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ προσδοκώμενον ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): Ἐάν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς (=ἂν μὲ θανατώσετε κλπ.) Πλ. ἦν κακοῖσι συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον (=ἂν συναναστρέφουσαι, θὰ χάσης) Ξ. ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον (=ἐκφεύζεται· πρβλ. § 104, 4). ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἤκετε δεῦρο ἄνευ ὕλων Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον, ἥτοι κάτι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἡ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): Ἦν ἐγγὺς ἔλθη θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν (=ἅμα ἔλθη... ὁσάκις ἔλθη...) Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίη, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν (=ἐπιτιθέασιν =ἐπιβάλλον συνήθως· πρβλ. § 108, 1) Ξ.

Σημείωσις. Ὅταν ἡ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὠρισμένως εἰς τὸ παρελθόν, ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς ἐπαναληπτικῆς (§ 119, 2, Σημ. γ'), ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατατικῆς ἢ δι' ὀριστικῆς ἀορίστου μετὰ τοῦ ἄν. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συνήθως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ ὑποθετικῆς χρονικῆς πρότασις, ἢ ὅποια ἐκφέρεται μὲ τὸ ἅμα ἢ ὁσάκις καὶ ὀριστικὴν παρατατικὴν): *Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῦεν, ἐπέκειντο* (=ὁσάκις μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι... ὁσάκις δὲ ἐπέστρεφον...) Θ. *Εἴ τις αὐτῷ δοκοίη βλακεῖν, ἔπαισεν ἄν* (=ἅμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐχάζευε, τὸν ἐκτυποῦσε, § 117, 2, Σημ.).

Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικοὺς λόγους.

§ 145. Πολλάκις ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις ἢ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοῆται αὕτη ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιούτων δὲ ἑλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον εἰ καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἑλλεῖπει ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου ἡ ἀπόδοσις: *Εἴπερ γὰρ κ' ἐθέλησιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέριτατός ἐστιν.* (Μετὰ τὸ στυφελίξαι νοητέον: δύναται ποιῆσαι τούτο—ἢ—ἡμεῖς οὐ δύνησόμεθα ἀντιστῆναι) Ὅμ.

Ἡ τοιαύτη ἑλλειψις τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐκφέρονται μετὰ τινος πάθους (εἰ μὲν—εἰ δέ, εἰ ἄν μὲν—εἰ ἄν δέ). Τότε παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἕξωθεν ἢ φράσις καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ κάτι ἄλλο τοιούτων: *Εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί... εἰ δέ κε μὴ δώσωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ.* (=εἰ μὲν θὰ μοῦ δώσουν... οἱ Ἀχαιοί, πᾶσι καλὰ ἂν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) Ὅμ.

2) ἄλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποια αἱ ἀνωτέρω, παραλείπεται συννηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων: *εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγινώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος;* (=εἰ μὲν τοίνυν... ἐδίδαξεν, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ. καὶ *εἰ μὲν ἐκὼν πείθεται· εἰ δὲ μὴ· ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύ-*

ρουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς (= καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πεῖθεται, καλῶς ἔχει ἢ οὐδόλως κολάζουσιν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ξύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ εἰ δὲ μὴ κατήντησε κατόπιν ἐπιρρηματικὴ ἔκφρασις (εἰδεμὴ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει κτλ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις (= ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (Πρβλ. Σώπασε· εἰδεμὴ θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημείωσις α'. Τὸ εἰ μὴ καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήντησε ἐπιρρηματικὴ ἔκφρασις, ἢ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πλὴν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον: Οὐδέ τις ἄλλος αἴτιος ἀθανάτων εἰ μὴ νεφεληγερέτα Ζεὺς Ὀμ. Ὑμ. Οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ὄητορική, εἴ μὴ εἴ τις ὑπολάβοι κλπ. (= ἐκτὸς μόνον ἂν κανεῖς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς ἐὰν ἴσως. Βλ. § 137,1, Σημ.

Σημείωσις β'. Τὸ ἐὰν μόνον τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκετὸ μόνον νά: Ἐπαῖνον τεύξεται, ἐὰν μόνον τὸ ταχθὲν εἴ τοιμὰ τελεῖν (= ἀρκετὸ μόνον νά τοιμᾶ).

3) καὶ αἱ φράσεις εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἴπερ τις ἄλλος (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον) εἴπερ ποτὲ ἢ εἴποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κτλ. προήλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως: ἀνθρώπου ψυχῆ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θείου μετέχει (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θείου. Τὸ πλήρες θὰ ἦτο: ἀνθρώπου ψυχῆ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θείου, τοῦ θείου μετέχει καὶ αὐτῆ). Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτὲ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο (= τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) Θ.

4) καὶ αἱ φράσεις ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν κατήντησαν νά λαμβάνονται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικά) ἐπιρρηήματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν ὥσπερ ἢ ὡς (= καθὼς, σάν), ἔνεκα παραλείψεως εἰς ἔκφρασις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως: Κῦρος εὐθὺς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι φιλῶν αὐτὸν ἀσπάζοιτο (= ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φιλῶν

κτλ.) Ξ. Οἱ μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρου παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύομενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (= διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἴσοκρ.

Οὗτω κατόπιν: ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερ εἰ) στοιχεῖά ἐστι (= τρόπον τινὰ στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερ ανεῖ) παῖς (= ὥσπερ παῖς, σὰν παιδί) Ξ. νέες (= νῆες) ὠκεῖται ὡς εἰ (ἢ ὡσει) πτερόν ἢ νόημα (= σὰν φτερωτὰ πουλιὰ κλπ.) Ὅμ. ταῦτα προσδέχοι' ἂν ὡς ἂν οἰκεῖα (= ὥσπερ οἰκεῖα, σὰν ἰδικά του) Πλ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἡ τοῦ ὡς ἂν (ὡσὰν) καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἔπειτα τὸ (σὰν) σὰ τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (= ὅπως, καθὼς — ὅταν, ὁσάκις — ἐπειδὴ, ἀφοῦ — ἕάν, κλπ.).

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις.

§ 146. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν π α ρ α χ ὴ ρ η σ ι ν. Αὗται εἰσάγονται μὲ τὸ εἰ καὶ, ἂν καὶ (= ἂν καὶ, μόνον ὅτι), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ θ ν η τ ὁ ς εἰ μ ι), μὲ τὸ καὶ εἰ, καὶ ἂν, ἢ συνηθέστερον κἂν (= κ' ἂν, καὶ νά, κ' ἂν ἀκόμα) ἢ, ἕαν ἢ κυρία πρότασις εἶναι ἄρνητική, μὲ τὸ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἕάν, μὴδ' ἕαν (= οὔτε κ' ἂν), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀ θ ἄ ν α τ ο ς ἢ ν...), Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος ὅμως.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι παρὰ ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδέ, μὴδὲ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 126, 2 καὶ § 127, 3, Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ μὴ, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὄν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως, οἶα νόσφ ξύνεστιν (≅ μ' ὅλον ὅτι δὲν βλέπεις) Σοφ. καὶ (= καὶ εἰ) μὴ πέποιθα, τοῦργόν ἐστ' ἐργαστέον (= κ' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἰσχ. τῆς γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἴρῃοντο, δύ-

βαινι' ἄν καλῶς διαζῆν Ξ. ἀνῆρ πονηρός δυστυχεῖ, κἄν εὐτυχῆ Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 147. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς χρονικοὺς συνδέσμους ὅτε, ὁπότε (καὶ σπανίως ὁσάκις, ὀποσάκις), ὡς (= ἅμα), ἡνίκα, ὀπηνίκα (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), ἐν ᾧ (= καθ' ὃν χρόνον), ἐπεὶ, ἐπειδὴ (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ ἐπεὶ τε = ἀφοῦ), ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὗ (= μέχρις ὅτου, ἐφόσον), ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου (= ἀφότου), ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα (= εὐθύς ὡς), πρὶν, οὐ πρότερον . . . πρὶν, οὐ πρόσθεν . . . πρὶν. (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι εὐτε = ὅτε, ὥσπερ, ὅπως = ὡς, ὅτε, ἦμος = ὅτε, ἦος ἢ εἶος = ἕως, ὄφρα = ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ἐν ὀρισμένον καὶ πραγματικὸν γεγονός· (ἄρνησις οὐ): ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν Ξ. ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο Ξ. οἶδα κἀκεῖνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην (= μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συναναστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πράξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς ἄν (ποιητικῶς κεν ἢ κε), μὲ τὸν ὁποῖον οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν (ὅταν, ὀπότεν, ἐπὴν ἢ ἐπῆν, ἐπειδάν· ἄρνησις μή): αὐτοῦ διατρέφωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται (= ἕως ὅτου νά...) Πλ. μαινόμεθα πάντες, ὀπότεν ὀργιζόμεθα (= ὅταν ὀργιζόμεθα, ἦτοι κάθ' ἐφορὰ πὸν ὀργιζόμεθα) Ξ. ἐπειδάν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηρικαῦτα θορυβοῦμεθα (= ἅμα πληροφορηθῶμε) Δημ. (Ποβλ. § 144, 4, β').

γ') δι' εὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πράξις ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρελθόν· (ἄρνησις μή): ὀπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον (= ὁσάκις προσέφερε θυσίαν) Ξ. περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον (= περιεμέ-

νομεν κάθε φορά, ἕως ὅτου νὰ ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοιγόταν) Πλ. (πρβλ. § 119, 2, Σημ. γ' καὶ § 144, 4, β', Σημ.).

§ 148. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ **πρὶν**. Τὸ **πρὶν** ὡς χρονικὸς σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται

1) μὲ ὀριστικὴν ἢ μὲ ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἄρνητικὴ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ **πρὶν** = ἕως ὅτου ἢ παρὰ ἄφοῦ): οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὄργῃ ἔχοντες αὐτόν, **πρὶν ἐξημίωσαν** χρέμασιν (= παρὰ ἄφοῦ) Ξ. — μὴ ἀπέλθῃτε, **πρὶν ἀκούσῃτε** (= προτοῦ νὰ ἀκούσῃτε) Ξ. οὐ πρότερον (ὁ ποιητῆς) οἶός τέ (ἔσσι) ποιεῖν, **πρὶν ἂν** ἐνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων (= προτοῦ νὰ γίνῃ) Πλ. (§ 147, 2, β').

Σημείωσις. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ **πρὶν** συντάσσεται σπανιώτερον μὲ ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου: καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῶμαν χρονομένους **πρὶν** τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκείναι ἐπιπλέουσι (ἕως ὅτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. ὅτι ἐποίουν (οἱ βάβαροι) ἡμφεγγόουν (οἱ Ἕλληνες), **πρὶν** Νίκαρχος Ἀρκὰς ἦμεν (= ἕως ὅτου ἦλθεν) Ξ.

2) μὲ ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ (**πρὶν** = προτοῦ νὰ, προτοῦ): καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, **πρὶν** τινας αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων (= προτοῦ νὰ ἀντιληφθοῦν) Ξ. οὐδὲ πρὸς δικαστήριον ὠφθῆν οὐδεπώποτε, **πρὶν** ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι (= προτοῦ νὰ γίνῃ, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἡ συμφορὰ) Λυσ.

Σημείωσις α'. Μὲ εὐκτικὴν τὸ **πρὶν** συντάσσεται, ὅταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἕλξιν ἢ ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ δῆμα ἱστορικοῦ χρόνου ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, καὶ μὲ τὸ **πρὶν** εἰσάγεται χρονικὴ πρότασις δηλοῦσα τὴν προϋπόθεσιν, ἣτις ἀπαιτεῖται, διὰ τὰ συμβῆ τὸ ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως σημαίνομενον: ὄλοιο μὴ πω **πρὶν** μάθοιμι (= ὄλοιο μήπω, πρὶν ἂν μάθω) Σοφ. Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, **πρὶν** Κῦρος ἐμπλησθῆι θηρῶν (= πρὶν ἂν ἐμπλησθῆ) Ξ. (Εὐθύς λόγος: μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῆ θηρῶν). οὐκ ἂν πρότερον ὀρημίσεις, **πρὶν** βεβαιώσαιτο Πλ.

Σημείωσις β'. Καὶ τὸ μόριον **πρὶν** ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον (πρβλ. Ἰλ. Α, 25 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λόσσω **πρὶν** μιν καὶ γῆρας ἔπειον). Ἄλλ' εἰς φράσεις οἷα π. χ. Ὀδυσσ. κ, 174 ὃ φίλοι, οὐ γὰρ πω καταδυσόμεθ' ἀχνύμενοί περ εἰς Αἴδαο δόμοις, **πρὶν** μόρσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ, ἠδύνατο **πρὶν** νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (= πρότερον ἢ ἀπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικὸς μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον (= προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 149. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακόλουθημα μιᾶς ἐνεργείας. Αὐταὶ εἰσάγονται μὲ τὸν σύνδεσμον **ὥστε** ἢ μὲ τὸ **ὥς** (= ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1), ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὥς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὥς δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῆ (κατὰ τὸ παρόν, § 119, 2, ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, § 117, 2' ἄρνησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν **ὥστε** ἢ **ποῦ** (= ὥστε, μὲ ὁμοίαν ἐγκλισιν): *ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιὼν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρουσε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους* Ξ. *πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε, ὄπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε* (= ὥστε μορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. *κατεφαίνεται πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὀρμώμενος ὁ Κλέων τῶ στρατῶ* (= ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ὁ Κλέων) Θ.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὥς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἤτοι ὥς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλὰκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός' (ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν **ὥστε νὰ** ἢ **γιανὰ** ἢ ἀπλῶς **νὰ** μὲ ὑποτακτικὴν): *ἔχω τριῆρεις ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον* (ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κτλ.) Ξ. *ἐνετύγχανον τάφρους ὕδατος πλήρεις, ὥς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν ἄλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.* (= ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἤμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κτλ.) Ξ.

Σημεῖωσις α'. Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρέμφατον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μὲ δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 119, 2) ἢ μὲ δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 117, 2): *ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρόν* (= ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνοι) Πλ. *ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι* (= ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγνων) Ξ.

Σημεῖωσις β'. Τὸ ὥστε μὲ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται προσέτι, ἵνα δηλωθῇ

1) ἐπιδικώμενον ἀποτέλεσμα, ἤτοι σκοπός' (ὥστε = γιανὰ): *οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλεῦσιν ἐξειδίωσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν* (= γιὰ νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτοὺς) Ξ.

2) ὄρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις' (ὥστε = ὑπὸ τὸν ὄρον, μὲ τὴν συμφωνίαν—γιανὰ, ἂν πρόκειται νὰ): *σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο καὶ πρὸς*

Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζουσιν (= μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωρηθῶν) Θ. πολλὰ χρέηματα ἔδωκεν ἂν Φιλοσίδης, ὥστ' ἔχειν Ὁροδόν (= γιὰ νὰ ἔχη—ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἔχη) Δημ.

Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὁμως σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνηθέστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μὲ ἀπαρέμφατον εἴτε μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε προηγείται εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 97, IX, 3): ἀφίμεν σε, ᾧ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μήκει φιλοσοφεῖν (= μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμως, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.) Πλ. οἱ ἐν Ἰθώμῃ ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου (= μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θὰ) Θ. (βλ. καὶ § 30, β', Σημ.).

8. Ἐνδοιαστικά προτάσεις.

§ 150. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια ἐκφράζουσιν (ἐ ν δ ο ι α σ μ ὸ ν ἦτοι) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴν ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι, μὴ τὸν δυσαρέστησα μὲ αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μὲ τὸ (ἐνδοιαστικὸν) μὴ ἢ μὲ τὸ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (=μὴ, μὴν, μήπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μ ἢ π ω ς γ ἰ ν η κάτι τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (=μὴ δέν, μήπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι μ ἢ π ω ς δ ἔ ν γ ἰ ν η κάτι τι, καθύσον αὐτὸ ἀκριβῶς τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ φύγῃς—φοβεῖται, μὴ δὲ γυρίσῃς πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν α) μετὰ ῥήματα φόβου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ (=μὲ κατέχει φόβος κτλ.), β) μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποὺ ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπτεύω, φυλάττωμαι, ὀρῶ (=κοιτάζω, προσέχω),—τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι, κ.τ.τ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α) μετὰ ἀρχικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται κανεὶς οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ ὡς κάτι πραγματικόν: Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν (=μήπως ἐρημώσω) Ξ. ἐγὼ δὴ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλωῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν (=μήπως δέν δυνηθῶ) Δημ. — νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (=μήπως ἔχομεν

ἀποτύχει) Θ. **δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν** (=μήπως δὲν ἔχω) Ξ.

Σημείωσις. Ὅρα μὴ (ὄρᾳ τε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς=πρόσθετε μὴ (προσέχετε μὴ): **ὄρᾳτε μὴ πάθωμεν, ἄπερ πολλοὺς λέγονσι πεπονημένα** Ξ. (πρβλ. **τήρα μὴ** σᾶς μεθύσουν καὶ σᾶς πιάσουνε).—Ὅρα μὴ (ὄρᾳ τε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς=κοίτα μὴ, σκέψου μὴ: **δρα μὴ παίζων ἔλεγε** (μήπως ἀστεινεύομενος ἔλεγε) Πλ.

β) μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς (τοῦ πλαγίου λόγου, § 119, 2, Σημ. γ'): **οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ** (=μήπως ἐπέλη) Θ. — **Μενέλαον ἔχε** (=εἶχε) **τρόμος, μὴ τι πάθειεν Ἀργεῖοι** (=μὴ πάθουν τίποτε) Ὅμ. **οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιοι**(=μὴν ἐπιτεθῆ κανεῖς) Ξ.

Σημείωσις. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἦτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδήλουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου. (Πρβλ. τὰ σημερινά: **Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σὲ δαγκᾶσῃ αὐτὸ τὸ σκυλί κ.τ.τ.**). Ἐπειδὴ ὅμως πολλὰκις ἐπροτάσαστο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὴν συναισθηματικὴν κατὰστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπεύω κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενωπτερον συνεκφερόμενα αὐται μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἦτοι ὡς ἐξαρτώμενα ἐξ αὐτοῦ μετὰ τὸ μόριον μὴ, τὸ ὁποῖον οὕτω κατήντησε συνδετικὸν μόριον (πρβλ. § 124, 2 καὶ 3). Πρβλ. 1) **δεῖδια: μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι**=φοβοῦμαι μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεία τῶν θηρίων· 2) **δεῖδια, μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι**=φοβοῦμαι μήπως γίνω κλπ.

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον μετὰ τὸ μὴ ἢ μὴ οὐ καὶ ὑποτακτικῆν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ὅπως μὴ καὶ οὐ μὴ μετὰ ὑποτακτικῆν ἢ καὶ ὀριστικῆν τοῦ μέλλοντος: **μὴ ἀγροικότερον ἦ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν** (=μήπως εἶναι κάπως ἀγροικὸν κλπ.) Πλ. **μὴ οὐ τοῦτ' ἦ χαλεπὸν, ὃ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπότερον πονηρίαν** (=μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ. **καὶ ὅπως μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς** (=καὶ ἄς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. **ἔωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἶός τε ὦ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν** (=κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. **τοὺς πονηροὺς οὐ μὴ ποτε βελτίους ποιήσετε** (=τοὺς κακοὺς ποτὲ δὲν θὰ μπορέσετε νὰ τοὺς κάμετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις.

§ 151. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτά-

σεις, αἱ ὅποια περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὅποια ἔγινε ἢ πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἀνακοινοῦται εἰς κάποιον. (Πρβλ. *Θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ; — Μὲ ρωτᾷς, ἂν θὰ ταξιδέψω καὶ ἐγώ. Ἔρθα νὰ σὲ ρωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α) ἂν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας (§ 122, 2, α') μὲ τὸ (ἐρωτηματικὸν) **εἰ** (= ἄν), αἱ δὲ διμελεῖς μὲ τὸ **εἰ** — **ἢ** (= ἄν — ἢ), **πότερον** ἢ **πότερα** — **ἢ**, **εἴτε** — **εἴτε** (= ἄν — ἢ). Εἰς δὲ τὸ δευτέρου μῆλος διμελοῦς πλαγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νὰ εἶναι **οὐ** ἢ **μή**.

Σημείωσις. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν **εἰ** ἢ ἄρνησις εἶναι **οὐ** (εἰ οὐ), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, μὴ δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ, ἂν ἢ ἀπάντησις, ἢ ὅποια θὰ δοθῇ, θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ: *ἐρωτᾷς, εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ἱστορικὴ* (= ἄν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. *βούλεται ἐρέσθαι, εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδεν* (= μὴ τυχὸν δὲν γνωρίζει) Πλ. (πρβλ. § 122, 2, α', § Σημ.).

β) ἂν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα, μὲ τὰ ὅποια εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 122, 2, β') ἢ συνηθέστερον μὲ τὰς ἀντιστοίχους ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα, μάλιστα δὲ τὰ ἀοριστολογικὰ (**ὅστις**, **ὅποῖος**, **ὅπόσος** κτλ. = τίς, ποῖος, πόσος κτλ. — **ὅπου**, **ὅποι**, **ὀπόθεν** κτλ. = ποῦ, ποῖ, πόθεν κτλ., § 52, 3, β').

2) Πλάγαι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α) μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύναι, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

β) μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειρᾶσθαι καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

γ) μετὰ λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὅποια ἔχουν παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγαι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. Ὅταν ὅμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου (§ 119, 2, Σημ. γ'), μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγαι ἐρωτήσεις: *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν*. (Εὐθεῖα ἐρώτησις: οὐκ αἰσχύνει καλῶν;)

Πλ. *οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Πῶς ἔχει παιδείας;) Πλ. *οὐ γινώσεται γ', ὅς εἰμ' ἐγώ.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Τίς εἰμι ἐγώ;) Εὐθ. *θανμάζω, ᾧ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποί' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκλινεν.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Πῶς ποτε ἐκλινεν;) Ε. *ἠρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γενοίμην;) Ε. *ἐπεχείρησας σαντὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης;* (Εὐθεία ἐρώτησις: Τίς εἰμι;) Ε. *ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι.* (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστώς = ἠρώτησαν. Εὐθεία ἐρώτησις: Τίς ἐθέλει κτλ.) Ε. *Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρreto, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Οἴσθ' τι ἀγαθόν;) Ε. *Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι;) Ε. *Εὐθύδημος διεσιώπησε σκοπῶν, ὅτι ἀποκρίναιτο.* (Εὐθεία ἐρώτησις: Τί ἀποκρίνωμαι;) Ε.

Σημείωσις α'. Μετὰ τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν, ἀκολουθεῖ συνήθως πλαγία ἐρώτησις εισαγομένη μὲ τὸ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον: *τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως οἶαι ἔσονται αἱ οἴες* Ε. *Κῦρος ἐπιμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσαιο ἔσονται* Ε.

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπῆ: *Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἀνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε* (=κοιτάξετε λοιπὸν νὰ φανήτε ἄξιοι κλπ.) Ε.

Σημείωσις β'. Πλάγαι ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοιαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εισαγομένηαι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλαίς συμπύπτουν κατὰ τὴν σημασίαν. Πρβλ. *οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται* (= θὰ εἶναι—γιὰ νὰ εἶναι ἢ γιὰ νὰ γίνουν) Ε. *φυλάττον ὅπως μὴ καὶ οὐ ἐλάτους τὰς βοῦς ποιήσης* (=μήπως κάμης—γιανὰ μὴ κάμης) Ε.

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 152. 1) Ἀναφορικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (§ 52) ἢ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα (οὗ, ὅπου, ὅθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ μὲ ταῦτα ἀναφύρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἐννοούμενον: *ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα. σίτω τοσοῦτω ἐχρητῶ Σωκράτης, ὅσον ἠδέως ἦσθε* Ε. *ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος* (=ἀνθρώπος, ὃν κλπ.).

1) Μία ἀναφορική πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἦτοι μία ἀναφορική πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α) ὡς ὑποκείμενον: *νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός.* (πρβλ. *Νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής.*)

β) ὡς κατηγορούμενον: *οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς Ξ.* (πρβλ. *Οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν.*)

γ) ὡς ἀντικείμενον: *Κῦρος ἔχων οὖς εἴρηκα ὠρμάτω ἀπὸ Σάρδεων Ξ.* (πρβλ. *Κῦρος ἔχων τὸ στρατεύμα ὠρμάτω κλπ.*)

δ) ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδήποτε: *ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζῳ ἐτύγγανε ξένος ὢν Ξ.* (παράθεσις· πρβλ. *Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζῳ*). *ὦ Κλέαρχε, ἀπόφθαι γνώμην ὃ,τι σοι δοκεῖ Ξ.* (ἐπεξηγήσις = εἰπέ γνώμην, δ ἦ λ α δ ἦ τ ἰ ν ο μ ἰ ζ ε ι ς). *θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκός ἐστι φόβον ἐμπειρόντος γίνεσθαι Ξ.* (ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. *θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν*). *Τισσαφέρους σατραπῆς κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἤρχεν καὶ ὢν Κῦρος Ξ.* (προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικήν· πρβλ. *σατραπῆς τῶν Ἰωνικῶν πόλεων*). *οἱ βάρβαροι ἔφενγον, ἧ ἕκαστος ἐδύνατο Ξ.* (ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. *ἔφενγον πανταχόσε*).

§ 153. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νοήματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς **προσδιοριστικὰς** ἢ **διασαφητικὰς**. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν, ἵνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ἓνα ὄρον μιᾶς προτάσεως δητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἐννοούμενον. Αὐταὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως: *λέγει πρᾶγμα, δ (οὐ) γίννεται, δ (οὐκ) ἐγένετο, δ (οὐ) γενήσεται, δ (οὐκ) ἂν γένοιτο, δ (οὐκ) ἂν ἐγένετο, — δ (μὴ) γένοιτο, δ (μὴ) ποιῶμεν, δ (μὴ) ποιεῖτε, (δ ποιήσατε), δ μὴ ποιήσητε. — Οἱ ἡγεμόνες, οὖς ἔχομεν, οὐ φασι εἶναι ἄλλην ὁδὸν Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἶη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἔτλη* Εὐρ. εἰς καλὸν ἡμῖν

Ἄντος ὄδε παρεκαθέξεται, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως Πλ. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς **τοιαῦτα** παθεῖν, **οἷα** τοὺς ἐχθροὺς αἱ θεοὶ ποιήσειαν Ξ.

2) εἰς ἀναφορικός **αἰτιολογικός**. Οὔτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν αἰτίαν (ἄρνησις **οὐ**, ἐγκλίσεις δὲ αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων, § 141): *θανμαστὸν ποιεῖς, **δς** ἡμῖν οὐδὲν δίδως* (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως = διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικός **τελικός**. Οὔτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν σκοπὸν. Αὗται ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος (ἄρνησις **μή**· προβλ. § 142): *ἔδοξε τῶ δήμῳ τριάκοντα ἀνδρας ἐλέσθαι, **οἷ** τοὺς πατρίους νόμους **συγγράψουσι*** (= οἱ ὁποῖοι νὰ συντάξουν, γιανὰ συντάξουν) Ξ. *ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, **δοσις** διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς **ἀπάξει*** (= ὁ ὁποῖος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω—γιανὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικός **ἀποτελεσματικός**. Οὔτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὗται ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 149, 1' ἄρνησις **οὐ**), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 149, 2' ἄρνησις **μή**): *οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστι, **δοσις** πόλεμον πρὸ εἰρήνης **αἰρεῖται*** (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρόδ. *ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι **νανσίπορος**, **δν οὐκ ἂν **δυναίμεθα**** ἄνευ πλοίων διαβῆραι* (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ.) Ξ. *οὐκ ἦν ὥρα, **οἷα** τὸ πεδίον **ἄρδειν*** (= ὥστε ἄρδειν) Ξ *ἐλείπετο τῆς νυκτὸς **δσον** σκοταίους **διελθεῖν** τὸ πεδίον* (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημείωσις. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος (ἄρνησις πάλιν **μή**): *Παῖδές μοι οὐπω εἰσίν, **οἷ** με **θεραπεύουσιν*** (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

5) εἰς ἀναφορικός **ὑποθετικός**. Οὔτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν (ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ **μή**):

α) ***ἄ** **μή** **οἶδα**, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι* (= εἶ τινα **μή** οἶδα) Πλ. ***ἄ** **μή** **προσῆκει**, **μήτ'** ἄκουε, **μήθ'** ὄρα* (= εἶ **μή** τινα προσῆκει). (Βλ. § 144, 1).

β) *οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πράττειν, **ἄ** **μή** **ἠπιστάμεθα*** (= εἶ τινα

μὴ ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (=εἶ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. (Βλ. § 144, 2).

γ) Ἐγὼ ὀκνοῖην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη (=εἶ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. (Βλ. § 144, 3). τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (=εἶ πού τις ἐντυγχάνοι) Ξ. (Βλ. § 144, 4, β' Σημ.).

δ) τῶ ἀνδρί, ὃν ἂν ἔλησθε, πείσομαι (=εἰάν τινα ἔλησθε) Ξ. τούτων γραῶν, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (=εἰάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. (Βλ. § 144, 4, α'). ὁ κερανός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (=εἰάν τισιν ἐντύχη) Ξ. (Βλ. § 144, 4, β').

Σημείωσις. Ὅταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλή εὐκτική καὶ ἀντί ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (δυσητικῆς) ἄν: Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μανθάνειν οἷς προσέχουεν καὶ μνημονεύειν ἃ μάθοιεν Ξ. (πρβλ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μανθάνουσι, οἷς ἂν προσέχωσι, καὶ μνημονεύουσι, ἃ ἂν μάθωσι).

§ 154. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (συνηθέστερον κῶλα περιόδου ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι μὲ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὄς, ἥ, ὅ συνδέονται λίαν χαλαρῶς μὲ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικαὶ προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μὲ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία ὄς (ἥ, ὅ) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν οὗτος (§ 45, 2) μὲ κάποιον παρατακτικὸν σύνδεσμον (καί, δέ, ἀλλὰ κλπ.): ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαννον καὶ ἦγον ταχὺ ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς (=τ ο ὕ τ ω δ ἐ καὶ δῆλον ἦν) Ξ. οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιλίη καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένηος θυγατέρα ὄς τότε ἦτε ἐς Θερμοπύλας (=ο ὕ τ ο ς δὴ τότε ὁ Λεωνίδης) Ἡρόδ. πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἶη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὄς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγέγραπτο, φανερὸς ἦν θεοραπέων τοὺς θεοὺς κλπ. (=ο ὕ τ ο ς γ ά ρ, ἄ λ λ' ο ὕ τ ο ς ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 52 καὶ ἐξῆς.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

§ 155. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει εἰς ἄλλος γνῶσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἂπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως,

ἦτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (*Βρέχει. Δέει πὼς βρέχει — Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε διὰ τὴν φύγην αὔριον — Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε γὰρ τοῦ στείλω τὰ βιβλία*).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπό τινος (π. χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α) αὐτολεξεί, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, μὲ πρόταξιν ἀπλῶς τῆς λέξεως λέγει, εἶπε, ἔφη κ. τ. τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ. τ. τ.: οἱ παρόντες τῶν Σκηψίων εἶπον ψεύδεται σε οὔτος, ὃ Δερκιλίδα. ἤρετο ὁ Μειδίας· ἐμὲ δὲ ποῦ χρή οἰκεῖν, ὃ Δερκιλίδα; Ξ.

β) μεταβιβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον, ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηγητήμενον λόγον (μὲ μεταβιβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλισιν, κλπ. Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινός, ὅταν μεταδίδεται εἰς ἄλλον ἐξηγητήμενος ἀπὸ ἓν λεκτικὸν ἢ αἰσθητικὸν ἢ γνωστικὸν ἢ ἐρωτηματικὸν ῥῆμα, λέγεται **πλάγιος λόγος**.

4) Εἷς πλάγιος λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν, κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικὴν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύουσαν: λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι. (Εὐθ. λόγος: Ὑβριστῆς εἰ) Λυσ. ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λόγος: Πορεύεσθε) Ξ. Κλέαρχος ἀηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο. (Εὐθ. λόγος: Τί βούλεσθε;)—Ὁ Κλέαρχος εἶπεν, διὰ Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποικῶς εἶη. (Εὐθ. λόγος: Δέξιππον οὐκ ἐπαινώ, εἰ ταῦτα πεποίηκε) Ξ. Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖν θηρῶν. (Εὐθ. λόγος: Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θηρῶν) Ξ.

§ 156. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

Α') αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἂν εἶναι προτάσεις κρίσεως μετατρέπονται εἰς εἰδικὰς προτάσεις (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικά, § 139 κ. ἔ.) ἢ εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ) ἢ εἰς μετοχικὰς προτάσεις (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχήν, μετὰ

ρήματα αἰσθητικά ἢ γνωστικά): *ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκασι εἰς τὰ φρέατα* Θ. (Εὐθύδης λόγος: Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασι εἰς τὰ φρέατα). *πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι* Λυσ. (Εὐθύδης λόγος: Ὅμόνοια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστὶ). *Ἀβροκόμης ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα* (=ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἴη) Ξ. (Εὐθύδης λόγος: Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ).

2) εἰς τὰς ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ.τ.τ.), μετατρέπονται εἰς *ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις* (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικά ἢ κελουσιτικά ἢ εὐχεντικά κ.τ.τ.): *Μειδίας ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι τὰς πύλας* Ξ. (Εὐθύδης λόγος: Ἀνοῖξατε τὰς πύλας) Ξ. *οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο Κῦρον εὐτυχεῖσαι*. (Εὐθύδης λόγος: Εὐτυχήσεις Κῦρος).

3) εἰς τὰς ἐρωτηματικὰς ἐπιθυμίας (ἢτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς *πλαγίαις ἐρωτήσεις*: *Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρωτο, εἴ τι εἶδειν ἀγαθὸν* Ξ. (Εὐθύδης λόγος: Οἴσθα τι, ὦ Σωκράτες, ἀγαθόν;) Βλ. § 151 κ. εἰ.

Β') αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) μετὰ ῥήμα ἄρκιτου χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέος λόγου: *λέγουσιν ὡς, ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει* Πλ. (Εὐθύδης λόγος: Ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην κτλ.). *ὄρω σε, ὦ Ἡράκλειε, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη* Ξ. (Εὐθύδης λόγος: Πρίαν ἴδὸν τράπωμαι; ἀπορώ).

2) μετὰ ῥήμα ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλήν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ ἄν ἢ ἄνευ τοῦ ἄν) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουσιν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πлагίου λόγου, τὴν διατηροῦσιν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος: *Κῦρος τῷ Κλέαρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι* (=διότι) *ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* Ξ. (Εὐθύδης λόγος: Ἄγε, ὦ Κλέαρχε, τὸ στράτευμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστὶ). *ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν, ἃ οὐκ ἐπίσταντο* Πλ. (Εὐθύδης λόγος: Μανθάνομεν ἃ οὐκ ἐπιστάμεθα) — *ἠῤῥοντο σωτήρια θύσειν, ἐνθα πρῶτον εἰς φιλίαν*

γῆν ἀφίκονται Ξ. (Εὐθύς λόγος: Σωτήρια θύσομεν, ἔνθα ἂν πρώτων εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα). προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἣν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν Θ. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῆ καί: Προεῖπον αὐτοῖς μὴ. . . εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν. . . Εὐθύς λόγος: Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίοις, ἣν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κτλ.). εἶπεν οὖτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῆ καί: Εἶπεν οὖτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν. Εὐθύς λόγος: Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθύς ἀποπέμψω σε).

Σημείωσις. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικὴ εἰσαγομένη μὲ τὸ γὰρ ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ νὰ ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἢ εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου: ὁ δὲ αὐτοῖς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευσεν ἵεναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτὸς (=οὐ γὰρ ἦν —ἢ—εἶη κύριος αὐτὸς = διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ξ. (Εὐθύς λόγος: Ἴτε εἰς Λακεδαίμονα· οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὴ καὶ Ἀλκμέωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην ἦν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν (= ὅτε δὴ ἠλᾶτο) Θ. μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (= ᾧ) οὖνομα Ἄνουσι εἶναι (= ᾧ ὄνομα Ἄνουσις ἦν) Ἡρόδ. (§ 53, 2, β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 157. 1) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ὀνηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαρᾶς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πρβλ. § 28, 6 καὶ 7).

Μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ δῆματα βαίνειν, φέρειν, διδόναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι (= ἐκλέγειν), πέμπειν καὶ ἄλλα συνώνυμα: βῆ δ' ἵεναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (= ἔβη ἵεναι = ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γιὰ νὰ πάη) Ὅμ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (= νὰ τὴν φυλάγουν) Ἡρόδ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι, (= ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ φιλονικήσουν) Ὅμ.

Ἀχιλλέως Α. Τζαροτζάνου

Σημείωσις. Μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς περὶ συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὸ ἄρθρον **τοῦ**: *Μίνως τὸ λησικὸν καθήκει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ* (= ἵνα ἴωσιν ἢ ἵνα ἴοιεν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συνεκφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδενέου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτῶσιν: *νέοις τὸ σιγᾶν κρείττον ἔστιν τοῦ λαλεῖν. νίκησον ὀργὴν τῷ λογιζέσθαι καλῶς.*

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενόν του εἰς τὴν αὐτὴν πτῶσιν μὲ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διαθέσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν' (§ 117, 2 καὶ § 119, 2 κ. ἔ.): *τὸ ἀκριβῶς πεῖθεσθαι τοῖς νόμοις. οἶμαι οὐδενός γ' ἄν ἦττον φανῆναι δίκαιος* (= ὅτι φανείην ἄν) Ξ. *Κῦρος εἰ ἔβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι* (= ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 158. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πρβλ. § 156, 1) καὶ τότε λέγεται **εἰδικὸν** ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς οἰανδήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πρβλ. § 156, 2) καὶ τότε λέγεται **τελικὸν** ἀπαρέμφατον.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὅποια κυρίως εἰπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου) τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅ τ ι . . π ὠ ς . .), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἥτοι διὰ τοῦ ν ἄ καὶ ὑποτακτικῆς: *Σωκράτης ἠγάτο θεοὺς πάντα εἰδέναί* (= ὅτι ἴσασι = ὅτι γνωρίζουν) Ξ. *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρπεν* (= νὰ ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 159. **Σύναρθρον** τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτῶσιν, ἢ ὅταν συνάπτεται μὲ προθέσεις, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἢ ὡς ἐπεξήγησις: *τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεστέρωσεν Αἰσχίν. νέοις τὸ σιγᾶν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν ἔστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν* Πλ. Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν

ιέναι ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο (= ἀντὶ νὰ πάη) Ξ. Σωκράτης ἐθανμά-
ζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμῳ τε καὶ εὐκόλῳ ζῆν (=διὰ τὸ ὅτι ἔζη) Ξ. ὄρμη-
σαν εἰς τὸ διώκειν (= εἰς καταδίωξιν) Ξ. Κῦρος ἐφέρετο ὄρῳν μό-
νον τὸ παίειν Ξ. τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν
ἔχειν Πλ.

§ 160. Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον: πόλεός ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι
(=τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω χρῆ ποιεῖν (§ 164).

2) ὡς κατηγορούμενον: τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

3) ὡς ἀντικείμενον: φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. (§ 163).

4) ὡς ἐπέξηγησις: εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πά-
τρως (=δηλαδὴ τὸ νὰ ἀμύνεται τις) Ὅμ. (§ 23).

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ
λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὰ ἐπίθετα ἀγαθός, ἐπι-
τήδειος, ἱκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάδιος, χαλεπός, ἡδὺς κ. ἄ. τ.: δεινὸς
λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶν τελέσαι. (πρὸβλ. υἱὸς ἀμείνων παντοίας
ἀρετάς, ἡμὲν πόδας ἡδὲ μάχεσθαι=καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι) Ὅμ.
ἄξιος θαυμάσαι (= ἄξιος θαυμάζεσθαι. Οὕτω καὶ λέγεται ἐπίσης,
ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ. Οὕτω καί: οἶός τε εἰμι ποιεῖν τι (= εἶμαι
ἱκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) ἀπολύτως, εἰς μερικὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι
ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν
κάπως τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι:
ἐκὼν εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι
(= ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ
τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (= ὅσο γιὰ τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν
(= ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ
δεῖν (=λίγο λείπει ἢ ἔλειψε σχεδόν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν (=γιὰ
νὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν (= γιὰ νὰ μιλήσω
συντόμως) κ. ἄ. τ.: ἐκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δο-
κέειν οὐκ ὀρθῶς Ἡρόδ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομνησθεὶν καὶ λέ-
γειν μικροῦ δεῖν ὁμοίῳ ἐστι τῷ ὀνειδίξειν Δημ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον δὲν εἶναι
τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, τὸ ὁποῖον
ὅμως προσδιορίζει οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμφότερα δὲ
πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (§ 157,1).

7) ἀντὶ προστακτικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχεταικῆς): *θαροῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (=θαροῶν μάχου) Ὅμ. πρβλ. *τεύχεα σνήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν* (=δότη) Ὅμ.—*Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱὸν* (=λάχοι=εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κληρὸν) Ὅμ. *θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν* (=μὴ τύχοιμι ἐγὼ) Αἰσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς, εἰς ἀναφωνήσεις: *ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ!* (=ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 157, 1.

§ 161. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον. (Τ α υ τ ο π ρ ο σ ω π ί α): *φοβοῦμαι διελέγχειν σε* (ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε* (σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν) Μέν. *ἀδικεῖσθαι ὕφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος* (Κ ὕ ρ ο ς νομίζει, Κ ὕ ρ ο ς ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ ἐν ἄλλο ὄνομα. (Ε τ ε ρ ο π ρ ο σ ω π ί α): *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρπε* (=νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. *τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν* (=ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινήται) Θ. *Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι* (=λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) Πλ.

Σημείωσις. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς: *ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα* καλοῦς κάγαθοῦς φίλους κτήσασθαι (=κτῆσασθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν=νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρὸς) Ξ. Ὁμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπων· βλ. π.χ. Ξεν. Ἀπομν. 1,1,9.

§ 162. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχῃ, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πῶσιν αἰτιατικῆν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τῆς τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως

νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ' αἰτιατικήν: *Σωκράτης ἠγείτο θεοὺς πάντα εἶδέναι* Ξ. νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους Ξ. οἱ πρόεβεις *Κύρου* ἐδέοντο ὡς *προθυμοτάτου* πρὸς τὸν πόλεμον *γενέσθαι* (πρβλ. *γενοῦ ὡς προθυμότητος*) Ξ. — Ἐρειριέες *Ἀθηναίων* ἐδειήθησαν σφίσι *βοηθὸς γενέσθαι* (πρβλ. *βοηθοὶ γένεσθε*) Ἡρόδ. *Κῦρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεῦμα*· καὶ *Ξενία ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα* τοὺς ἄλλους Ξ.

Σημείωσις. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικήν πῶσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου: *θαρασῶν γῆν, Διόμηδες, μάχεσθαι. πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μηδὲ ψευδάγγελος (οὐ) εἶναι.* Ὅμ. *οὐ δέ, Κλεαρίδα, αἰφριδίως τὰς πύλας ἀνοιξάς ἐπεκθεῖν* Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικήν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδή, ὁποία π.χ. *μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσε*, ἡ αἰτιατικὴ αὐτούς, ἡ ὁποία κυρίως εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἐκέλευσε (= τὸ ὅς διέταξε νὰ μένουν), ἦτο δυνατόν νὰ συνδεθῆ στενωτέρον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον *μένειν* καὶ νὰ νομισθῆ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (=διέταξεν αὐτὸ ἢ νὰ μένουν). Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἐπειδὴ εἰς αὐτὰς ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικήν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὁποία δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, ἀλλὰ μὲ γενικήν ἢ δοτικήν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ αἰτιατικήν, ἀλλὰ μὲ γενικήν ὡς *δειδύσσομαι* Ὅμ. (πρβλ. *εἰκά τι νι*). *δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχειν* (πρβλ. *δέομαί τίνος*) Λυσ. *παρήγγειλεν ὁ Κλεάρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἑλληνας* (πρβλ. *τοὺς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλιζέσθαι*) Ξ. *ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* Ἰσοκρ. (πρβλ. ὁμολογεῖται *Κῦρος* κράτιστος γενέσθαι Ξ.) *κίνδυνός (ἐστὶ) πολλοὺς ἀπόλλυνθαι* Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως: *ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῦ!* Αἰσχ. *βουλομένη δ' ἂν ἐμὲ τε τυχεῖν ὦν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὦν ἄξιός ἐστι.* (ἐ γὼ βουλομένη—ἐ μὲ τυχεῖν).

§ 163. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἥτοι) ὡς ἀντικείμενον δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον* (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμε-

νον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικά, ὡς λέγω, φημί, ὁμολογῶ κτλ. δοκῶ, νομίζω, οἶμαι κτλ. (ἄρνησις κανονικῶς οὐ, σπανιώτερον μή): τὸν μὲν καλὸν κάγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημί, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον (= ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄρᾶν θεοὺς τινας (= νόμιζε ὅτι ὄρῶσι θεοὶ τινες). ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς (= ὅτι πράξεις καλῶς = ὅτι θὰ εὐτυχήσῃς). ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι (= ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν (= ὅτι κανεὶς δὲν ἤθελε) Πλ. (βλ. καὶ § 140, Σημ. δ').

2) Τελικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον, π λ ἢ ν μ ε λ ο ν τ ο ς) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφετικά, τὰ κελουσιτῆκα ἢ προτρεπτικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνατικά καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν, ὡς ἐπίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (= ἐκ φόβου δὲν θέλω τι) κτλ. κελεύω, λέγω (= διατάσσω), προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω (= προσπαθῶ νὰ πείσω), ἀπαγορεύω, κωλύω, δύναμαι, ἔχω (= δύναμαι), πέφυκα (= εἶμαι πλασμένος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), ἐπίσταμαι, οἶδα (= γνωρίζω ἢ εἶμαι ἱκανός), μανθάνω κτλ. (ἄρνησις μή): Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. φοβοῦμαι διελέγγχειν σε Πλ. ἐκέλευον σοὶ δίδοναι τᾶριστιαι τοὺς στρατηγούς (= εἰς σὲ νὰ δώσουν) Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμάχεῖν (= διέταξαν νὰ μὴ) Θ. οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν (= νὰ κοιμηθοῦν) Ξ. τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν (= μάθε νὰ ὑποφέρῃς).

Σημειώσεις. Τὰ ῥήματα ὑπισχυνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὁμνυμι, ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς κάποια μέλλουσαν πράξιν, ἢ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι μή, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως κάποια ἐπιθυμία τοῦ ὑποκειμένου: ἐπαγγελλόμεθα Ἀσιαίφ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείον καθιεῖν αὐτὸν (= ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νὰ τὸν καθίσωμεν) Ξ. ὤμοσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους (= ὅτι δὲν θὰ προδώσουν ἢ νὰ μὴ προδώσουν) Ξ. (βλ. καὶ § 115, Σημ.).

Τὸ ἄναρδρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον.

Ἀπρόσωπα ῥήματα.

§ 164. 1) Ἀπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ'

ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς *χρή*, *δεῖ*, *μέλει*, *μεταμέλει*, *μέτεστι*, *παρσκευάσται*, *παρσκευάστο* κτλ.: *δεῖ χρημάτων* (= ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δημ. *οὔτω χρῆ ποιεῖν* (= ἔτσι πρέπει νά) Ξ.

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ προσωπικὴ, § 71, 5): *τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων* (= διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἰσοκρ. *μέλει μοι τιος* (= μὲ μέλει γιὰ κάτι τι). *οὐ μεταμέλει μοι* (= δὲν μετανοῶ) Πλ. *τοῖς ἀκουσιν ἄμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης* Δημ. *ἐπειδὴ παρσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (= ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορινθιοὶ) Θ. (πρβλ. *μὲ μέλει, μὲ γνοιάζει* — *τοῦ* κατέβηκε νά, *τοῦ* βουλήθηκε νά).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓν οὐσιαστικὸν ἢ ἀπὸ τὸ οὐδέτερον κάποιου ἐπιθέτου καὶ τὸ ῥῆμα *ἐστὶ* ἢ ἀπὸ κάποιο ἐπίρρημα καὶ τὸ ῥῆμα *ἔχει*, συντάσσεται συνήθως *ἀναρθρον* ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὔτω συντάσσονται

α') μὲ *τελικὸν ἀπαρέμφατον* (§ 158) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα *χρή*, *πρέπει*, *προσῆκει*, *δοκεῖ* (= φαίνεται καλόν), *μέλλει* (= πρόκειται), *εἴμαρται*, *εἴμαρτο*, *ἔστι*, *ἔνεστι*, *πάρεστι*, *οἶόν τέ ἐστι* (= εἶναι δυνατόν), *ἔξεστι* (= ἐπιτρέπεται), *ἐγχωρεῖ*, *ἐνδέχεται*, *συμβαίνει* κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις *καλῶς ἔχει*, *ἀναγκάως ἔχει* κλπ., *ἀνάγκη* (ἐστὶ), *ῥα* (ἐστὶ), *καιρός* (ἐστὶ), *ἄξιόν* (ἐστὶ), *δυνατόν* (ἐστὶ), *ἀδύνατόν* (ἐστὶ), *ῥῥδιόν* (ἐστὶ), *χαλεπόν* (ἐστὶ), *εἰκός* (ἐστὶ = φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι) κλπ. (ἄρνησις *μή*): *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους* (= πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. *ἔδοξεν αὐτοῖς προῖναι* (= τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) Ξ. *ἔστιν ἰδεῖν* (= εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. *ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι* (= σεῖς μορεῖτε νὰ καταστῆτε εὐδαίμονες) Δημ. *νῦν ἔξεστι ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων* Ξ. *τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι* Πλ. (βλ. § 162) — *ῥα ἀπίνεαι* Πλ. *δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνήσθαι θεοῦ* (= δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μέν.

β') μὲ *εἰδικὸν ἀπαρέμφατον* (§ 153) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θρυλεῖται, νομίζεται, *δοκεῖ*

(= φαίνεται, νομίζεται) κ. ἄ.: **ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι** (= ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστὶ) Ἴσοκρ. *ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι* (= μοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σ η μ ε ι ω σ ι ς. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτω ἐξαίρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει ὅ,τι σημαίνει τὸ ἀπυρέματον: *πολλοὺ δέω ἐγὼ ἐπὲρ ἔμμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι* (= πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τὸ νά κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *πολλοῦ με δεῖ ἐπὲρ ἔμμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι*) Πλ. *ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἶ βοθηεῖν τῷ ἀνδρὶ* (= ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νά κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστί σε βοθηεῖν τῷ ἀνδρὶ*) Πλ. *δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι πρὸς ταῦτα* (Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *δίκαιόν ἐστι ἀπολογήσασθαι με πρὸς ταῦτα*) Πλ.

Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι συνήθης ἐπὶ τοῦ **δοκεῖν**, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **φ α ἰ ν ε σ θ α ἰ ἢ ν ο μ ῖ ς ε σ θ α ἰ**: *ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν* (= τοῦ ἐφάνη πὼς ἔπεσε κερανυῶς) Ξ.

2. Ἡ μετοχή.

§ 165. 1) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ῥῆμα (πρβλ. λύων, λύουσα, λυῶν· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον — λύσας, λύσασα, λυσαν· λυθείς, λυθεῖσα, λυθὲν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νά συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον **ἄν**: *ἐνθὲνδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἄν γενόμενα λογοποιοῦσιν* (= ἄ οὔτε ἐστὶν οὔτε ἄν γένοιτο) Θ. *Φίλιππος ἐλὼν Ποιτίδαιαν καὶ δυνηθεὶς ἄν αὐτὸς ἔχειν, εἵπερ ἐβονλήθη, παρέδωκε* (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἄν αὐτὸς ἔχειν) Δημ. (Πρβλ. § 157, 1 καὶ 2).

2) Ἡ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ μετοχὴ — Κατηγορηματικὴ μετοχὴ).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ).

§ 166. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται συνήθως μὲ τὸ ἄρθρον, δύναται δὲ νά ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσαγομένην μὲ τὸς **ὅς** ἢ **ὅστις**, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφο-

ρικὴ μετοχή): *οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι* (= οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσιν). *Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι* (= οἱ ὄκουν) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπιθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ: *ὁ ἥδιστα ἐσθίων ἦμιστα ὄφου δεῖται* (= πᾶς ὅστις ἥδιστα ἐσθίει) Ξ. (Πρβλ. § 26).

§ 167. **Κατηγορηματικὴ μετοχή.** Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ: *ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων* Ξ. *ὄρῳ σε φυλατιτόμενον* Ξ.

Α') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται.

1) τὸ ῥῆμα *εἶναι* καὶ ῥήματα ἢ φράσεις ποὺ σημαίνουν ἰδιαίτερον τινα ὄρισμένον τρόπον τοῦ *εἶναι*, ὡς *τυγχάνω* (= τυχαίνω, κατὰ τύχην εἶμαι, καὶ ἔπειτα = εἶμαι, ἀπλῶς), *λανθάνω* (= μένω ἀπαράτηρητος, εἶμαι κρυμμένος), *φαίνομαι*, *φανερός εἰμι*, *δηλός εἰμι* (= εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ...), *οἴχομαι* (= ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγάτος), *φθάνω* (= ἔρχομαι πρωτίτερα, προφτάνω), *διάγω*, *διαγίγνομαι*, *διατελῶ* (= περῶ τὸν καιρὸν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...). Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχὴ ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερεῦον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται μὲ ἐπίρρημα ἢ κάποιαν ἐπίρρηματικὴν φράσιν, ἡ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα: *πατρικὸς ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὦν* (= τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. *ἐγὼ ὄχλομην ἀπιῶν οἴκαδε* (= ἀνεχώρησα κι' ἐπῆγα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. *οὕτω τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐλάνθανε ἱερφόμενον στρατεύμα* (= ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. *δηλὸς εἶ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ* (= προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. *πλείστον δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς ἀνφθάνη τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν* (= ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. *ἐπὶ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν* (= διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς *χαίρω*, *ἴδομαι*, *βαρέω* ἢ *χαλεπῶς φέρω*, *ἀγανακτῶ*, *ἄχθομαι* (= δυσαραστοῦμαι), *αἰσχύνομαι*, *μεταμέλομαι* κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ *ποὺ* ἢ τὸ *νὰ* καὶ τὸ οἰκειὸν ῥῆμα): *Εὐθύδημος ἔχαι-*

γεν ἀκούων ταῦτα (= π ο ὐ ἄκουε, ν ἂ ἀκούῃ) Ξ. ἔλυποῦντο οἱ δυνατοὶ καλὰ κτήματα ἀπολωλεκότες Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (= π ο ὐ τὸ λέγω, ν ἂ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι Θ.

3) τὰ ἐνάροξως, λήξεως, ἀντοχῆς, καρτερίας καὶ καμιάτου σημαντικά ῥήματα, ὡς ἄρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (= ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀόρ. ἀπείπον, προκμ. ἀπείρηκα), κάμνω (= κουράζομαι) κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ν ἂ καὶ τὸ οἰκείον ῥήμα): ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων (= θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω, ἦτοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξετασίν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔλληγε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων (= ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν Ἡρόδ. οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος Πλ. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (= ἔχω ἀποκάμει πλέον νὰ. .) Ξ.

Σημείωσις. Τὸ ἐνεργητικὸν παύω συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ: οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τοὺς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν (= τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἡττᾶσθαι, λείπεσθαι (= ὑπολείπεσθαι, ὑστερεῖν) κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ καὶ ἢ ποῦ ἢ ν ἂ ἢ μὲ τὸ ν ἂ ἢ εἰς τὸ ν ἂ κ. ἄ. τ. καὶ μὲ τὸ οἰκείον ῥήμα): εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με (= καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες π ο ὐ μοῦ κτλ.) Πλ. ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες Θ. ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος (= κάνε μου τὴ χάρι νὰ). Πλ. τοὺς φίλους περιῶ νικᾶν εὖ ποιῶν (= νὰ τοὺς νικᾷς εἰς τὸ ν ἂ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. τούτου οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες (αὐτὸν) (= δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ ν ἂ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ.

Β') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς αἰσθάνομαι, ὄρω, περιορῶ (= ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (= εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι, γινώσκω, ἀγνώω, μανθάνω, μέμνημαι κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ

ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ τὸ πῶς ἢ νὰ ἢ ποὺ νὰ καὶ τὸ οἰκτεῖον ῥῆμα): ἡμεῖς ἀδύνατοι **δρῶμεν ὄντες** περιγενέσθαι (= ὅτι εἴμεθα, πῶς εἴμεθα) Θ. **δρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα**, ἃ λέγετε (= ὅτι εἶναι) Ξ. **οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγνότα τὰ πολιτικὰ** (= δὲν γνωρίζομεν κανένα ποὺ νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθὸς) Πλ. **καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους** (= τοὺς βρίσκουν νὰ κάθονται) Ξ. **μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου** (= ὅτι ἀκουσα). **μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος** (πῶς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δείξεις, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δείκνυμι, δηλῶ, (ἀπο)φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ πῶς καὶ τὸ οἰκτεῖον ῥῆμα): ἐν τῷδε **δείξω σοφὸς γεγὼς** (= ὢν = ὅτι εἶμαι) Εὐρ. **ἐπιδείξω τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον** (= ὅτι παρουσιάζει) Δημ. **ἀπηγγέλη Φίλιππος Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν** (= ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δημ. **βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγεῖλα** (= ὅτι ἐπεστράτευε) Ξ. **ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος** (= ὅτι ψεύδεται) Δημ.

Σημείωσις α'. Μετὰ τὸ ῥῆμα συνειδέναί, ὅταν μὲν τοῦτο συνεκφέρεται μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (σύννοια ἐμ αὐτῷ, σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς κλπ. = γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν): **ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε ομικρὸν ξύνοια ἐμαντῷ σοφὸς ὢν** (= γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ. **ἐμαντῷ ξυγγῆειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ** Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα συνειδέναί ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ὁπότε σύ νοι δά τι νι = γνωρίζω καλῶς μετὰ τίνος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν: **οὔτοι ξυνίσασι Μελίητα μὲν ψευδομένῳ, ἔμοι δὲ ἀληθεύοντι** (= ὅτι ὁ μὲν Μελίητος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημείωσις β'. Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἤτοι 1) μὲ γενικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μὲ αἰτιατικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις καὶ 3) μὲ αἰτιατικὴν καὶ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον, ὅταν δηλοῦται ἐν ἀβέβαιον γεγονός, κἀποια φήμη: **ἤκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενον** (= τὸν ἄκουσα μὲ τὰ αὐτῆς ἡμετέρας ἀπὸ συζητῆ ἢ ποῦ συζητῆται κλπ.) Ξ. **ἤκουος Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα** (= ἄκουσε ἀπὸ ἄλλοι οὗς ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. **ἀκούω κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας** (= ἀκούω νὰ λένε πῶς ὑπάρχουν) Ξ. **ἤσθησι πάποτε μόν ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος**; Ξ. Ἀριᾶτος, ὡς ἦσθε

Κῦρον πεπιτωκότα, ἔφηνεν Ξ. ἠσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεὶ Λαοσίῳ δύνασθαι (=εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοίως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μὲ μετοχὴν καὶ ἄλλοτε μὲ ἀπαρέμφατον καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς :

	μετὰ μετοχῆς	μετ' ἀπαρεμφάτου
ἄρχομαι	=ἀρχίζω νά, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἔνεργείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος: <i>ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν</i> (=κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω).	=ἀρχίζω νά, πρώτην φορὰν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι: <i>πόθεν ἤρξατο σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν</i> ; (=νά σὲ διδάσκη) Ξ.
φαίνομαι	=ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς: <i>φανήσεται ταῦθ' ὁμολογηκῶς</i> (=θὰ ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.)	=φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι: <i>ὁ γλωτοποιὸς κλαίειν ἐφαίνετο</i> Ξ.
αἰδοῦμαι αἰσχύνομαι	=ἐντρέπομαι πού, μὲ ἐντροπὴν μου κάμνω τι: <i>αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο</i> (=πού τὸ λέγω).	=ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπὴν μου δὲν κάμνω τι: <i>αἰσχύνομαι εἰπεῖν τ'ἀληθῆ</i> (=νά εἶπω) Πλ.
γινώσκω ἐπίσταμαι	=γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι: =γνωρίζω, ἠξεύρω ὅτι: <i>Περικλῆς ἔγνω τὴν εἰσβολὴν ἐσομένην</i> Θ. <i>τοῦτον ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα</i> Ξ.	=ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι: =ἠξεύρω νά: <i>ὁ Ἀγροΐλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους</i> Ξ. <i>ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν</i> Ξ. <i>ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν</i> Εὐρ.
οἶδα	=γνωρίζω ὅτι: <i>οἱ Ἕλληνες οὐκ ᾔδεσαν Κῦρον τεθνηκότα</i> (=ὅτι εἶχε φονευθῆ) Ξ.	=γνωρίζω νά, ἠξεύρω νά: <i>οἶδα μάχεσθαι</i> (=νά μάχομαι).
μανθάνω	=μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς: <i>ὁ βασιλεὺς διαβελλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις</i> ; Ἡρόδ.	=μαθαίνω νά: <i>τοὺς προδότας μισεῖν</i> ἔμαθον Αἰσχ.
μémνημαι	=ἐνθυνοῦμαι ὅτι: <i>μémνημαι ταῦτα ἀκούσας</i> ἔσου Ξ.	=ἐνθυνοῦμαι νά, προσπαθῶ νά: <i>μемνήσθω ἀνὴρ ἀγαθός εἶναι</i> Ξ.
ἐπιλανθάνομαι	=λησμονῶ ὅτι, πῶς: <i>ἐπιλησθήμεθα γέροντες ὄντες</i> .	=λησμονῶ νά: <i>ἐπελαθόμεθα εἰπεῖν</i> .

§ 168. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ποῦ ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **συννημμένη** ἐπιρρηματικὴ μετοχή, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, ἦτοι ὄνομα ποῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **ἀπόλυτος**.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πῶσιν γενικῆν. (Γενικὴ ἀπόλυτος): **Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος** Μεν.

2) Καὶ ἡ συννημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α) **αἰτιολογική** (ἄρνησις οὐ· πρβλ. § 141). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἄτε (δὴ), οἷα (δὴ), οἷον (δὴ) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως: **ὀλεῖσθε ἡδικηκότες τὸν ἄνδρα τόνδε** Σοφ. **ἄτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον** Ξ. **ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον** (=διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. **ἐνταῦθα δὴ, ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου, ἀνεθορούβησαν** (=ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἄ.) Ξ.

β) **τελική** (ἄρνησις μή· πρβλ. § 142 καὶ § 157). 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μετὰ τὰ δῆματα τὰ κινήσεως σημαντικὰ ἢ καὶ μετὰ ἄλλα δῆματα, ἀλλὰ τότε μετὰ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς: ἐς Δελφούς **χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται** (=ἵνα χρήσῃται) Ἡρόδ. **ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα** (=ἵνα εἴπῃ) Ξ.—οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς **πολεμήσοντες** (=μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ) **χρονική** (ἄρνησις οὐ ἢ μή· πρβλ. § 147). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην κάποιου χρονικοῦ ἐπιρρήματος, ὡς ἅμα, αὐτίκα, εὐθύς, μεταξὺ, κ.ἄ.τ.: **ἀριστιῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρехον δύο νεανίσκοι** (=ὅτε ἠρίστα ὁ Ξ.) Ξ. **ἠγαγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι** (=ἐνῶ συγχρόνως ἐφευγον) Ξ. **πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξὺ** (=στό μεταξὺ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγα) Πλ. **δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται. ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως** (=ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.

δ) **ὑποθετική** (ἄρνησις μή· πρβλ. § 144 κ.ἑ.): **δίκαια δράσας συμμάχους ἔξεις θεοὺς** (=ἐὰν δράσῃς). **οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν**

εὐδαιμονεῖν (= εἰ μὴ κάμοις). θεοῦ **θέλοντος** κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλείους (= εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε) **παραχωρητικὴ ἢ ἐνδοτικὴ**· (ἄρνησις οὐ· πρβλ. § 146). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἐπιδοτικοῦ **καὶ ἢ** τοῦ **καίπερ**, (σπανίως τοῦ **καίτοι**), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ **πέο**, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι **πολύ**): πολλοὶ **δντες** εὐγενεῖς, εἰσὶ **κακοὶ** (= ἂν καὶ εἶναι) Εὐρ. *οἵπερ πρόσθεν προσεκύονον Ὀρόντιαν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο* Ξ. εἰσῆλθετε ὑμεῖς **καίπερ οὐ διδόντος** τοῦ νόμου Δημ. *οὐ τι δυνήσεται, ἀχρύνμενός περ, χραιομεῖν* (= ἂν καὶ θὰ λυπησάι) πολὺ Ὀμ.

στ) **τροπικὴ**· (ἄρνησις οὐ)· Συνήθως κατ' ἐνεστώτα: εἰσὶ δέ **τινες** τῶν **Χαλδαίων**, οἱ **ληζόμενοι** ζῶσι (=διὰ τῆς ληστείας) Ξ. *τοῖς ἱππεύουσιν εἶρητο* **θαρροῦσι** *διώκειν* (=θαρροῦντες, μὲ θάρρος) Ξ. (πρβλ. *παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελώντας, περπατῶντα ἢ περπατώντας, κ.τ.τ.*). Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπικὴ ἢ μετοχὴ **ἔχω**, (**ἔχουσα**, **ἔχων** = μέ): *ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν Θυμοχάρης ἔχων* ναῦς *ὀλίγας* (=μὲ ὀλίγα πλοῖα) Ξ.

Σημείωσις. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μὲ τὸ οἰκτεῖον ῥῆμα καὶ τὸν σύνδεσμον **καί**: **ληζόμενοι** ζῶσι (=ληστεύουν καὶ ζοῦν). *Κότερ εὐ ποιῶν ἀποκίρηννοι ὁ Πύθων* (=καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνευσε) Δημ.

§ 169. Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων δημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 164 κ.έ.) ἢ μετοχῇ, ὅταν λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πῶσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ (καὶ σπανιώτερον πληθυντικοῦ): **δέον**, **ὄν**, **παρόν**, **ἐξόν**, **χρεῶν**, **δοκοῦν**, **δόξαν**, **δόξαντα**, **μέλον**, **τυχόν**, **προσταχθέν**, **δεδογμένον**, **προσ τεταγμένον**, **εἰρημένον**, **γεγραμμένον κλπ.**—**δυνατὸν ὄν**, **οἶόν τε ὄν**, **ἀδύνατον ὄν**, **ῥᾶδιον ὄν**, **ἄδηλον ὄν κλπ.**: *πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξόν οὐκ ἠθέλησατε* (=ἐνῶ ἦτο εἰς σᾶς δυνατὸν) Δημ. *δήλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιεῖ)*, **μέλον γέ σοι** (=ἀφοῦ βέβαια σὲ μέλει γιαντὸ) Πλ. *δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν* (=ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε = ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα) Ξ. *προσταχθέν αὐτῶ ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε* (=ἐνῶ ἔδόθη εἰς αὐτὸν διαταγῇ) Λυσ. *παρεκλεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλω τῶ σημῆραι* (=ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον) Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπικῶν ὀνημάτων ἢ μετοχή, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς: *τοὺς υἱεὶς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴρουσιν ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν* (= διότι κατὰ τὴν γνώμην των εἶναι κλπ.) Ε.

Σημείωσις α'. Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἡ ἐκφορὰ τῆς μετοχῆς κατὰ γενικὴν ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 162, Σημ.) Ποικιλίαι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυσιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν *λέγοντος ἐμοῦ ἀκροῶνται οἱ νέοι* (πρβλ. Ἀπολ. 37), ἡ γενικὴ ἐμοῦ μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν λέγοντος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῶνται (§ 67,4=ὀμιλοῦντα ἐμὲ μὲ ἀκούουν οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν *Σαρπηδόνι δ' ἄχος γένειο Γλαύκου ἀπιόντος* (Ἰλιάδ. Μ, 392) ἡ γενικὴ Γλαύκου μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν ἀπιόντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος γένειο (=εἰς τὸν Σαρπηδόνα λυτῆ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γὰρ τὸν Γλαῦκον, ποῦ ἀπῆρχετο § 91,3). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος *ἔτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος* (Θουκ. 2,32) ἡ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν τελευτῶντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 91,2=ἔτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἡ μετοχή, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (λέγοντος ἐμοῦ—Γλαύκου ἀπιόντος—τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος), νὰ νοῆται ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (ἐμοῦ—Γλαύκου—τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὃ δὲ ὅλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοῆται ὡς αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος (ἐν ᾧ ἐγὼ λέγω, ἀκούουν οἱ νέοι—ὃ δὲ Σαρπηδὼν ἐλυτήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπῆρχετο—ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτειχίσθη ἡ Ἀ.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρχισε νὰ χρησιμοποιῆται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἥτοι χωρὶς νὰ εἶναι (ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ὑποκείμενον αὐτῆς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὀνόματος τῆς προτάσεως ἢ κάποιος προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν εἰς ἓνα ἄλλον ὄρον αὐτῆς· πρβλ. π.χ. *τοῦτο λέγοντος Ξενοφάντος πᾶντοιαι τις Ε.*

Ὅμοιως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ὀνημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ὀλοκλήρον πρότασιν (§ 23), ὡς π.χ. *δῆλον οὖν οἶσθα τοῦτο μέλον γέ σοι* (=π ρ ἄ γ μ α ὀ

μέλει γέ σοι) Πλ. οὐκ ἐδώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατὸν (=οὐκ ἐδώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ. = ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.) Πλ. (πρβλ. ἢ τις Ἀχαιῶν ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον=παρέχων οὕτω λυγρὸν ὄλεθρον Ἰλ. Ω, 735).

Σημείωσις β'. Περί ὀνομαστικῆς ἀπολύτου βλ. Σχῆμα ἀνακόλουθον.

Σύνδεσις μετοχῶν πρὸς ἀλλήλας.

§ 170. Δύο ἢ περισσότεραι μετοχαὶ ὁμοιόπτωτοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν

1) συνδέονται μετὰ ξύτων διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων, ὅταν εἶναι ὁμοειδεῖς, ἦτοι ὅταν προσδιορίζουν καθ' ὅμοιον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως: οὔτοι **προσελθόντες καὶ καλέσαντες** τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀυχοντας λέγουσιν Ξ. **Κλέαρχος ἦδει ἀπειρηκότας** τοὺς στρατιώτας **καὶ ἀσίτους ὄντας** Ξ.

2) ἐκφέρονται ἀσυνδέτως,

α) ὅταν εἶναι ἑτεροειδεῖς, ἦτοι ὅταν προσδιορίζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως: **προϊόντες** **λελήθαμεν ἀμφοτέρων εἰς τὸ μέσον πεπτωκότες** Πλ. (Ἡ πρώτη μετοχὴ χρονικὴ, ἢ δευτέρα κατηγορηματικὴ).

β) ὅταν ἡ μία προσδιορίζῃ τὴν ἄλλην: **Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας** **στράτευμα ἐπολιόρκει Μιλήτων** Ξ. (= ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συνέλεξε στράτευμα, καὶ συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει).

Ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην δυνατὸν νὰ ἀποτελῇ μετὰ τοῦ ῥήματος μίαν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει ἡ ἑτέρα: ἡ πόλις **ἀγωνιζομένη** **περὶ πρωτείων κινδυνεύουσα διατέτελεκεν** Δημ. (πρβλ. ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων **αἰεὶ ἐκινδύνευεν**).

γ) κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, χάριν ἐμφάσεως: **τὰ δέκα τάλαντα ὀρώτων, φροσούντων, βλεπόντων** ἔλαθον ἡμῶν ὑφελόμενοι Αἰσχίν.

3. Τὰ ρηματικὰ ἐπίθετα εἰς -τος καὶ -τέος.

§ 171. 1) Τὰ εἰς -τος, (-τη, -τον) ῥηματικὰ ἐπίθετα, (τὰ ὁποῖα ἄρχῆθην ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου: λυτός (= λελυμένος), γραπτός (= γεγραμμένος), δυνατός (= δυνάμενος, ἰσχυρός), ῥυτός (= ὁ ῥεῶν), θνητός (= ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον), ἀπρακτός (= ὁ μὴ πράξας), ἀστράτευτος (= ὁ μὴ στρατευσάμενος) (πρβλ. τὰ σημερινὰ κλειστός, στρωτός — νερό καυτό = ποὺ καίει, ἀνύπαρκτος=ὁ μὴ ὑπάρχων—ἀπρογευματίστος=ὁ μὴ προγευματίσας).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ δῆμα: ὄρατός (= ὁ δυνάμενος ὄρασθαι), βατός (= ὁ δυνάμενος βαίνεισθαι), τρωτός (= ὁ δυνάμενος τιρῶσκεσθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς **-τος** προῆλθε κυρίως ἐκ τῶν ἀντιθέτων ἀράτος, ἄβρατος, ἄτρωτος κλπ. (ἄτρωτος, κυρίως = ὅστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα=ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ') τὸν ἄξιον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ δῆμα: θαυμαστός (=ἄξιο-θαύμαστος), ἐπαινετός (ἄξιος ἐπαινείσθαι), μεμπτός (= ἄξιος νὰ τύχῃ μομφῆς): ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπῳ Πλ.

2) Τὰ εἰς **-τέος (-τέα, -τέον)** δηματικά ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ δῆμα: ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν **διαβατέος** (=ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμὸν) Ξ. **οἰστέον τὴν τύχην** (= δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐθ. (Πρβλ. **μαθητῆς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προσπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος** κλπ.).

§ 172. Μὲ τὰ εἰς **-τέος (-τέα, -τέον)** δηματικά ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧτοι

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξάιρεται ἡ πρᾶξις, ἢ ὁποῖα ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ δηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικοῦ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ: **τοὺς φίλους εὐεργετήτεον (ἐστίν)** (= δ εἰ εὐεργετεῖν τοὺς φίλους) Ξ. **μεθεκτέον (ἐστί) τῶν πραγμάτων πλείοσιν** (= δ εἰ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. **πειστέον (ἐστί) τῷ νόμῳ** (= δ εἰ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) **πρόσωπικὴ σύνταξις**, ὅταν ἐξάιρεται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύντα-

Ἀχιλλέως Α. Τζαριτζάνου

ἐν ἐκείνῳ τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις, τίθεται κατὰ πῶσιν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πῶσιν: *οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι*· (πρβλ. *δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν*) Ξ. *εἴπερ βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί*· (πρβλ. *δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν*) Ξ. (Βλ. καὶ § 71, 5).

Σημεῖωσις α'. Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς -*τός* ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνάτων ἢ ἄξιον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οικείου ῥήματος: *οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἰππεῖσι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο* (=οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνάτων ἦν προσβαίνειν) Ξ. *ἄρα βιωτὸν ἐστὶν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένου σώματος*; (=ἄρα ἄξιόν ἐστὶν ἡμῖν ξῆν κλπ.) Πλ. (πρβλ. *τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ξῆν ἐσται*; Πλ.).

Σημεῖωσις β'. Κατὰ σύμφυρσιν πρὸς τὴν ταυτόσημον σύνταξιν τοῦ *δεῖ* μὲ αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον (§ 164, 2, α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μὲ τὸ εἰς -*τέον* ῥηματικὸν ἐπίθετον αἰτιατικῇ ἀντὶ δοτικῆς (§ 71, 5), ἢ γίνεται μετάβασις ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς -*τέον* εἰς ἄπλοῦν ἀπαρέμφατον: *τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκετόν* (ἀντὶ: τῷ βουλομένῳ εὐδαίμονι εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. *δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον* κλπ.)—*πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελύη ἢ πόλις καὶ ἡ πατρίς ἢ πείθειν αὐτήν* (=πανταχοῦ δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν). Πλ.

Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων.

§ 173. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ *οὐ* (=δὲν) καὶ τὸ *μή*· καὶ

1) τὸ μὲν *οὐ* (ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ *δὲν*) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀῖρεσι, ἤτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἐνὸς ἰσχυρισμοῦ: (*ἔστι Ζεὺς*=ὑπάρχει Ζεὺς)—*οὐκ ἔστι Ζεὺς* (=δὲν ὑπάρχει Ζεὺς) Ἀρφ.

2) τὸ δὲ *μή* (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούει τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς σκέψεως, ἤτοι μιᾶς ἐπιθυμίας: (*ἔρωτῶ ταῦτα*;=νὰ ἐρωτῶ ταῦτα;)—*ταῦτα μὴ ἐρώτα* Ξ.

Σημεῖωσις. Ὅ,τι διαφέρει τὸ *οὐ* ἀπὸ τὸ *μή* διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμενα ἀρνητικαὶ λέξεις οὕτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὕπω, οὐκέτι, οὐποτε κλπ.—μήτε, μηδέ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε, κλπ.: *Ἐγὼ θεοῦς καὶ ἀναίδης οὐτ' εἰμι μήτε γενοίμην* (§ 121).

Συντακτικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης (Ἔκδ. 1949)

11

§ 174. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἄς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ **δέν**, τὸ δὲ μὴ εἰς ἄς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ **μὴ**, ἦτοι

1) τοῦ οὐ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 1 καὶ 2, § 119, 2, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 140, τὰς αἰτιολογικὰς § 141, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἓν ὠρισμένον γεγονός, § 147, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 153, 3 κλπ.)

2) τοῦ μὴ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 3, § 118, § 119, 1, § 120, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημένας (ὡς τὰς τελικὰς § 142, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπανάληψιν, § 147, 2, β' καὶ γ', τὰς ἀποτελεσματικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα, § 149, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 150, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 153, 3 κλπ.).

§ 175. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρῆσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 143), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐνέχουν σημασίαν ὑποθετικὴν (§ 146, § 147, 2, β', § 153, 5, § 168, 2, β'-δ'): **εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσαι σοι κακά. ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι** (=εἴ τινα μὴ οἶδα). **ὃ μὴ δαρεις ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται** (=ἐάν τις μὴ δαρῆ).

§ 176. Μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κανονικῶς

1) μὲ τὸ εἰδικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 163, 1): **οἱ Αἰγυπτῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι** Θ. **οἶμαι γ' οὐδενὸς ἂν ἦιτον φανῆναι δίκαιος** (=ὄτι οὐδενὸς ἂν φανείην) Ξ. (Βλ. καὶ § 162, 2, Σημ.).

2) μὲ τὸ τελικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ (§ 163, 2, § 164, 2, α'): **τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίους** Θ.

Σημείωσις α'. Μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ, συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἴργειν, κολύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι κ.τ.τ., φεύγειν* (=ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι κ.τ.τ., ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, κ.τ.τ., ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.τ. Ἀλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κατόπιν τῶν εἰρημένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον

ζ ο ν καὶ περιττόν: ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπειρῶγει μὴ λέγειν ἢ βούλεται (=ἀπειρῶγει λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ.—Κριτίας καὶ Χαρκιλῆς ἀπειπέτην Σοκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι (=ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῆ) Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστικὴ χρῆσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιδρώσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου: (ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγου τοῖς νέοις — ἀπαγορεύομέν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τὸ μὴ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἄρθρον τό: τοὺς ψιλοὺς εἶργον τὸ μὴ κακουργεῖν τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως (=εἶργον κακουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν, ἡ ὁποία ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀρνητικὴν (§ 122, 3, γ'), τότε τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτοῦ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφοτέρω τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν: τίνα οἶει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια; (=μηδένα οἶου ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια = πῶς θὰ ἀρνηθῆ ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς κλπ.) Πλ. Ἀσπάγγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρω (=ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ. οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνιν ἰκανῶς τοῦτο ἀποδεῖχθαι (=μὴ ἀποδεδεῖχθαι, οὐκ ἀποδεδεῖχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδεχθῆ) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἷα οὐκ ἐγχωρεῖν, ἀδύνατον ἐστίν, αἰσχρόν ἐστίν (=οὐ καλόν ἐστίν) κ.τ.τ.: οὐχ ὀσιόν σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (=μὴ βοηθεῖν) Πλ. πᾶσιν αἰσχύνη ἦν μὴ οὐ συσπουδάξεν (=μὴ συσπουδάξεν) Ξ.

Σημεῖωσις β'. Περὶ συνεκφορᾶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) βλ. καὶ § 114,2 καὶ § 150.

Σημεῖωσις γ'. Κατόπιν ῥημάτων τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀρνητικὴν ἔννοιαν οἷα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν κ.τ.τ., δύναται νὰ ἀκολουθῆ ὄχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς μετὰ ἄρνησιν οὐ, ἡ ὁποία πλεονάζει δι' ἡμᾶς: οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔτιοι, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (=ὡς εἰσι = ὅτι εἶναι) Πλ.

§ 177. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ κάποιαν ἐπομένην εὐθέως κατόπιν αὐτοῦ λέξιν (ῥήμα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἐπίρρημα), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὸ στερητικόν ἄ: οὐ φημι (=ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτὸς (=ἀβίωτος), οὐχ ὀσίως (=ἀνοσίως), κλπ.: οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναί τοῦ πρόσω (=ἠρνοῦντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγον νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπώπτενον

ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλους οὐκ ἀπόδοσιν (=διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π.χ. εἰς ὑποθετικὰ προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἂντι τοῦ μὴ: εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες τίνει οὐκ ἐθέλουσιν (=ἄρνούνται) Ὅμ.

Μὲ τὰ ἐπίθετα ὅμως καὶ τὰς μετοχὰς, καὶ μὲ οὐσιαστικά, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ὑποσημαίνουν κάτι τὸ ὑποθετικόν, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἂ τὸ μὴ ἂντι τοῦ οὐ: μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς (=τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι (=εἶ τινες μὴ ἔχουσι) Ξ. οὐκ οἶδα δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία (=ἢ ἄγνοια=εἶ τις μὴ οἶδε) Ἀρφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ μὴ ἂντι τοῦ οὐ, ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἂ, μὲ ἐπίθετα, μετοχὰς καὶ οὐσιαστικά ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονική· (πρβλ. ὁ μὴ πλούσιος, ὁ μὴ συνηθισμένος, μὴ θέλοντας, ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς κλπ.).

§ 178. Ὅταν τὸ οὐ προτάσεται ζεύγους προτάσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν — δέ, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικὴ, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχι μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι» ἢ «ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς» κ.τ.τ.: Λέριοι πάντες κακοὶ οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ (=ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἕνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημείωσις α'. Περὶ τῶν φράσεων οὐκ ἐστὶν ὅστις οὐ ἢ οὐδ' εἰς ὅστις οὐ (=πᾶς τις) βλ. § 52,1, Σημ. γ' καὶ 5 Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλᾶι ἀρνήσεις (οὐ-οὐ, μὴ-μὴ) ἢ δύο ἀρνήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδ' ἐ, οὐδ' εἰς, κλπ.—μὴδ' ἐ, μὴδ' εἰς, κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλή (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὗται ἀναιροῦν ἀλλήλας, οὕτως ὥστε ἐκφράζουν τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον: ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐδ' εἶναι ἡμᾶς ἀμύνεσθαι (=ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Δυσ. οὐδεὶς οὐκ ἀποθνήσκει (=πᾶς τις ἀνεξαιρέτως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἀπλῆς ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδ' ἐ, οὐδ' εἰς, κλπ., μὴδ' ἐ, μὴδ' εἰς, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὗται δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουν ἀλ-

λήλας, καίτοι εἰς ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει π λ ε ο ν α σ μ ὸ ς ἀρνήσεων : ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Εὐρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (= μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δημ. σμικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ιδιώτην οὔτε πόλιν δεῖ Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε αἰσχρόν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν μία ἀρνητικὴ πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικᾶς. (Οὔτω δὲν δύναται νὰ λεχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστι τι κρεῖσσον κλπ. ἢ μὴ θῆσθε νόμον τινά, κ. τ. τ.).

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς β'. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει ὅ,τι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον ποὺ δὲν ἦσχε δόξιν: ὁ παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνθρωποι Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνήν ἀφαιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῶν ἀντιληπτέον ἔστιν Δημ.

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σ χ ε δ ὸ ν λαμβάνεται καὶ τὸ ὁ σ ο ν ο ὐ : ὁ μέλλων καὶ ἔσσοι οὐ παρὼν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 179. **Σχήμα λόγου** λέγεται ιδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἔκφρασιν ἐνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Ἐκ τῶν σχημάτων λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ ὅσα παρατηροῦνται εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α) Σχήματα γραμματικά.

§ 180. **Σχήματα γραμματικά**, ἦτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Τὸ σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ἐνὸς ὄρου μιᾶς προτάσεως πρὸς ἕνα ἄλλον προηγούμενον σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου τοῦ προηγούμενου ὄρου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ: τὰ *μειράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμέμνηται Σωκράτους* (=οἱ νεανίσκοι οἶδε κλπ.) Πλ. *τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν* (=οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. Πρβλ. *Ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς* (=οἱ ἄνθρωποι) *Τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κ' οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες* (= τρεῖς κόρες).

2) Τὸ σχῆμα συμφύσεως. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφορῶν συντάξεων· εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἔκφρασεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τὸ (συμπεφύρομένο, ἦτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων:

Ἀλκιβιάδης μετὰ **Μαντιθέου ἀπέδρασαν** Ξ. (πρβλ. **Ἀλκιβιάδης** καὶ **Μαντιθεὸς ἀπέδρασαν** — **Ἀλκιβιάδης** μετὰ **Μαντιθέου ἀπέδρα**). τῆς γῆς ἢ ἀρίστη Θ. (πρβλ. γῆ ἢ ἀρίστη — τῆς γῆς τὸ ἄριστον μέρος). **εἶθ' ὄφειλες** τότε **λιπεῖν** βίον Εὐρ. (πρβλ. εἶθ' ἔλιπες τότε βίον — ὄφειλες τότε λιπεῖν βίον, § 117, 3 καὶ Σημ.). Πρβλ. ὁ **Ἀπρίλης** μὲ τὸν Ἔρωτα **χορεύουν** καὶ **γελοῦνε** Δ. Σολωμός. **Σκλάβος** ραγιαδῶν **ἔπεσες** (=σκλάβος ραγιαδῶν ἔγινες—στὰ χέρια ραγιαδῶν ἔπεσες).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολουθίας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς μιᾶς προτάσεως ἢ κάπως μακρᾶς περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικὴν ἔποψιν ἀκόλουθα, ἥτοι εἰς κανονικὴν συνέχειαν μὲ τὰ προηγούμενα. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰ συντάξεις. Οὕτω:

α) μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκαυονισμένα (§ 168, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικὴν πτώσιν. (Ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυτον: **ἐπιπεσῶν** τῇ **Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ** τῆς μὲν **προφυλακῆς** αὐτοῦ **Μυσῶν** ὄντων **πολλοὶ ἔπεσον** Ξ. (πρβλ. ἐπιπεσῶν . . . πολλοὺς ἀπέκτεινε—ἐπιπεσόντος αὐτοῦ . . . πολλοὶ ἔπεσον).

β) συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 168, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικὴν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μικρὰς κάπως περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλονται πολλά, οὗ ἕνεκα λησιμονεῖται κάπως ἢ συντακτικὴ συνέχεια τοῦ λόγου καὶ ἢ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον: **αἰδώς** **μ(ε)** **ἔχει ἐν πότμῳ** **τυγχάνουσα** (ἀντί: τυγχάνουσαν· ἀλλά: αἰδώς μ' ἔχει =αἰδοῦμαι) Εὐρ. **ἔξῃν** αὐτῷ **μισθῶσαι** τὸν **οἶκον** **ἀπηλλαγμένος** **πολλῶν** **πραγμάτων** (ἀντί: ἀπηλλαγμένῳ· ἀλλά: ἐξῆν αὐτῷ=ἠδύνατο οὗτος) Λυσ. καὶ ἦν **αὐτῶν** ἢ **διάνοια** **τάς** **τε** **ἄλλας** **πόλεις** . . . **ὡς** **πρότερον** **εἶχον**, **ἐλευθεροῦν** καὶ **πάντων** **μάλιστα** **τὴν** **Ἀντιανδρον**· καὶ **κρατυνάμενοι** αὐτήν . . . **τὴν** **Δέσπον** **κακώσεν** (ἀντί: καὶ ἦν αὐτῶν ἢ διάνοια . . . κρατυναμένων κλπ. ἀλλά: ἦν αὐτῶν ἢ διάνοια=διενοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημείωσις. Παραδείγματα ἀνακολούθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν (οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν), εἶναι π.χ. *Ἄ Διᾶκος σὺν τ' ἀγροίκῃσε, πολὺ τοῦ κακοφάνη. Ἐγὼ δὲ μὲ νοιάζει δόλου κ.τ.τ.* (Πρβλ. καὶ § 28, 1, Σημ.).

4) Τὸ Βοιώτιον ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἑνικοῦ ἀριθμοῦ: *Μελιγάρυες ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαὶ λόγων τέλλεται* (ἀντί: τέλλονται· πρβλ. Ἀττικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὄλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο εἷς ὄρος μιᾶς προτάσεως, ὃ ὁποῖος δηλοῖ ἓν ὄλον, ἀντὶ νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν (§ 29, 1), ἐκφέρεται ὁμοιοπτῶτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὄρους τῆς προτάσεως, οἱ ὁποῖοι δηλοῦν μέρος τοῦ ὅλου: *οἱ στρατηγολὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο* (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος Ἐ. *τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειροᾶτο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν* (ἀντί: τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δὲ...)) Ἐ. (πρβλ. *Παίρει τὸν κατήφορο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι* = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμιοῦ).

6) Τὸ σχῆμα ἔλξεως ἢ ἡ ἔλξις. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο εἷς ὄρος τῆς προτάσεως ἔλκεται, ἦτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλον ὄρον τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρά τοῦ λόγου. Οὕτω:

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενόν του ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: *αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο* (ἀντί: ἐκαλέοντο) Ἡρόδ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἔγκλισιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας: *ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην* (ἀντί: ἦν οἶδε ἢ ἦν ἄν εἶδε ἦ) Ἀρχφ. (Πρβλ. *Ἦθελα νὰ ἤμουν ὁμορφος, νὰ ἤμουν καὶ παλληκάρι* = νὰ εἶμαι).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἔλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν βλ. § 52,5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο εἷς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς, ὃ ὁποῖος συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς γενικὴν (κτητικὴν), ἢ ὁποῖα προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικόν, ἀντὶ νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πῶ-

σιν) μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαορτᾶται : **Θάσιον οἴνου σταμνίον** (= Θ α σ ί ο υ οἴνου) Ἄρφ. **τοῦμόν αἶμα πατρός ἐπίετε** (= τ ο ὕ ἐ μ ο ὕ πατρός τὸ αἶμα κλπ.) Σοφ. (Πρβλ. **Τ΄ ἀντριωμένα κόκκαλα** ξεθάψτε τοῦ γοιοῦ σας).

8) Τὸ σ χ ἦ μ α π ρ ο λ ῆ ψ ε ω ς ἢ ἡ π ρ ο λ η ψ ι ς. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ δῆματος τῆς κυρίας προτάσεως (π ρ ο λ α μ β ἄ ν ε τ α ι καὶ προληπτικῶς) τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως: **δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι** (=οἶσθά γε, τί ἐστι δημοκρατία) Ξ. (πρβλ. **Σὲ ξέρω τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιός εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκρεμὸ φυτρῶνει**);

β) Σχήματα λόγου σχετικὰ μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων.

§ 181. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη κανεὶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας, ἢ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὁποία εἶναι τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανονίσθη κάπως αὕτη κατὰ τὴν συνήθειαν, ἢ ὁποία προέκυψεν ἐκ παραδόσεως.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθῆς, ἢ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἢ δὲ συνήθως σειρὰ τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ δῆμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μεταχικοί προσδιορισμοί: **Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Ἐδαρχὸς ἀνέθνηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν Ξ.**

Τὰ δῆματα ὅμως τὰ ὁποία ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζεῖν καὶ τὸ δῆμα εἶναι ὡς ὑπαρκτικόν, συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως: **Ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνὸς Ξ.**

2) Ἡ συνήθης σειρὰ τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται, πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ εἰς ὅρος αὐτῆς ἐξάιρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (ἐμφασις ἢ διαστολή), δευτέρον δὲ ὅταν ὑπάρχη σειρὰ προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως. σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα, (δῶτε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως), ἢ μᾶλλον

μὲ τὰ ἐπόμενα, (ὁπότε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς): *Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε* Ξ.

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται *α'* τὸ ἀντικείμενον, *β'* τὸ ῥῆμα καὶ *γ'* τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί: *Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἔνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ἐχρὸν* Ξ. Ἡ *α'* ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), *β'* τὸ ῥῆμα, *γ'* τὸ ὑποκείμενον: *Ἐντεῦθεν προΐόντων* ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων Ξ. Ἡ τέλος, *α'* ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, *β'* τὸ ὑποκείμενον καὶ *γ'* τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος: *Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέταρας* κλπ. Ξ.

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίωτοι ἢ ἑτερόωτοι (§ 21 καὶ § 29), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν: *Χειρσοφος Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἵχνη ἵππων.*

Ἄντικειμενικὸς προσδιορισμὸς εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ: *σοφὸς ἀνὴρ. ὁ σοφὸς ἀνὴρ.* (Βλ. καὶ § 57, 1 καὶ 2).

4) Ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ νόημα ὀλοκλήρου τῆς προτάσεως, συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς: *εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχρὸν, οὐκ εἰσὶ θεοὶ* Εὐρ. *τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφὸς* Πλ. *οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἀδικὸς γένοιτο* Ξ.

Ἐνεκα τούτου τὸ δυνητικὸν *ἂν*, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους *εἰ*, ὅτε, *ἐπεὶ* κλπ., ἠνώθη κατόπιν μετ' αὐτῶν καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια *ἐάν*, (*ἄν*, *ἦν*), *ὅταν*, *ἐπὶ ἂν* ἢ *ἐπὶ ἦν* κλπ.

5) Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται ν' ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν, καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς: *κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι* (= γὰρ νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) Ξ. *ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρης ἐν Σάρδεσιν ἐτυχεν ὦν* (=ὅταν ἔγινε αὕτη ἡ μάχη κλπ.) Ξ.

6) Μιᾶς δευτερευούσης προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτω αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ

πλάγια ἔρωτηματικά, ἐπειδὴ ἐπέχουν θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ὀνόματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ: λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι Λυσ. Κῦρος ἤρετο, *ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα* Ξ. Ὅμοιως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαὶ καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποίου ἡ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ὄημα: *τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει* Πλ. *κίνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερῶκωσι* Ξ. *πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν* Ξ.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπειδὴ δηλοῦν κατὰ τι τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βῆσις τοῦ νόηματος αὐτῆς: *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως*.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται: *Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα* (Βλ. § 152 κ.έ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγοῦνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Βλ. παραδείγματα § 147 κ.έ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ νόημα τῆς: *ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει* Ξ. *ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας* Ξ.

§ 182. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἐξῆς σχήματα λόγου:

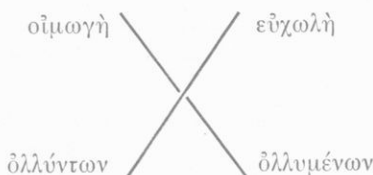
1) τὸ ὑπερβατόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία λέξις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μὲ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτω ἡ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαιρεται: *εὖ πράγμα συντεθὲν ὄψεσθε* Δημ. *μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθ'* ἢ *Ἑλλὰς ἀνθρώπου* Δημ. (πρὸβλ. *Πίνω τὸ ὄραισιτάλαχτο* τῆς πλάκας *τὸ φαρμάκι. Μὲ τῆ δική σου ἤρθα στὸν κόσμον τῆ λατρεία* Κ. Παλαμάς).

2) Τὸ πρωθύστερον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν

σειρὰν τοῦ λόγου ἀπὸ δύο τινὰ (πράξεις ἢ ἐννοίας ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον: εἴματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα Ὅμ. λέγω τὴν Ἐρεχθέως τροφήν καὶ γένεσιν Ξ. (Πρβλ. *ξεντύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ στὸ πηγάδι μπῆκε*).

3) Τὸ χιαστόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις, ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγούμενας λέξεις ἢ φράσεις, ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων (α—β: β'—α'): *οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλούντων καὶ ὀλλυμένων* Ὅμ. *περὶ πλείονος ποιῶ δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος* Ἴσοκρ.

Καλεῖται δὲ χιαστόν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἃν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἐν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιαστί.

(πρβλ. *Ἡ Γκιῶνα λέει τῆς Διάκουρας καὶ ἡ Διάκουρα τῆς Γκιῶνας*).

4) Ὁ κύκλος. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώνει μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει: *σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὁμοῖος σοὶ* Δημ. (πρβλ. *σταθῆτε ἀντρεῖά σάν Ἕλληνας καὶ σάν Γραικοὶ σταθῆτε*).

5) Ἡ παρονομασία ἢ παρήχησις ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς: *κενὰς χαρίζει χάριτας* Δημ. *Πανσανίον δὲ πανσαμένου Πλ. τυφλὸς τὰ τ' ὄτια τὸν τε ροῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ* Σοφ. (πρβλ. *Χάρε, χαρὰ πὸν μοῦ φερες καὶ λίπη πὸν μοῦ πῆρες*).

6) Τὸ ὁμοιοτέλευτον ἢ ὁμοιοκατάληκτον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως: *τοὺς πλείονας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε* Δημ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ) Σχήματα σχετικὰ μέ τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου.

§ 183. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὄρισμένων νοημάτων, δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσότερα λεκτικὰ στοιχεῖα καὶ νοοῦνται ἔξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Σχῆμα ἐλλείψεως ἐν γένει ἢ βραχυλογία. Βλ. § 16 κ.ε.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται ἐν νέον νόημα ἐπὶ πλέον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὅμως οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον: τὰς αἰτίας **προὔγραφα πρῶτον** Θ. **ἐσαγαγόντες με εἰς τὸ μέγαρον ἔσω** ἐδείκνυσαν **κολοσσοὺς ξυλίνους**. Ἡρόδ. (Σχῆμα π λ ε ο ν α σ μ ο ὕ ἐν γένει. Πρβλ. **Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. Πάλι τὸ ξανάπλυνε**).

§ 184. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ): οὗτος **τροφῆς** οὐδὲν **δεῖται**, ἐγὼ δὲ **δέομαι** Πλ. **φράζει ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἅ μὴ** (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. **ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι; οὐ δῆτα** (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι) Πλ.

2) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πῶσιν, ἂν εἶναι ὄνομα· κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα κ.ο.κ. Σχῆμα ἐξ ἀναλόγου): **ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρασόμενα, καὶ ἔφρευγον** (ἐνν. οἱ πολλοὶ) Θ. **οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω** (=οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δημ. **ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοί, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι** (=ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.) Θ.

Ὁμοίως ἐξ ἐνὸς ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρῆματον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχῆ (κατηγορηματικῆ): **Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει** (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. **Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον** (=τὸ ἐς Χίον πλεῖν) Θ. Ἀθη-

ναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὄραν (ἐνν. δηουμένην) Θ.

Ὅμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως, ἢ ὁποῖα ἔχει ἔννοια ἀρνητικήν, νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατική: *μηδεὶς θανυμάση μου τὴν ὑπερβολήν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω* (=ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δημ. *Δύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδιοιεν ὀμοῦσαν, ταύτην πειραῖσθαι ἄπλοον ποιεῖν* (=πειραῖσθαι ἐκέλευε) Ε.

Ὅμοίως ἐκ μιᾶς συνθέτου λέξεως νοεῖται ἡ ἀπλή λέξις, ἢ ὁποῖα ἐνυπάρχει ἐντὸς αὐτῆς: *τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπίοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν* (=καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰόντας) Ξ. *Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλούμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν* (=καὶ οὗτοι, οἱ ὀλίγοι) Ἡρόδ.

3) Ἐν ῥήμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμούς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥήμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἕνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥήμα, τὸ ὁποῖον σημαίνει σχετικήν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥήμα μὲ διάφορον σημασίαν (σ χ ἦ μ α ζ ε ὕ γ μ α): *ἔδουσί τε πίονα μῆλα οἶνον τ' ἔξαιτον* (=πίνουσί τε οἶνον) Ὅμ. *Θέτις μὲν εἰς ἄλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ ἐδὸν πρὸς δῶμα* (ἐνν. ἔβη) Ὅμ. *ἐνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε* (ἐλέτην δίφρον=ἐγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρε=ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας) Ὅμ. (πρβλ. *Νὰ τὸν ποτίσω κρῦο νερὸ καὶ δροσερὸ χορτάρι*=καὶ νὰ τὸν ταΐσω δροσερὸ χορτάρι).

Σημειώσεις. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικά σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 185. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σ χ ἦ μ α ἐ κ π α ρ α λ λ ἡ λ ο υ. Κατὰ τοῦτο ἐν νόημα ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς: *ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει*. Λυσ. (πρβλ. *Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλής*).

2) ἡ περιφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ μὲ μίαν λέξιν, ἐκφράζεται μὲ περισσοτέρας, παραστατικότερον καὶ χαρακτηριστικότερον: *Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων* (=

Ἑλληνες) Αἰσχ. *Δήμητρος καρπὸς* (=σῖτος) Ξ. (πρὸβλ. *Παιδιὰ Μοραϊτόπουλα*=Μοραῖτες).

3) Τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομένας παρατακτικῶς διὰ τοῦ *καὶ* ἢ τοῦ *τε*—*καί*, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελῆ προσδιορισμὸν τῆς ἑτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἢ σχετικῆ ἔννοια παρίσταται ἑναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς: *τὴν παῖδα δ' Ἀμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτι τε καὶ χρυσῷ* (=ἐσθῆτι χρυσῷ) Ἡρόδ. *δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης* (=ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτνην δαπάνης) Ἀρχφ. (πρὸβλ. *Ἀστροπελέκι καὶ φωτιά νὰ πέσῃ στὴν αὐλή σου*=ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημείωσις. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ μερικὰ ἄλλα σχήματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδίπλωσις, ἡ ἀναστροφὴ κλπ., τῶν ὁποίων ἡ πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ) Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων ἢ ὁλοκλήρων φράσεων.

§ 185. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλείους λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν (ἡ γ ο ὕ μ α ἰ τινι=προπορεύομαί τινος, ἡ γ ο ὕ μ α ἰ τινος=ἄρχω τινός, ἡ γ ο ὕ μ α ἰ νικᾶν=νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν μιᾶς λέξεως μία λέγεται πρῶτη ἢ ἀρχικὴ ἢ κυρία σημασία (π. χ. φύλλον δένδρον), αἱ δὲ ἄλλαι λέγονται δευτερεύουσαι ἢ μεταφορικαὶ σημασίαι (φύλλον τετραδίου, φύλλον θύρας, κτλ.).

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς κυρίους τρόπους.

1) Ἡ σημασία τῆς λέξεως *εὐρύνεται*, ἥτοι ἐπεκτείνεται μεταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας λόγῳ κάποιας ὁμοιότητος, ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν. (Τὸ φύλλον χάριτος ἔχει ἕκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως καὶ τὸ φύλλον δένδρου. Συνήθως ὅστις ἡγεῖται, ἥτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος ἀρχεῖ αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων λέ-

γεται σχήμα μεταφορᾶς ἢ μεταφορά, διότι ἡ λέξις, ἡ ὁποία μεταβάλλει τὴν σημασίαν, τρόπον τινὰ μεταφέρεται ἀπὸ τὴν μίαν ἐννοίαν εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορὰ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς ἐννοίας εἰς ἄλλην ἐντελῶς διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάντου ὁμοιότητος αὐτῶν καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει σχήμα κατὰ χόρησιν: **στόμα ποταμοῦ. ὀφθαλμοὺς κλήματος ἀμπέλου. γέροντες πρίννοι** (=πουρναρήσιοι, ἦτοι λίαν εὖρωστοι) Ἀρφ. (πρβλ. **Δόντια** χτενιοῦ. **Χέρια** σιδερένια = πολὺ δυνατά).

2) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **στενοῦται**, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἵνα δηλοῖ εἰδικῶς ἐν μόνον ὠρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων: **τὸ ἄστν**=αἱ Ἀθῆναι, ἐνῶ ἀρχῆθεν ἄστν = πόλις ἐν γένει. **ὁ ἰσθμὸς** = ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς ἰσθμὸς. (Πρβλ. **Ἡ Πόλις**=ἡ Κωνσταντινούπολις. **Ὁ Ἄγιος** Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ ἅγιος Γεράσιμος ἐν Κεφαλληνία, ὁ ἅγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ κ. τ. τ.).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται **σχήμα κατ' ἐξοχήν**, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχήν, ἦτοι) **ἐξαιρητικῶς**.

3) Ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθίρεται**, ἐκπίπτει, ἦτοι ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτι τι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίῃ κατόπιν κάτι τι κακόν: **εὐήθης** = μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν εὐήθης = ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἄδολος ἀνθρώπος (πρβλ. **ἀγαθὸς** ἢ **ἀγαθοῦλης**=κουτός).

Σημείωσις. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολῆ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐννοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ ἐν νέον πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πρᾶγμα, τὸ ὅποιον παρουσιάζει κάποιαν ὁμοιότητα πρὸς κάτι ἄλλο γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἤδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολῆ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενωώσεως διὰ λόγους ἱστορικούς,

Ἀχιλλέως Α. Τζαοτζάνου

γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως μίαν ἀρετὴν τῶν ἄλλων θέλουν νὰ τὴν ἀποδίδουν εἰς ψυχικὸν ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικῆν. Οὕτω α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις *ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστυ—ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄστεως*, ἔνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κωμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὅποια ἦσαν ἄστυ, ἦτοι πόλεις, εὐκόλως ἠγνόουν περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν, ὥστε παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων των, καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις τὸ ἄστυ ὡς ἰσοδύναμον μὲ τὴν λέξιν Ἀθήναι. Ὁμοίως β') ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι οἱ εὐήθεις (=οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος ἄνθρωποι) εἶναι συνήθως ἀπονήρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀπάτην, κατέληξεν ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἀπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 187. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἡ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἧτοι οἱ διάφοροι λεκτικὸὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν: Ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (=οἱ Συρακόσιοι—τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πρβλ. *Χαίρεται ὁ Τοῦρκος στ' ἄλογο κι' ὁ Φράγκος στὸ καράβι*).

β') τὸ μέρος ἐνός ὅλου ἀντὶ τοῦ ὅλου ἢ τὰνάπαλιν: ἴθι στέγης εἶσω (=οἰκίας) Σοφ. (πρβλ. *Κάθε κλαδί καὶ κλέφτης=κάθε δένδρο κλπ.*).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ κατασκευαζομένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης: κατέθεντο τὸν σίδηρον (=τὰ ὄπλα) Θ. (πρβλ. *Νὰ τρώῃ ἡ σκουριά τὸ σίδηρο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρειωμένο*).

δ') τὸ παράγον κάτι τι ἀντὶ τοῦ παραγομένου ὑπ' αὐτοῦ: *πλήσον κρατῆρα μελίσης* (=μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') ὁ ποιήσας κάτι τι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ποιηθέντος ὑπ' αὐτοῦ: Ὁμηρος, Ἡσίοδος (=τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). Δημοσθένης (=οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (πρβλ. ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης=τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ κλπ.).

β') ὁ ἐφευρὼν κάτι τι ἢ κύριος ἐνὸς πράγματος ἀντὶ

τοῦ πράγματος τούτου: *σπλάγγνα ὑπείροχον Ἑφαιστοιο* (=τοῦ π υ ρ ό ς, τοῦ ὁποίου θεοῦ ἐνομιζέτο ὁ Ἑφαιστος). Ὅμ. (πρβλ. *Συνεννοοῦνται μὲ τὸν Μαρκόνη*=μὲ τὸν ἀσύρματον τηλέγραφον, τοῦ ὁποίου ἐφευρέτης εἶναι ὁ Μαρκόνης).

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τὰνάπαλιν: ἐς *δάκρυα ἔπεσε τὸ θήτηρον* (=οἱ θεαταὶ) Ἡρόδ. *ἐπυρθανόμην τὸ δνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν* (=εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου παλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (πρβλ. *Νὰ γευτοῦν πολλῶν λογίων τραπέζει*=φαγητά).

δ') τὸ ἀφρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τὰνάπαλιν: *νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ* (=νέοι ἄνδρες) Θ. *δηλική ἐστὶν ἐμοὶ* (=δηλιξ) Ὅμ. *λήρος* (=ληρώδης, φλύαρος) Πλ. (πρβλ. *Τὸ σπαθὶ τῷχει καμάρι ἢ λεβεντιά*=οἱ λεβέντες. *Εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο*).

3) Ἡ ἀ ν τ ο ν ο μ α σ ί α. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ ἐνὸς κυρίου ἢ προσηγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περιφρασίς, ἥτοι λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν: *Πηλεΐδης*=ὁ Ἀχιλλεύς. *Ἀτρεΐδαι*=ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') ἡ περιφρασίς, ἡ ὁποία δηλοῖ τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιωτάτην καὶ γνωστοτάτην πράξιν ἢ ἰδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου: *ὦ παῖ Ἰππονίκου* (=ὦ Καλλία) Πλ. *ὁ τῆς Τροίας πορθητής* (=ὁ Ὀδυσσεύς). *βίη Ἡρακληείη* (=ὁ ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) Ὅμ. (πρβλ. *Ὁ γυνὶς τῆς καλόγριας*=ὁ Καραϊσκάκης. *Ἡ ἐξοχότης σου*=σὺν ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀ ν τ ῖ φ ρ α σ ῖ ς. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἢ ἔν νόημα ἐκφράζεται οὐχὶ μὲ τὴν κυρίαν λέξιν ἢ φράσιν, ἀλλὰ μὲ κάποιαν ἄλλην, ἡ ὁποία ἔχει παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α') ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται κάτι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μεῖζον: *οὐχ ἦκιστα* (=μάλιστα). *οὐκ ἀγνοῶ* (=γιγνώσκω καλῶς). (Πρβλ. *Ξόδεφα ὄχι λίγα γι' αὐτὴν τὴν ἐπόθεσιν*).

β') ἡ εἰρωνεία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ κανεὶς λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποιαὶ ἔχουν ἔννοιαν ὅλως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἐκείνων, τὰ ὁποια ἔχει εἰς τὸν νοῦν

του, ἵνα ἀστερευθῆ ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ κάποιον ἄλλον : ὡς *ἡδὺς εἶ!* (ἀντί : ὡς ἄ η δ ἡ ς εἶ) Πλ.

γ') ὁ εὐφημισμός. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐνεκα φόβου, ὁ ὁποῖος προέρχεται συνήθως ἀπὸ κάποιαν πρόληψιν ἢ δεισιδαιμονίαν, χρησιμοποιεῖ κανεὶς ἄνευ πρόσποιήσεως λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν καλὴν καὶ εὐοίωνον ἢ ἄχρουν σημασίαν, ἀντὶ τῶν ἐναντίων : *Εὐμενίδες* (= αἱ Ἐρινύες). *Εὐξείνιος* πόντος. (πρβλ. τὸ *γλυκάδι* = τὸ ξίδι. τὸ *καλὸ σπυρὶ* = ὁ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ῥ. *πάσχειν* ἀπλῶς ἀντὶ τῶν δημάτων *τελευτᾶν*, *ναυαγεῖν*, *ἠττάσθαι* κττ. : *μη τι ναῦς πάθη* (=μη ναυαγήσῃ) Εὐρ. (Ὁμοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μὲ χάριν λέγει κανεὶς κάτι τι, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνηθες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ ἕν σχετικὸν νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα : *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις* Λυσ. (πρβλ. *Σὰ δυνὸ βουνα εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλή του*).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μὲ χάριν χρησιμοποιεῖ κανεὶς μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς (§ 185, 1) οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι λέγει πράγματα ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του : *κνάμων ἀπέχεσθαι* (=μη πράττειν τὰ πολιτικά· οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). *μη γεύεσθαι μελανούρων* (=μη ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις) Πυθαγόρου λόγια. (Πρβλ. *Ἄναψε ὁ γαλὸς καὶ κᾶηκαν τὰ ψάρια*· φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατελήφθη ἀπὸ μεγάλῃν ὀργήν. *Τῷ ἄσπρισε τὰ γένεια του* ὁ Ἀϊ-Νικόλας = ἔξιόνησε τοῦ Ἀγίου Νικολάου).

Π Ι Ν Α Ξ
Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ω Ν Κ Α Ι Λ Ε Ξ Ε Ω Ν

- Αίτιατική**, σελ. 22, § 28, 3 — μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 30 § 36 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31, § 39 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68, § 90 — α ἰ τ ι α τ ι κ ἣ ἀπόλυτος, σελ. 157, § 169.
- Ἀντικείμενον**, σελ. 49, § 60 κ. ἐ.— ἐξωτερικόν, ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 51, § 65 κ. ἐ.
- Ἄντωνυμιαί**, σελ. 32, § 40 κ. ἐ.
- Ἀπαρεμφατική σύνταξις**, σελ. 147, § 161 κ. ἐ.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 144, § 157 κ. ἐ.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα**, σελ. 149 § 164.
- Ἄρθρον**, σελ. 44, § 53 κ. ἐ.
- Ἀρνητικά μόρια**, σελ. 103, § 121 — σελ. 161, § 173 κ. ἐ.
- Ἄττικὴ σύνταξις**, σελ. 12, § 12, Σημ.
- Γενική**, καθαρὰ ἢ ἀφαιρετική, σελ. 22, § 28, 4 καὶ 5 — κατηγορηματική, σελ. 13, § 14, β' — μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 24, § 29, κ. ἐ. — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 30, § 37 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 69, § 91 — γ ε ν ι κ ἣ ἀπόλυτος, σελ. 156, § 168 καὶ σελ. 158, § 169, Σημ. α'.
- Δίπλοτα**, ῥήματα· βλ. Ῥήματα.
- Δοτική**, καθαρὰ ἢ ὀργανικὴ ἢ τοπική, σελ. 23, § 28, 6, 7, 8 — μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 29, § 35 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31, § 38 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 70, § 92 — δοτικὴ προσωπική, σελ. 56, § 71.
- Δυνητική**, εὐκτική, σελ. 100, § 119, 2 — ὀριστική, σελ. 98, § 117, 2.
- Δυνητικὸν ἄν**, σελ. 101, § 119, 2, Σημ. β'.
- Ἐγκλίσεις**, σελ. 98, § 116 κ.ἐ.—εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σ. 98, § 117 κ.ἐ.—εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις σελ. 123, § 139 κ.ἐ.
- Ἐλλειψις**, σελ. 14, § 17 κ. ἐ. καὶ σελ. 173, § 184 κ.ἐ.
- Ἐλξις**, σελ. 42, § 52, 5 καὶ Σημ. καὶ σελ. 168, § 180, 6.
- Ἐπεξήγησις**, σελ. 17, § 21, 2 κ. ἐ.
- Ἐπίθετα ῥηματικά εἰς -τος ἢ -τέος**, σελ. 159, § 171 κ. ἐ.
- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 18, § 24 κ. ἐ.

Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ τινος τῶν πλαγίων πτώσεων, σελ. 30, § 37 κ. ε. — μὲ διαφόρους σημασίας, σελ. 71, § 93, 2.

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί, σελ. 68, § 89 κ. ε.

Ἐπιφωνήματα, σελ. 88, § 100 κ. ε. — συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, σελ. 31, § 37, 2.

Ἐρωτήσεις, εὐθεῖται, σελ. 103, § 122 — πλάγια, σελ. 136, § 151 — ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις, σελ. 104, § 122, 2.

Εὐκτική, σελ. 100, § 119 — ἐπαναληπτική ἢ τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 101, § 119, 2, Σημ. γ'.

Θέσις λέξεων, σελ. 169, § 181 κ. ε.

Κατηγορήμα, σελ. 9, § 6, 2 καὶ § 7.

Κατηγορούμενον, σελ. 9, § 7, 2 — ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν, σελ. 11 § 10α, Σημ.

Κῶλον (περίοδου), σελ. 8, § 5, β', Σημ.

Λεκτικοὶ τρόποι, σελ. 177, § 187.]

Μέσα ῥήματα βλ. Ῥήματα.

Μετοχή, σελ. 151, § 165 κ. ε. — ἐπιθετική, σελ. 151, § 166 — ἐπιρρηματική, σελ. 156, § 168 — κατηγορηματική, σελ. 152, § 167 κ. ε. — ἐπιρρηματικὴ ἀπόλυτος ἢ συνημμένη, σελ. 156 § 168.

Ὄνομαστική, σελ. 22, § 23, 1 — ἀπόλυτος, σελ. 167, § 180, 3, α'.

Ὄνοματικοὶ προσδιορισμοί, σελ. 17, § 21 κ. ε.

Παθητικὰ ῥήματα βλ. Ῥήματα.

Παράθεσις ἢ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμός, σελ. 17, § 21, 1.

Παραθετικὰ ἐπίθετα, σελ. 26, § 31 κ. ε.

Περίοδος (λόγου), σελ. 8, § 5, β', Σημ.

Πλάγιος λόγος, σελ. 141, § 155 κ. ε.

Πλεονασμός (λόγου), σελ. 174, § 185 — ἀρνήσεων, σελ. 162, § 176, 2, Σημ. 1 καὶ 3.

Προθέσεις, σελ. 73, § 94 κ. ε.

Προσδιορισμοί, σελ. 16, § 20 — ὀνοματικοὶ ὁμοίωπτοι, σελ. 17, § 21 κ. ε. — ὀνοματικοὶ ἑτερόπτοι σελ. 24, § 29 κ. ε. — ἐπιρρηματικοί, σελ. 68 § 89 κ. ε.

Πρότασις (τί λέγεται), σελ. 7, § 2 — εἶδη προτάσεων, σελ. 7, § 3 κ. ε.

Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι, σελ. 8, § 5, α καὶ σελ. 110, § 125 κ. ε. — δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρημέναι, σελ. 8, § 5, β καὶ σελ. 123, § 139 κ. ε. — αἰτιολογικαί, σελ. 124, § 141 — ἀναφορικαί, σελ. 138, § 152 κ. ε. — ἀποτελεσματικαί, σελ. 134, § 149 — εἰδικαί, σελ. 123, § 139 — ἐνδοαστικαί, σελ. 135, § 150 — παραχωρητικαί, σελ. 131 § 146 — τελικαί, σελ. 125, § 142 — ὑποθετικαί, σελ. 126, § 143 — χρονικαί, σελ. 132, § 147.

- Πτώσεις**, ἀρχικὴ σημασία ἐκάστης πτώσεως, σελ. 21, § 28—αἱ πλάγαι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68, § 90 κ. ἐ.
- Ῥῆμα** συνδεδειγμένον, σελ. 9, § 7, 2 καὶ σελ. 10, § 10 κ. ἐ.
- Ῥήματα**, ἐνεργητικά, σελ. 48, § 59 κ.ἐ., μονόπρωτα, σελ. 51, § 65 κ. ἐ., δίπρωτα, σελ. 58, § 72 κ.ἐ.—μέσα, σελ. 61, § 79 κ.ἐ.—παθητικά, σελ. 65, § 83 κ. ἐ.—οὐδέτερα, σελ. 68, § 88—ἀπρόσωπα, σελ. 58, § 71,5 καὶ σελ. 149, § 164.
- Ῥηματικά ἐπίθετα**, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 159, § 171 κ.ἐ.
- Σύγκρισις** ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως, σελ. 27, § 33.
- Συγκριτικά ἐπίθετα**, σελ. 26, § 31 κ. ἐ.
- Σύμφυρσις**, σελ. 166, § 180, 2.
- Συμφωνία** ὄρων προτάσεως, σελ. 11, § 12 κ. ἐ.
- Σύνδεσις** προτάσεων· εἶδη αὐτῆς, σελ. 107, § 124—κατὰ παράταξιν, σελ. 8, § 5, α' καὶ σελ. 110, § 125 κ. ἐ.—καθ' ὑπόταξιν, σελ. 8, § 5, β' καὶ σελ. 123, § 139 κ. ἐ.
- Σύνδεσμοι**, συνδέοντες κατὰ παράταξιν, σελ. 110, § 125 κ. ἐ.—καθ' ὑπόταξιν, σελ. 123, § 139 κ. ἐ.
- Συνθετικοὶ λόγοι**, σελ. 107, § 124 κ. ἐ.
- Σχήματα** λόγου, σελ. 166, § 179 κ. ἐ.—γραμματικά, σελ. 166, § 180—θέσεως λέξεων, σελ. 171, § 182 κ. ἐ.—πληρότητος τοῦ λόγου, σελ. 173, § 183 κ. ἐ.—σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 177, § 187 κ. ἐ.
- Ὑπερθετικά ἐπίθετα**, σελ. 28, § 34.
- Ὑποκείμενον**, σελ. 9, § 6, 1—ψυχολογικόν, σελ. 22, § 28. 1, Σημ.—ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 147, § 162 κ. ἐ.
- Χρόνοι** (τοῦ ῥήματος), σελ. 89, § 102 κ. ἐ.—χρησις καὶ σημασία τῶν χρόνων εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 90, § 104 κ. ἐ.—εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 105, § 123.

024000025419

Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως καὶ ὑπεύθυνος ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου
τῶν δοκιμῶν ὁ φιλόλογος Κ. Α. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΣ
Ἐκτύπωσης — Βιβλιοδεσία Ἀ/φῶν Γ. ΡΟΔΗ, Κεραμικοῦ 42

34. 2

2
1/2

21